

URBAN

Oasis

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

“ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ”

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

ΤΑΤΙΑΝΑ ΜΠΙΛΙΑ (Α.Μ. 16065)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

“ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ”

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΑΡΚΟΥΤΑ

ΑΘΗΝΑ | ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2022

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η πτυχιακή εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ

(Επιβλέπων καθηγητής)

Δρ. ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΑΡΚΟΥΤΑ

(Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής)

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

(Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής)

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο/η κάτωθι υπογεγραμμένος/η Τατιάνα Μπιζία του Νικολάου
με αριθμό μητρώου 16065 φοιτητής/τρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της
Σχολής Εμφαν. του Τμήματος Εκπαιδευτικής, δηλώνω υπεύθυνα ότι:
Γράμματα Τεχνών και Πολιτισμού Αρχιτεκτονικής

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο/Η Δηλών/ούσα

Τατιάνα Μπιζία

Με την παρούσα πτυχιακή εργασία, ολοκληρώνονται οι σπουδές μου στο τμήμα της Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην καθοριστική συμβολή των καθηγητών μου όσον αφορά στην απόκτηση ανεκτίμητων γνώσεων και κρίσης πάνω στο αντικείμενο των σπουδών μου.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή και επιβλέποντα της παρούσας εργασίας Κωνσταντίνο Μπούρα που μου μεταλαμπάδευσε τις γνώσεις του στον σχεδιασμό εξωτερικών χώρων τόσο στα πλαίσια της εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας μου, όσο και κατά τη διάρκεια μαθημάτων σε παλαιότερα εξάμηνα. Είναι ένας καθηγητής που μοιράζεται τις γνώσεις του και καθοδηγεί τους φοιτητές του να σκέφτονται “έξω απ’ το κουτί” με πνεύμα ελεύθερο.

Περιεχόμενα

1. Περίληψη

2. Λεξεις-φρασεις κλειδιά

3. Αστικό τοπίο

- 3.1 Η ανάπτυξη του Αστικού περιβάλλοντος και η δομή
- 3.2 Η ανάπτυξη των πόλεων στο Αστικό τοπίο και οι επιπτώσεις
- 3.3 Αστικοί Υπαίθριοι χώροι
- 3.4 Τύποι Αστικών Υπαίθριων Χώρων
- 3.5 Η μέθοδος αξιολόγησης σχεδιασμού εξωτερικών χώρων
- 3.6 Ανάλυση Παραδειγμάτων Υπαρκτών Υπαίθριων Χώρων

4. Η περιοχή

- 4.1 Τοποθεσία Οικοπέδου
- 4.2 Χαρτογράφηση Περιοχής

5. Σχεδιασμός

- 5.1 Concept
- 5.2 Κεντρική Ιδέα
- 5.3 Συνθετική Ιδέα
- 5.4 Αίσθηση του χώρου
- 5.5 Σκίτσα και μακέτες Ιδέας
- 5.6 Διαστασιολόγηση μορφών
- 5.7 Αρχιτεκτονικά σχέδια
- 5.8 Οργανόγραμμα
- 5.9 Υλικά
- 5.10 Φύτευση

6. Μακέτα

- 6.1 Vignettes

7. Φωτορεαλιστικά

8. Συμπεράσματα

9. Βιβλιογραφία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το αντικείμενο μελέτης αφορά την ανάπλαση ενός ελεύθερου οικοπέδου στην περιοχή του Μεταξουργείου. Ο σχεδιασμός πραγματοποιήθηκε έχοντας ως σημείο αναφοράς την έλλειψη τέτοιων χώρων με το απαραίτητο στοιχείο του πρασίνου. Μέσω του σχεδιασμού αυτού λοιπόν, δίνεται η ευκαιρία στους επισκέπτες να χαλαρώσουν, αλλά και να επισκεφθούν το αρχαίο μνημείο του "Δημοσίου σήματος" το οποίο περιβάλλεται από το οικόπεδο, και δυστυχώς, δεν προβάλλεται με τον τρόπο τον οποίο επιβάλλει το κύρος του. Επομένως, το έργο εστιάζει στην ανάδειξη αυτού, εφαρμόζοντας παράλληλα βασικές αλλά σημαντικές στρατηγικές του Βιοφιλικού σχεδιασμού. Ο ρόλος του χώρου αυτού είναι εκπαιδευτικός ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει στο ευζήν των επισκεπτών μέσω της φύτευσης, του στοιχείου του νερού, καθώς και στην αναβάθμιση της περιοχής.

Η ερευνητική εργασία, αναλύει αρχικά τα οφέλη των σχεδιασμένων ελεύθερων χώρων στις πόλεις και του βιοφιλικού σχεδιασμού. Ύστερα πραγματοποιείται η ανάλυση της περιοχής του Μεταξουργείου και η χαρτογράφηση της. Εν συνεχεία, παρουσιάζεται η πρόταση και ο σχεδιασμός του χώρου. Τέλος, καταγράφονται τα συμπεράσματα ύστερα από την εκπόνηση της μελέτης.

ABSTRACT

The subject of the study concerns the redevelopment of a free plot in the area of Metaxourgeio. The design was carried out having as a point of reference the lack of spaces that include greenery. Through this planning, visitors are given the opportunity to relax, but also to visit the ancient monument named "Public Sign" which is surrounded by the plot. Unfortunately, it is not displayed in the way that its prestige dictates. Therefore, the project focuses on highlighting "Public Sign", while applying basic but important strategies of Biophilic design. The role of this space is educational while at the same time it contributes to the well-being of visitors through planting, the element of water, as well as the upgrading of the area.

The research work initially analyses the benefits of planned free spaces in cities and biophilic planning, then the analysis of the Metaxourgeio area and its mapping is carried out. The proposal and the design of the space are presented and finally, the conclusions are recorded after the preparation of the study.

Εισαγωγή

Οι πόλεις μας έχουν ανάγκη από ελεύθερους χώρους οι οποίοι αναβαθμίζουν την εκάστοτε περιοχή και της προσδίδουν έναν διαφορετικό χαρακτήρα. Οι προσεγμένοι και άρτια σχεδιασμένοι χώροι οι οποίοι φιλοξενούνται ανάμεσα σε δομημένα περιβάλλοντα, είναι μια προβολή του πολιτισμού. Δυστυχώς, στη χώρα μας ολοένα και περισσότεροι τέτοιοι χώροι παραμένουν “αδρανείς”, χωρίς να εξυπηρετούν κανένα σκοπό.

Σαν χώρα οφείλουμε να επανεξετάσουμε την σπουδαιότητα αυτών των αδόμητων περιοχών. Πλέον, το στοιχείο του πρασίνου μειώνεται ραγδαία ειδικότερα στα κέντρα των πόλεων, επομένως οι ελεύθεροι χώροι θα μπορούσαν να λειτουργήσουν θετικά, εντάσσοντας το πράσινο περισσότερο στη ζωή μας σε συνδυασμό με ένα άρτιο σχεδιαστικό πρόγραμμα. Ακόμα και ένα μικρό οικόπεδο που θα παρουσιάζει τα παραπάνω στοιχεία που ανέφερα, θα αναβαθμίσει το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής καθώς και των επισκεπτών του.

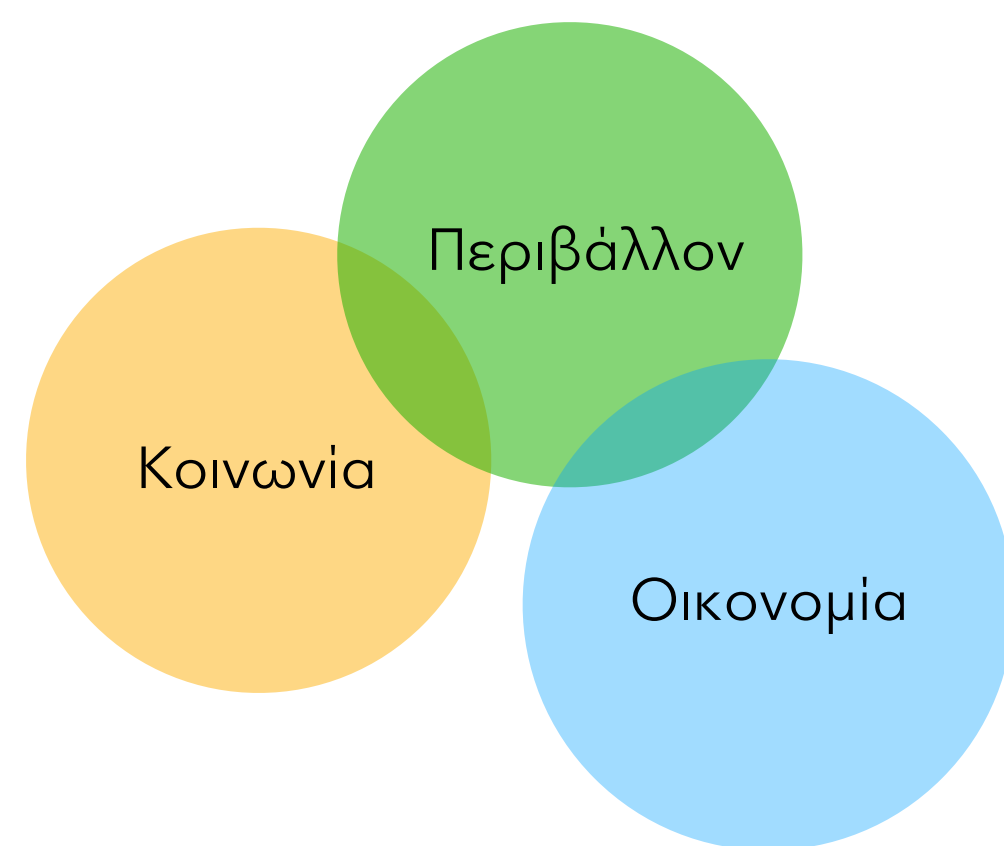
Το αντικείμενο λοιπόν της πτυχιακής μου εργασίας είναι ο σχεδιασμός ενός οικοπέδου στο Μεταξουργείο, το οποίο γειτνιάζει με το αρχαίο μνημείο του Δημοσίου Σήματος. Η Ελλάδα είναι μία χώρα με αμέτρητα μνημεία μεγάλης αρχαιολογικής αξίας, ωστόσο είναι συχνό το φαινόμενο του να μην δίνεται η δέουσα προσοχή και προβολή σε αυτά, επειδή θεωρείται ενδεχομένως αυτονόητο.

2. Λέξεις-φράσεις κλειδιά: Αρχαίο Μνημείο, Ανάδειξη, Στοιχείο πρασίνου, Στοιχείο νερού, Βιοφιλικός σχεδιασμός, Αστικό πάρκο

3. Αστικό τοπίο

Από την Αρχαιότητα μέχρι και σήμερα την σύγχρονη εποχή, η οικονομική, η κοινωνική και η πολιτιστική ανάπτυξη των χωρών στηρίζεται κατά κύριο λόγο στις πόλεις. Με σημείο αφετηρίας τις πόλεις της Αρχαίας Ελλάδας και τις Ρωμαϊκές, οι οποίες προσέφεραν σημαντικότερα στις επιστήμες, τον πολιτισμό, την τέχνη, το εμπόριο κ.α, ύστερα κατά το Μεσαίωνα με τις πόλεις κρατίδια, τις πόλεις της βιομηχανικής επανάστασης και τέλος καταλήγουμε στις μεγαλουπόλεις του 21ου αιώνα οι οποίες συνθέτουν ένα δίκτυο αστικών περιοχών αλλά και οικισμών. Κατά τη διάρκεια όλης αυτής της εξέλιξης των πόλεων, η πόλη ως έννοια απέκτησε καινούργιο νόημα, μεταλλάχθηκε. Μια πόλη δομείται πλέον από ένα σύνολο αστικών περιοχών οι οποίες συνδέονται μέσω σιδηροδρομικών και οδικών δικτύων προς διευκόλυνση των κατοίκων της. Με το πέρασμα του χρόνου αυτή η τάση του επεκτατισμού των πόλεων, οδηγεί στην έλλειψη δομών, σαφών ορίων καθώς επίσης στην αποκοπή των ανθρώπων από τη φύση, εφόσον δεν δίνεται η δέουσα σημασία στους ελεύθερους χώρους για περαιτέρω φύτευση. Φυσικά, μια πόλη δεν χαρακτηρίζεται από το σύνολο των κτιρίων αλλά πρόκειται για έναν “ζωντανό οργανισμό”, ο οποίος εισάγει οξυγόνο, νερό αλλά και ενέργεια και εξαγει ρύπους, απόβλητα, υλικά, προϊόντα κ.α. Άλλα στοιχεία μιας πόλης είναι οι θεσμοί της, οι λειτουργίες οι οποίες διαμορφώνονται από την επίδραση της κοινωνίας, του περιβάλλοντος αλλά και της οικονομίας. Όλα τα παραπάνω αποτελούν συστατικά στοιχεία μιας πόλης και είναι αυτά που συμβάλλουν στην ιστορία της.

3.1 Η ανάπτυξη του Αστικού περιβάλλοντος και η δομή

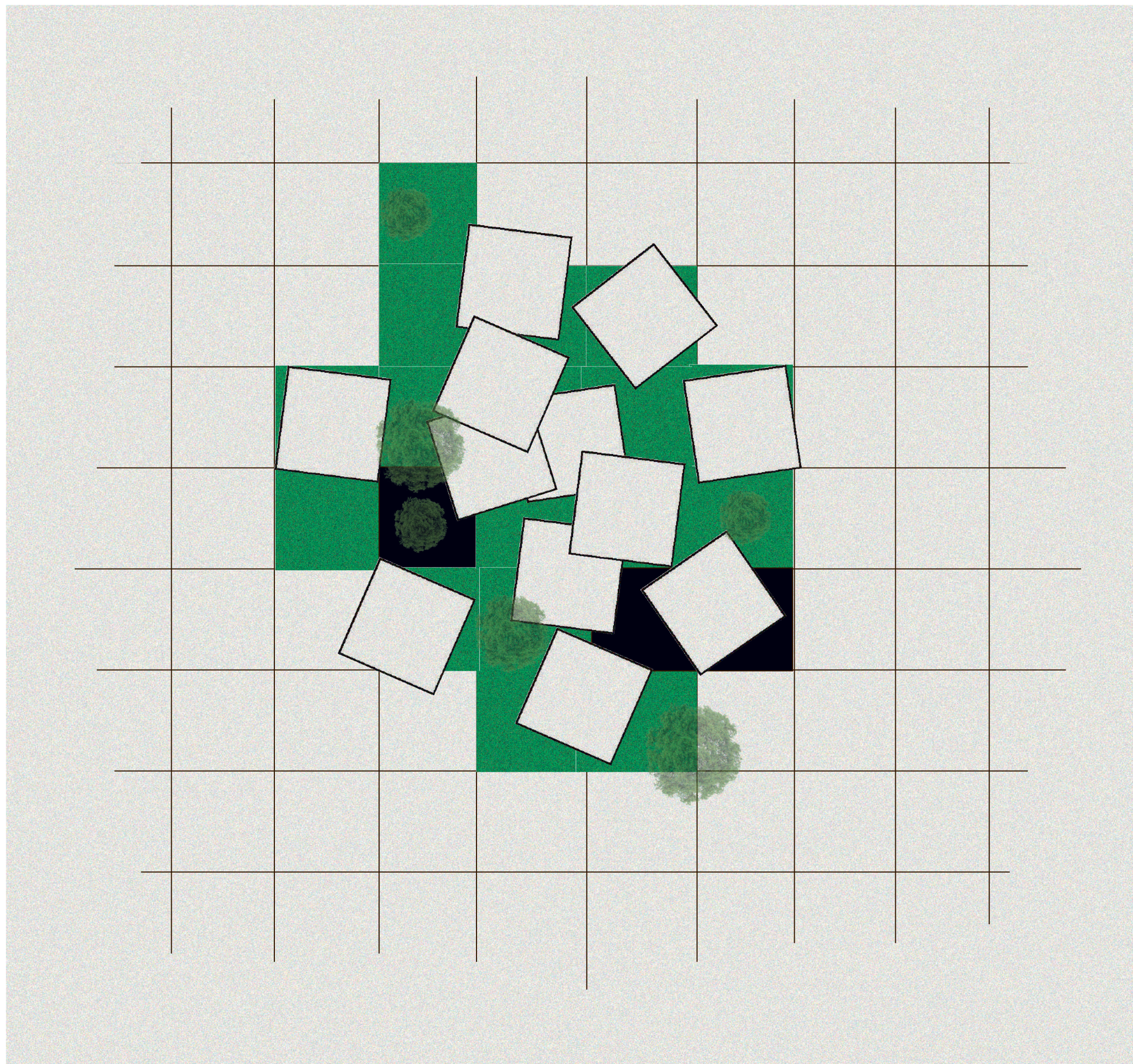
Αστικό περιβάλλον ονομάζεται τόσο το φυσικό περιβάλλον που περικλείεται στα όρια μιας πόλης, όσο και το δομημένο περιβάλλον (ΕΕΚ 1990, Καρβούνης και Γεωργακέλλος 2003).

Προκειμένου να χαρακτηριστεί μια πόλη βιώσιμη, είναι σημαντικό να διαφυλάξει το περιβάλλον της και τις διάφορες σχέσεις που δομεί και να το εναρμονίσει με το δομημένο και το αδόμητο. Εστιάζοντας και αναβαθμίζοντας το φυσικό περιβάλλον μιας πόλης, αυτομάτως βελτιώνεται η ποιότητα ζωής και η υγεία των κατοίκων καθώς και η πολιτιστική, ιστορική και αισθητική αξία της.

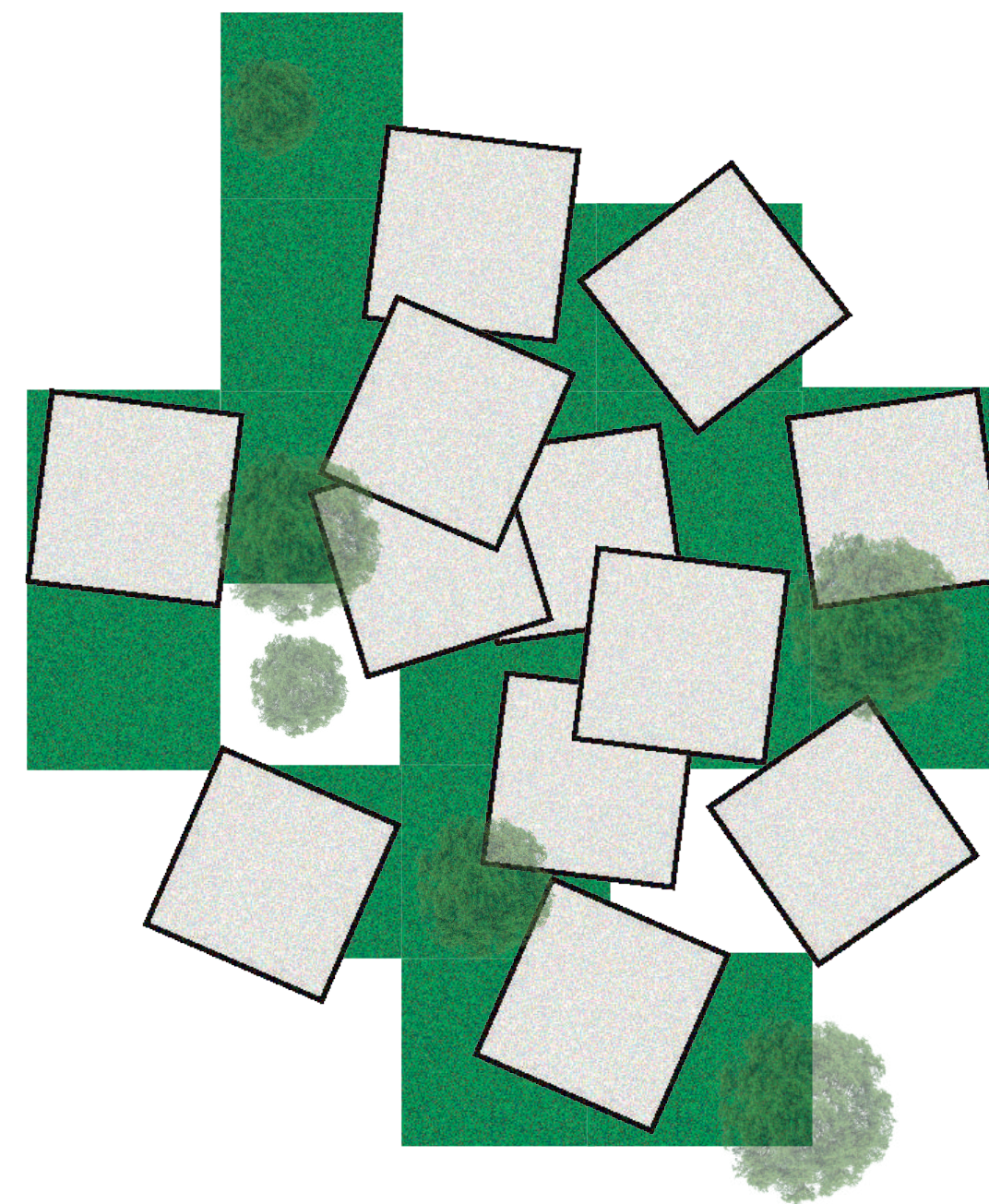
Το δομημένο περιβάλλον μιας πόλης είναι μοναδικό καθώς αποτελείται από ένα ξεχωριστό συνδυασμό κτισμάτων, οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων, διαφορετικών Ιστορικών μνημείων. Ο χαρακτήρας, η ταυτότητα και η ιστορικότητα κάθε πόλης διαφαίνεται στην Αρχιτεκτονική και στο περιβάλλον της. Η πόλη, επί της ουσίας, είναι το αποτέλεσμα της συνομιλίας μεταξύ των κτιρίων, των δρόμων και των δέντρων-χώρων πρασίνου.

Το αδόμητο θα χαρακτηρίζονταν ως τον συνδετικό κρίκο των δομημένων περιοχών. Διευκολύνει την κίνηση των κατοίκων ενώ παράλληλα συμβάλλει στην επέκταση της πόλης.

Η ραγδαία αστική ανάπτυξη, ωστόσο, έχει επιφέρει την μείωση των ελεύθερων-αδόμητων χώρων καθώς καταπατούνται προς εκμετάλλευση για νέα κτίρια. Αυτό είναι το αποτέλεσμα των αυστηρών κριτικών της Μεταμοντέρνας Αρχιτεκτονικής την δεκαετία του '80.

Το δομημένο

Το αδόμητο

3.2 Η ανάπτυξη των πόλεων στο Αστικό τοπίο και οι επιπτώσεις

Το πολεοδομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η χώρα αποτελεί προμήνυμα μιας βαθύτερης κρίσης. Οφείλουμε να επανεξετάσουμε την οργάνωση των πόλεων, η οποία επηρεάζεται και διαμορφώνεται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκονται, τον πληθυσμό και φυσικά τη γεωγραφική θέση. Το θύμα της αστικής ανάπτυξης, όπως προαναφέρθηκε, φαίνεται να είναι το αστικό περιβάλλον. Η υποβάθμιση της φύσης, η υποβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος ως προς την ποιότητα του αλλά και οι διάφορες μορφές ρύπανσης αποτελούν βασικά προβλήματα των σύγχρονων αστικών χώρων, όπου καθημερινά παρατηρείται:

- Ανεπάρκεια εκτάσεων: Λόγω αδυναμίας κάλυψης αναγκών των υπαίθριων χώρων. Δυστυχώς, στο λεκανοπέδιο Αττικής, για κάθε κάτοικο αναλογούν 3 τ.μ κοινόχρηστου χώρου, όταν υπό φυσιολογικές συνθήκες θα έπρεπε να αντιστοιχούν 15-20 τ.μ. χώρου πρασίνου ανά κάτοικο.
- Υψηλή πυκνότητα δόμησης: Οι αστικοί χώροι μειώνονται, ενώ ο ρυθμός δόμησης αυξάνεται.
- Υποβάθμιση φυσικών χαρακτηριστικών: Αποψίλωση δέντρων, ρέματα φραγμένα λόγω μπάζων, αλλοίωση των φυσικών κλίσεων, είναι ενδεικτικά ορισμένα στοιχεία μια πόλης που έχουν επηρεαστεί αρνητικά.
- Εδάφη μη υδροπερατά: Πολυάριθμες ελεύθερες επιφάνειες είναι επενδεδυμένες από σκληρά υλικά τα οποία παρεμποδίζουν τον φυσιολογικό κύκλο του νερού, συνεπώς και την ραγδαία μείωση απορρόφησής του από το έδαφος. Το αποτέλεσμα αυτού είναι η αύξηση των πιθανοτήτων για πλημμύρα.
- Ρόλοι υποβαθμισμένοι: Οι πράσινες περιοχές, τα πάρκα, οι πλατείες, οι δρόμοι και γενικά οι δημόσιοι χώροι κατέχουν πλέον ρόλους που έχουν χάσει τον αρχικό τους στόχο.

- Ποιότητα υποβαθμισμένη: Η αισθητή έλλειψη ² βιοφιλικού-αειφορικού σχεδιασμού, η έλλειψη συντήρησης αλλά και η έλλειψη κανονισμών ως προς τη λειτουργία οδηγούν μια πόλη σε υποβάθμιση.
- Μη σύνδεση ελεύθερων χώρων: Δυστυχώς, οι ελεύθεροι χώροι που θα μπορούσαν να τους εκμεταλλευτούν υπέρ της εκάστοτε πόλης και των κατοίκων της είναι κατα την πλειοψηφία τους απεριποίητοι και ασύνδετοι μεταξύ τους και σε σχέση με τον αστικό ιστό και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μη ομαλή κίνηση των χρηστών καθώς και την αισθητική υποβάθμιση.

3.3 Αστικοί Υπαίθριοι χώροι

Αστικούς υπαίθριους χώρους (Urban Spaces) ονομάζονται οι χώροι με επιφάνειες σκληρές ή μαλακές, που εξυπηρετούν τις ανθρώπινες δραστηριότητες αλλά και τις λειτουργίες λ.χ αναψυχή, μετακίνηση, την ανάδειξη της ιστορίας και του πολιτισμού αλλά και τη διατήρηση της οικολογικής σταθερότητας.

-Συμβούλιο της Ευρώπης (1986),“ οι ελεύθεροι χώροι μιας πόλης αποτελούν το “δημόσιο σαλόνι” των κατοίκων της. “

Οι Αστικοί υπαίθριοι χώροι κατέχουν έναν ρόλο με ποικίλες λειτουργίες, οι οποίες εξελίσσονται και διαμορφώνονται ανάλογα με τις νέες απαιτήσεις και ανάγκες της εκάστοτε κοινωνίας και του πολιτισμού της. Κατέχουν σημαντικότατο ρόλο στη εξελικτική πορεία μιας πόλης σε κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο. Είναι σημαντικά κέντρα προς συνεύρεση των πολιτών. Αυτοί λοιπόν οι υπαίθριοι χώροι, συμβάλλουν στην διαμόρφωση της ταυτότητας των πόλεων καθώς διαμορφώνουν σε ένα μεγάλο βαθμό την κοινωνική, την λειτουργική και τη μορφολογική δομή.

-Lynch (1972), “Υπαίθριοι χώροι είναι οι χώροι που είναι ανοικτοί στις αυθόρμητες δραστηριότητα και μετακινήσεις, ή ακόμα και στην οπτική εξερεύνηση για ένα σημαντικό αριθμό ατόμων της πόλης”

²Βιοφιλικός σχεδιασμός είναι μια βιώσιμη στρατηγική της αρχιτεκτονικής που έχει ως στόχο την επανασύνδεση ανθρώπου-φύσης.

Ελεύθεροι χώροι πρασίνου (Urban Green Spaces) ονομάζεται το άθροισμα των χώρων (δάση, πάρκα, νησίδες κ.α) μιας πόλης που φέρουν όλες τις ιδιότητες που προαναφέρθηκαν στους αστικούς υπαίθριους χώρους, με τη διαφορά πως έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό την χρήση πράσινων χώρων πάνω σε υδροπερατές επιφάνειες.

3.4 Τύποι Αστικών Υπαίθριων Χώρων

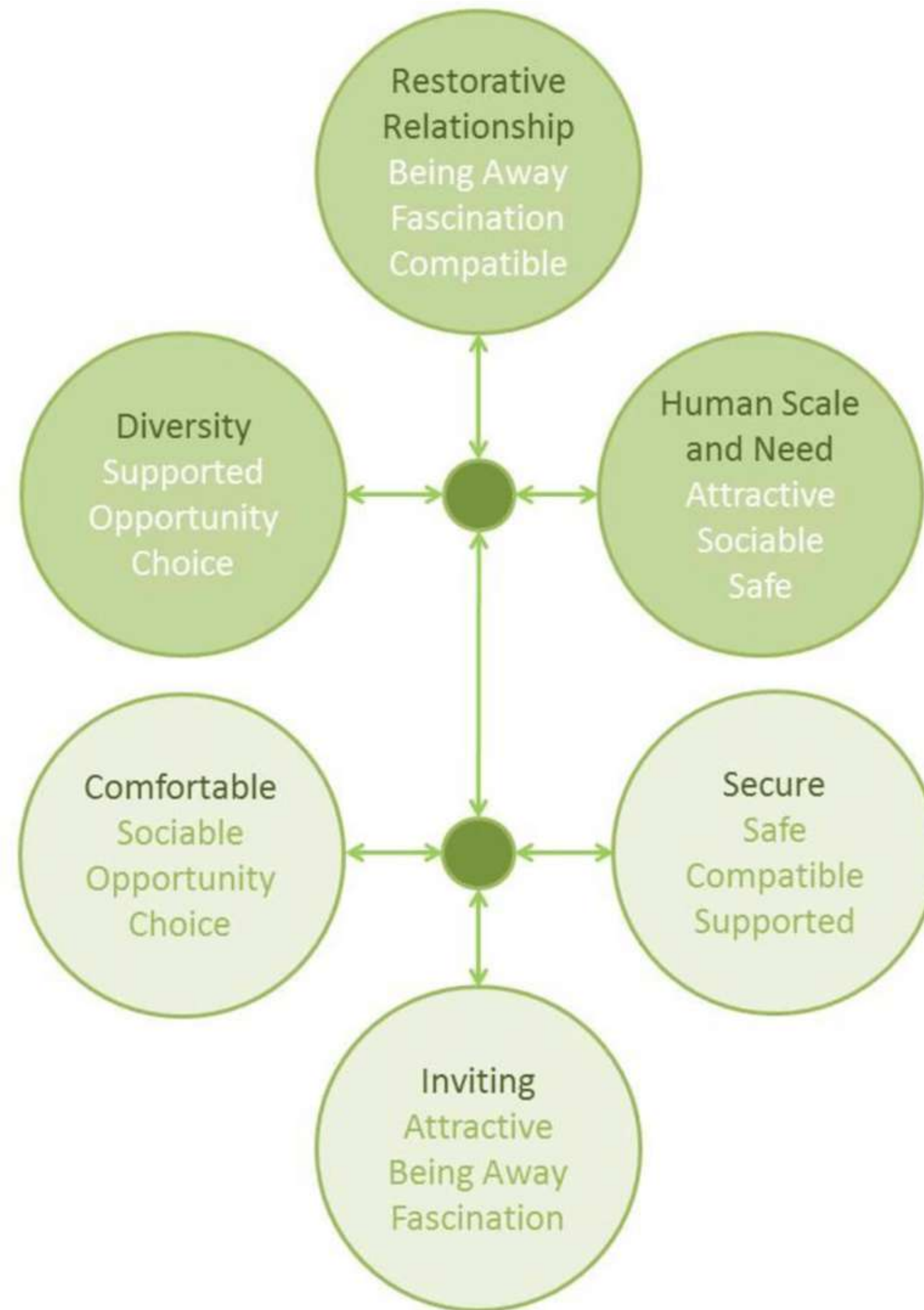
Σύμφωνα με τον Lynch (1960), Turner (1996), Lang (1994), Smith και Whitelegg (1997) υπάρχουν δύο επικρατέστεροι τύποι Αστικών αδόμητων υπαίθριων χώρων:

1. Πλατείες και δρόμοι: Κατέχουν τον ρόλο που συνδέουν τα στοιχεία των διαφόρων οικοδομικών τετραγώνων, οδηγώντας των ανθρώπους στο εμπόριο και γενικών σε διάφορους προορισμούς της κοινωνικής ζωής και τις περισσότερες φορές απουσιάζει το πράσινο στοιχείο.
2. Κήποι και πλατείες: Οι συγκεκριμένοι υπαίθριων χώροι, προσφέρονται για ανάπαυση, παιχνίδι και ξεκούραση με κυρίαρχο στοιχείο αυτό της φύτευσης.

3.5 Η μέθοδος αξιολόγησης σχεδιασμού εξωτερικών χώρων

Η ποιότητα του αστικού χώρου και η δημιουργία ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων αποτελεί διαχρονικά βασικό στόχο του σχεδιασμού. Ο ρόλος των χώρων αυτών σε έναν αστικό ιστό είναι πολυσήμαντος, καθώς έχει λειτουργικό αλλά ταυτόχρονα και αισθητικό χαρακτήρα.

Πιο συγκεκριμένα, με γνώμονα την παρουσία του πράσινου στοιχείου ως μια από τις βασικές αρχές σχεδίασης, τα “οφέλη” των κοινόχρηστων αυτών χώρων είναι μείζονος σημασίας σε μία πόλη και όχι μόνο. Η μέθοδος αξιολόγησης σχεδιασμού εξωτερικών χώρων βασίζεται στην αυτοψία και την προσωπική αξιολόγηση ποικίλων παραμέτρων όπως η προσβασιμότητα, ο ηλιασμός, ο φωτισμός, ο εξοπλισμός, τα υλικά, ο όγκος πρασίνου κ.α.

EIKONA 1

Κατα τον σχεδιασμό, είναι απαραίτητη η μελέτη και η ανάλυση της γύρω περιοχής, δηλαδή η μορφολογία του εδάφους, το “ύφος” της και τα κτίρια της, ή ακόμα και ο κόσμος που ενεργεί σε αυτή προκειμένου να επιτευχθεί ένα αρμονικό αποτέλεσμα και να ταιριάζει στην κλίμακα του περιβάλλοντα χώρου. Βαρύτητα σε αυτό δίνει ο σπουδαίος Ιταλός Αρχιτέκτονας Ρέντσο Πιάνο από τη Γένοβα, απόδειξη του πόσο σημαντικό είναι να αφουγκραστεί κανείς τον παλμό του χώρου που τον περιβάλλει.

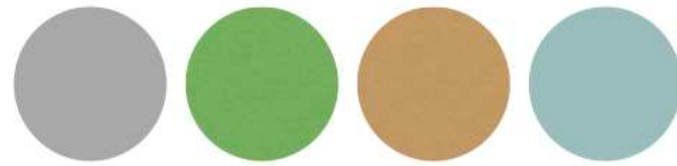
Στην ΕΙΚΟΝΑ 1 (Urban design guidelines for places with restorative values- Paper: N. Cartlidge, L. Armitage, D. O’Hare-Bond University) αναλύονται τα βασικότερα χαρακτηριστικά που προβλέπονται για έναν επιτυχημένο σχεδιασμό. Πιο συγκεκριμένα, το να είναι ένας χώρος “Inviting”, δηλαδή να σε παρακινεί να τον επισκεφθείς, σημαίνει πως επιτρέπει στους περαστικούς να αντιληφθούν τις μορφολογικές αρετές του, το ελκυστικό του περιβάλλον ενώ παράλληλα το αίσθημα της ασφάλειας κατά την επίσκεψη είναι απαραίτητο. Το αίσθημα της ασφάλειας και της συμβατότητας με τις προβλεπόμενες συμπεριφορές και δραστηριότητες κατά τη χρήση του χώρου περιγράφουν τον όρο “Secure”. Η άνεση αποτελούσε ανέκαθεν μεγάλο προτέρημα για έναν χώρο, καθώς οι άνθρωποι προτιμούν ένα μέρος που τους επιτρέπει μια άνετη κοινωνική αλληλεπίδραση.

Ο σχεδιαστικός σκοπός της εργασίας αποσκοπεί στην ανάπλαση του δεύτερου τύπου υπαίθριων χώρων σύμφωνα με τον Lynch, δηλαδή “Κήποι και πλατείες, όπως επίσης και τα παραδείγματα που θα αναλυθούν παρακάτω, τα οποία φέρουν στοιχεία τα οποία λειτούργησαν ως πηγή έμπνευσης και ιδεών.

3.6 Ανάλυση Παραδειγμάτων Υπαρκτών Υπαίθριων Χώρων

Cumberland Park

▲ **Hargreaves Associate | ♣ Nashville Tennessee**

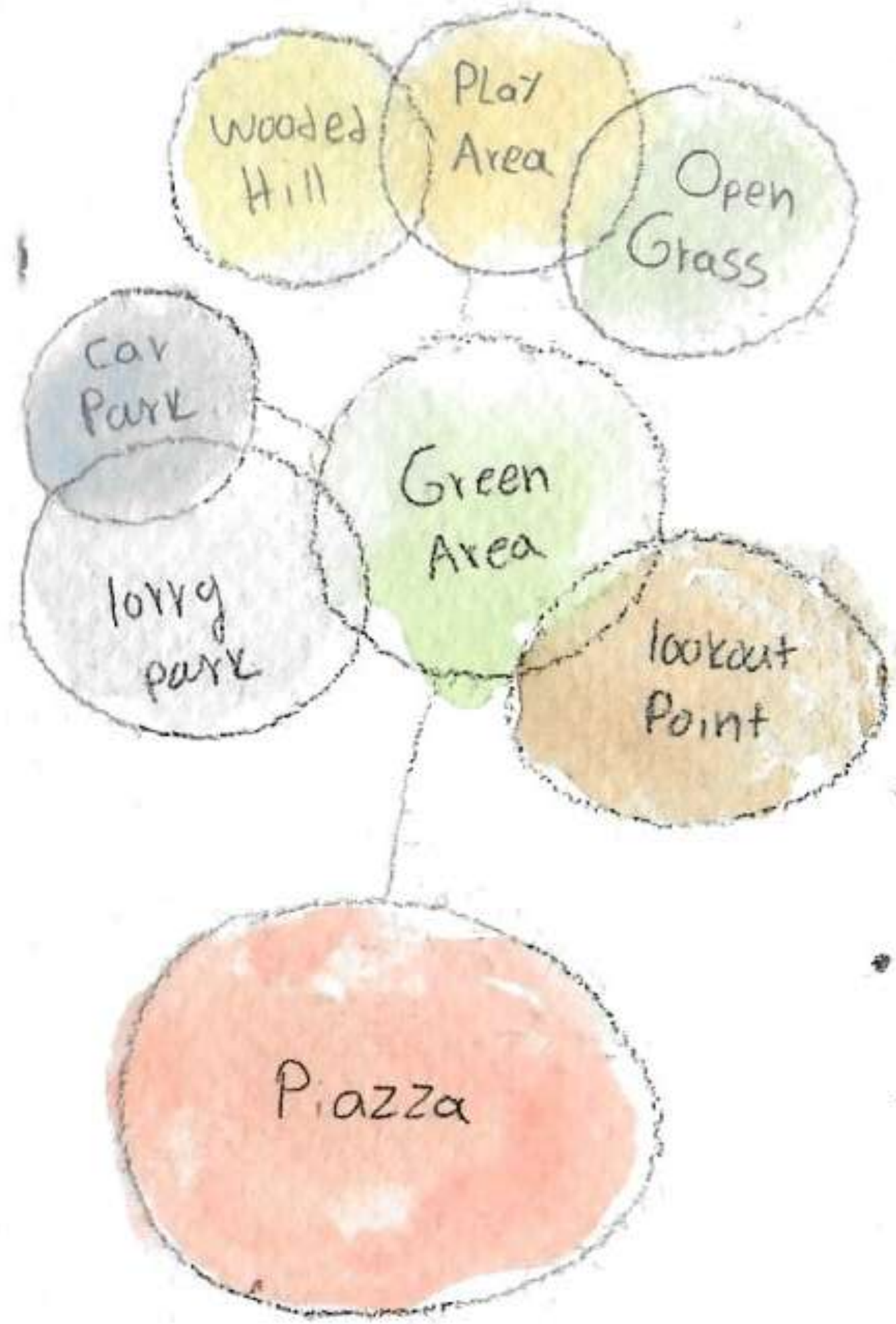

Πρόκειται για ένα μικρό αλλά ταυτόχρονα πολυσήμαντο πάρκο στο κέντρο της πόλης Nashville, το οποίο κατά τον σχεδιασμό του είχε σαν “σημείο αναφοράς” τις οικογένειες και τα παιδιά. Υπάρχει πληθώρα δραστηριοτήτων όπως αναρρήχιση σε ειδικά διαμορφωμένο τοίχο, μονοπάτια και μία γέφυρα που μπορεί κανείς να διασχίσει παράλληλα και πάνω από την τεχνητή λίμνη, ειδικά διαμορφωμένος χώρος για διάφορες δραστηριότητες με ορισμένους από αυτούς να χρησιμοποιούν το στοιχείο του νερού με έξυπνο τρόπο για την διασκέδαση των επισκεπτών αλλά και για τον δροσισμό τους. Κατά τον σχεδιασμό, επιπρόσθετα, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή και σεβασμός στην άγρια φύση, σχεδιάζοντας πλακόστρωτα μονοπάτια που αναβλύζουν νερό υπό την μορφή εκνεφώματος καθώς η τοποθεσία προσελκύει πεταλούδες. Η λίμνη, έχει αισθητικό και λειτουργικό χαρακτήρα, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ευχάριστο μικροκλίμα για τους επισκέπτες κυρίως τους θερινούς μήνες του έτους. Το πάρκο είναι επίσης εύκολα προσβάσιμο και για τους ανθρώπους με αναπηρικό αμαξίδιο ή κινητικά προβλήματα, καθώς είναι εξοπλισμένο με ράμπες.

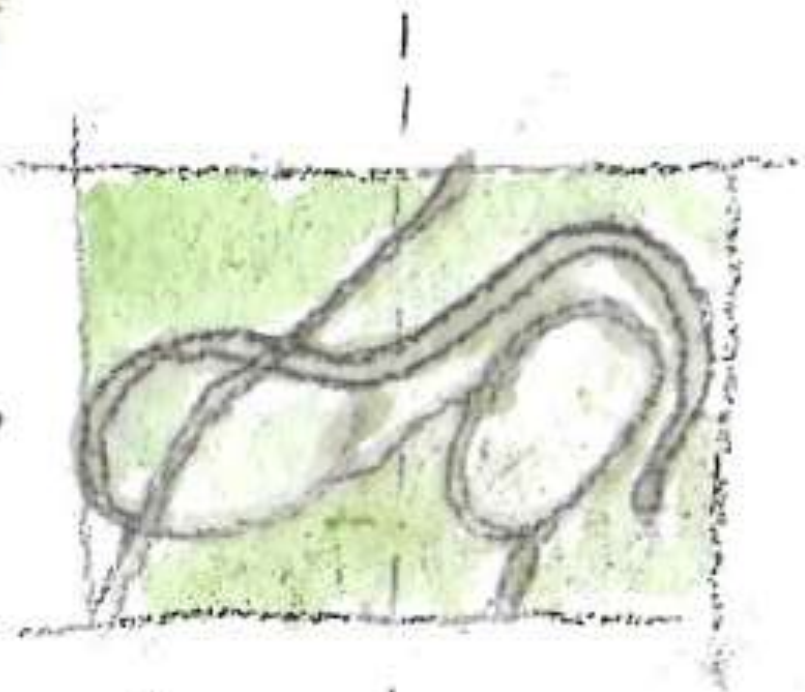
Το μήνυμα που επιθυμούν οι σχεδιαστές του να επικοινωνήσουν στον κόσμο είναι το πιο ενεργό μοντέλο ζωής, με μεγαλύτερη ευαισθησία προς την γη που μας “φιλοξενεί”. Αυτό γίνεται αντιληπτό από τον σεβασμό προς το πράσινο στοιχείο, το οποίο ενισχύθηκε και επιλέχθηκε με προσοχή προκειμένου να διατηρήσουν την απaráμιλλη βιοποικιλότητα της περιοχής. Επίσης, δεν είναι τυχαία η τοποθεσία του, καθώς το γεγονός πως βρίσκεται δίπλα σε στάση του μετρό και του λεωφορείου έχει ως σκοπό να παρακινήσει τους ανθρώπους να κινούνται με τα μέσα μαζικής μεταφοράς με στόχο την μείωση των ρύπων.

Ο επιλεγμένος προς ανάλυση εξωτερικός χώρος, πληρεί σε έναν πολύ ικανοποιητικό βαθμό τις “αρετές” για τον σχεδιασμό ενός εξωτερικού χώρου όπως αναλύονται στο σχεδιάγραμμα της εικόνας 1, καθώς η εύκολη πρόσβαση από όλους, η δημιουργία του αισθήματος της οικειότητας και της ασφάλειας και η εύκολη κοινωνικοποίηση των επισκεπτών του, είναι στοιχεία που το περιγράφουν. Η οργανικότητα των σχημάτων και η αρμονική πολυπλοκότητα τους προσφέρουν στον χώρο έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα, με αισθητική και ευαισθησία σε κοινωνικά ζητήματα που απασχολούν τον σύγχρονο άνθρωπο.

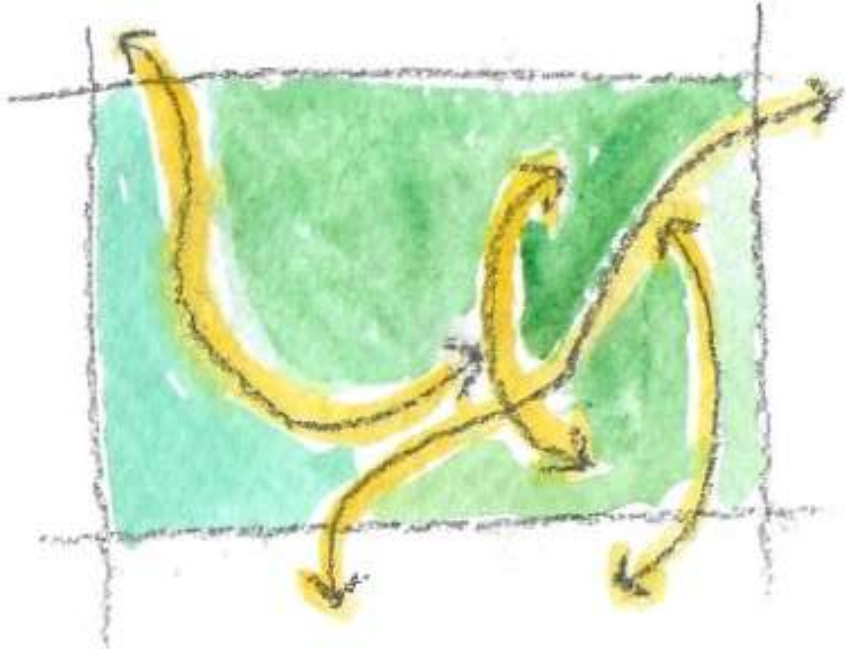
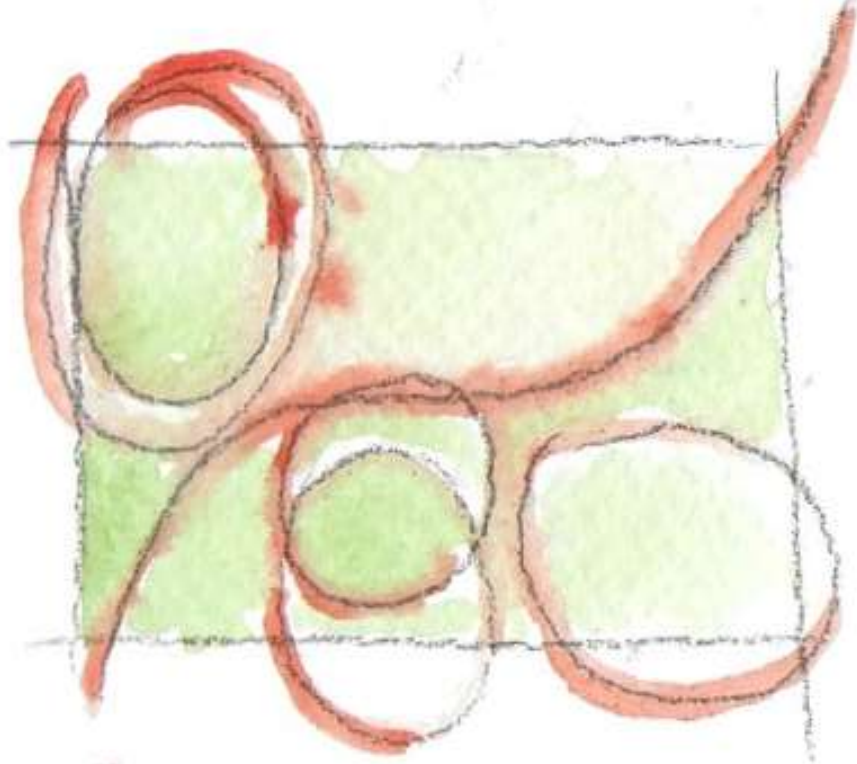
Cumberland Park

αθλητικές επιπτώσεις

Συμπύκνωση

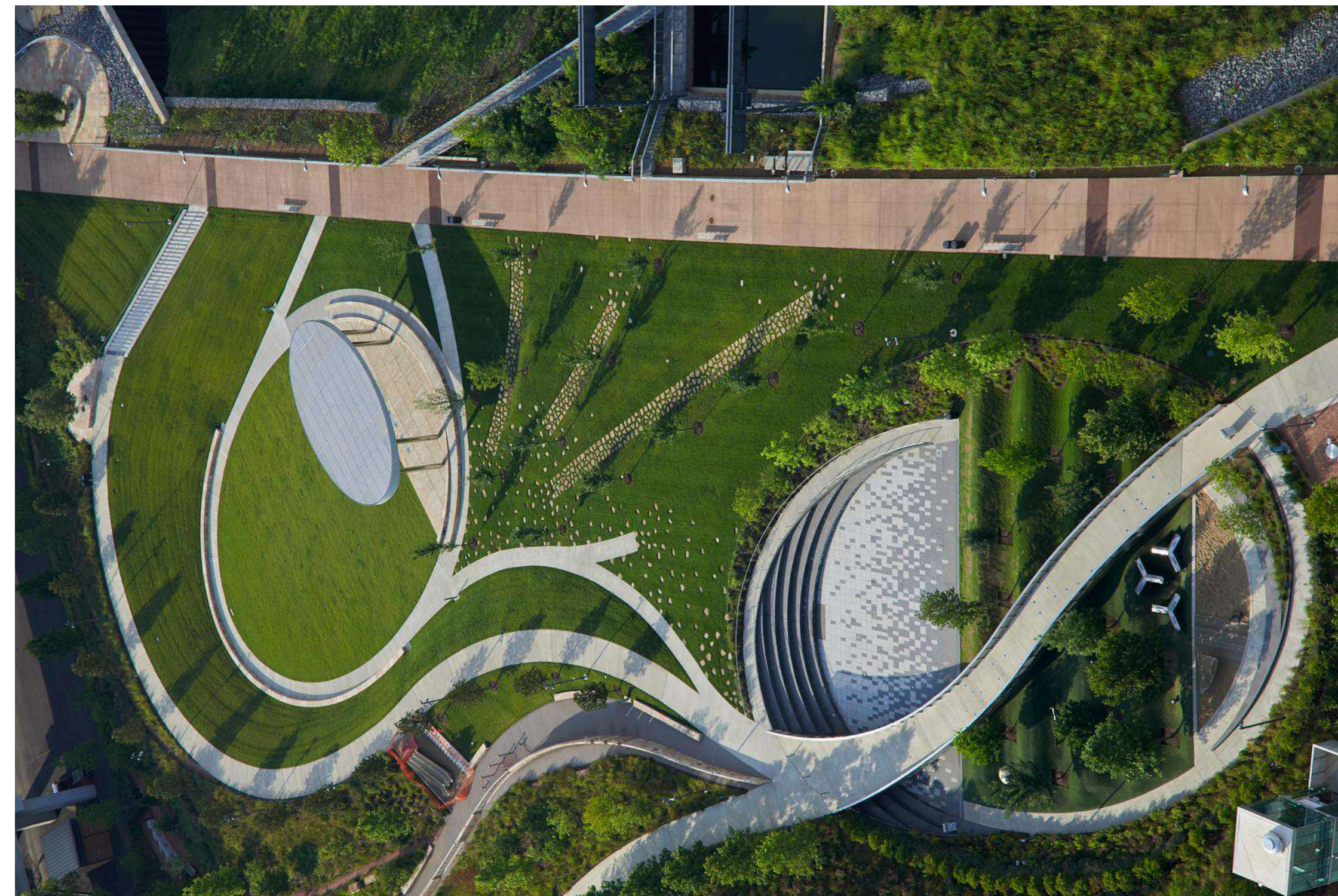

Κίνηση στον χώρο

Οργανόγραμμα και διαγράμματα πάρκου με Water Colours από προσωπικό αρχείο

Αεροφωτογραφίες του Χώρου

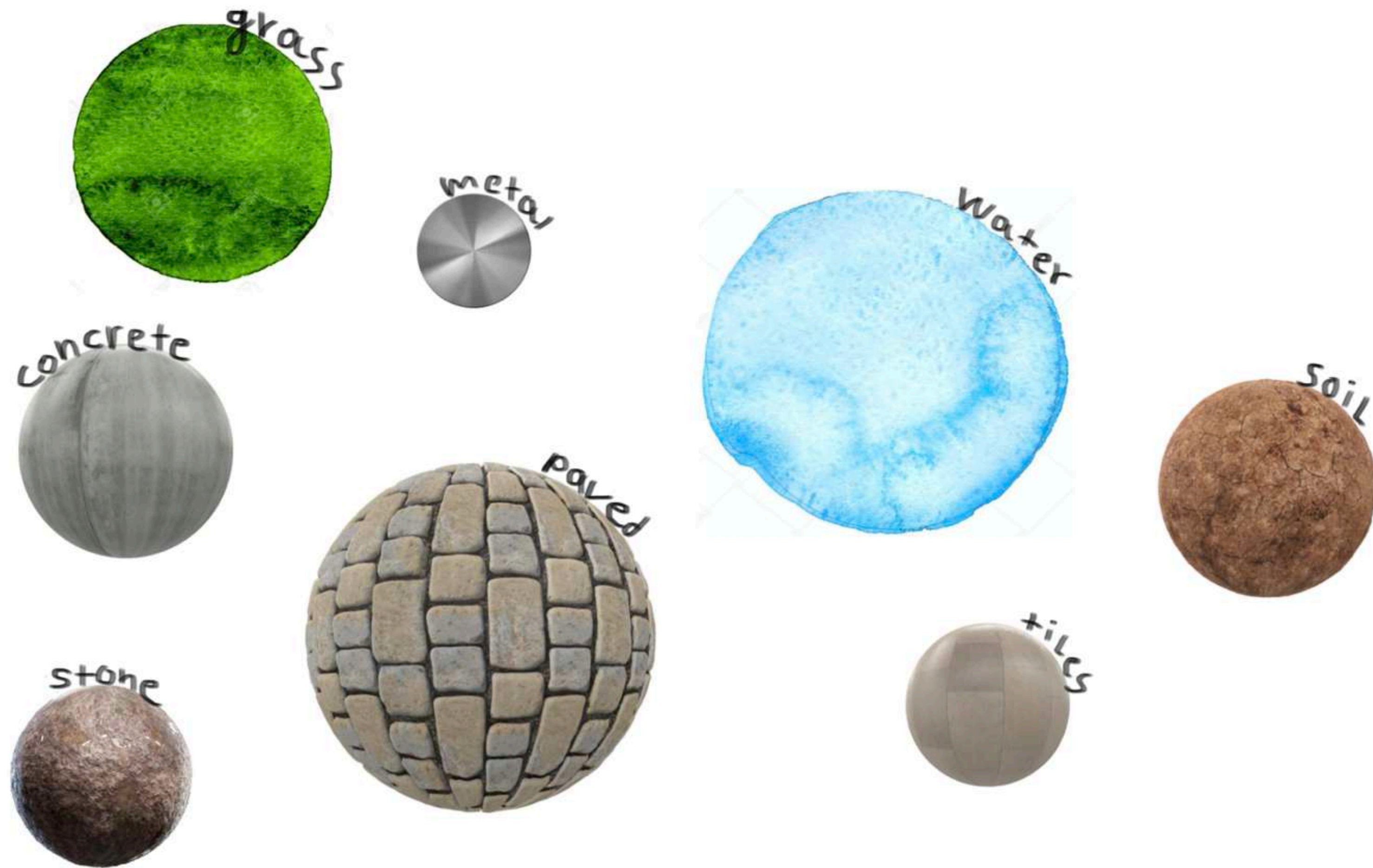
Αεροφωτογραφίες του Χώρου

Αεροφωτογραφίες του Χώρου

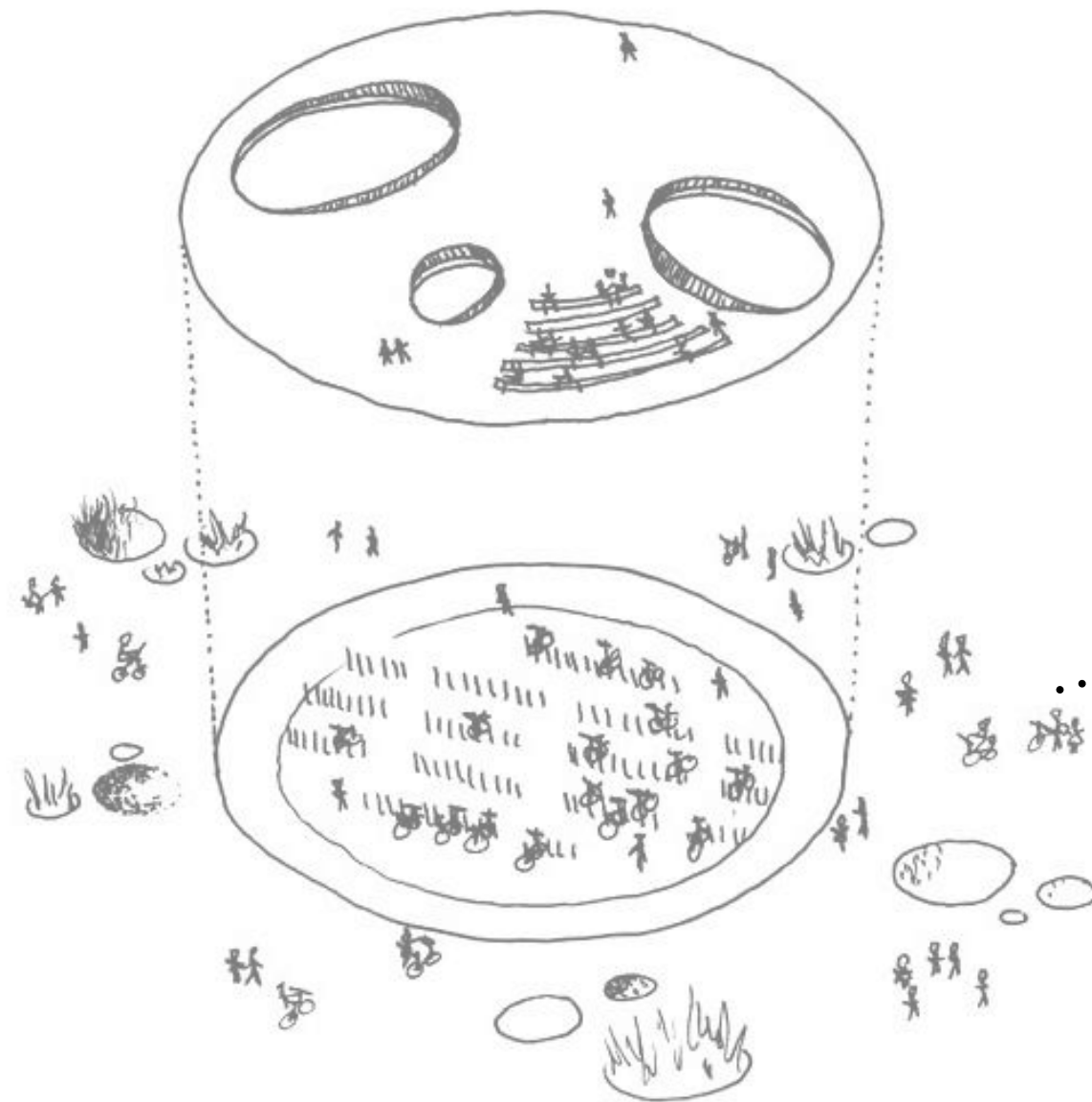

Αεροφωτογραφίες του Χώρου

Karen Blixens Plads Public Square

Α Cobe | Copenhagen, Denmark

Σκίτσο που αναλύει τον χώρο στάθμευσης ποδηλάτων

Αεροφωτογραφίες του Χώρου

Η Karen Blixens Plads στην Κοπεγχάγη είναι μια κυματιστή πλατεία με προστατευμένο χώρο στάθμευσης για πάνω από 2.000 ποδήλατα, σχεδιασμένη από τη δανέζικη αρχιτεκτονική εταιρεία COBE. Το δημόσιο πάρκο 20.000 τετραγωνικών μέτρων βρίσκεται ανάμεσα στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης και το Amager Common, μια περιοχή υγροτόπων, χωραφιών και λιμνών λίγο έξω από την πόλη.

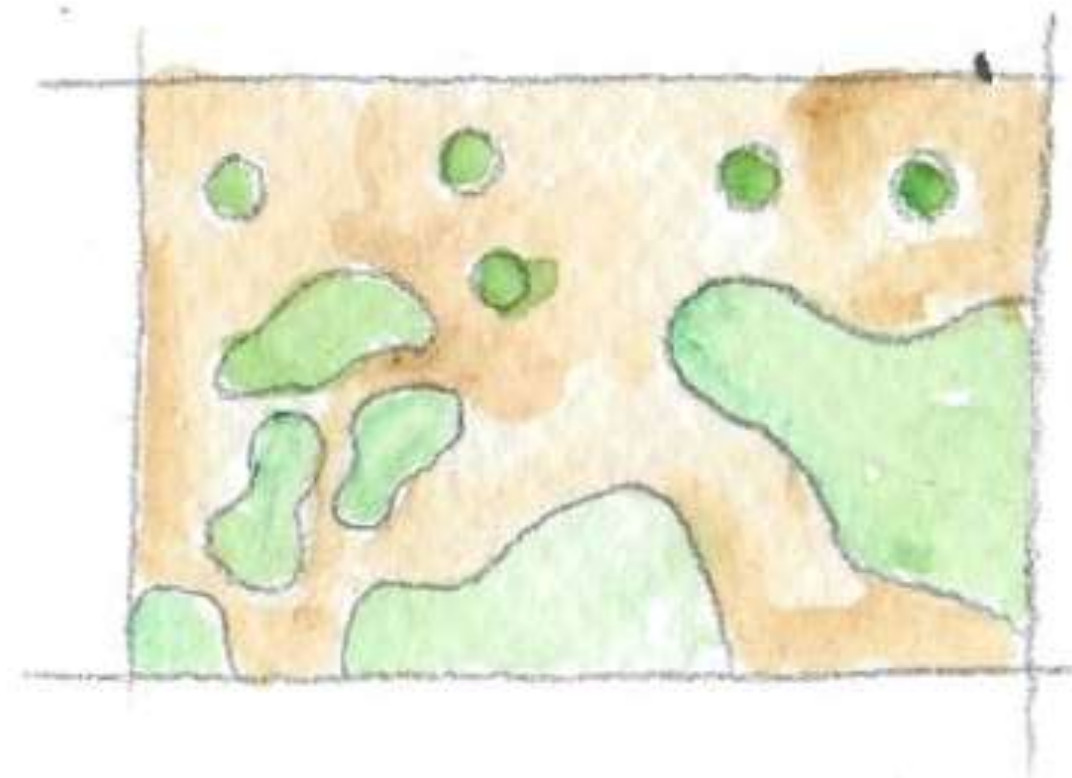
Ονομάστηκε προς τιμήν της Δανής συγγραφέα του 19ου αιώνα “Karen Blixen” και είναι μία από τις μεγαλύτερες πλατείες της πόλης.

Σε σχέση με το πρώτο παράδειγμα που αναλύθηκε παραπάνω, αυτός ο χώρος της Δανίας δεν έχει τόσο στοχευμένο χαρακτήρα ως προς τη χρήση του. Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των επισκεπτών είναι οδηγοί ποδηλάτου, όντας και μια χώρα με υψηλών προδιαγραφών ποδηλατοδρόμους, στοιχείο που γίνεται αντιληπτό από τον υπόγειο χώρο στάθμευσης ποδηλάτων. Ωστόσο είναι ένας χώρος που απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες και με μια πιο “ελεύθερη” χρήση.

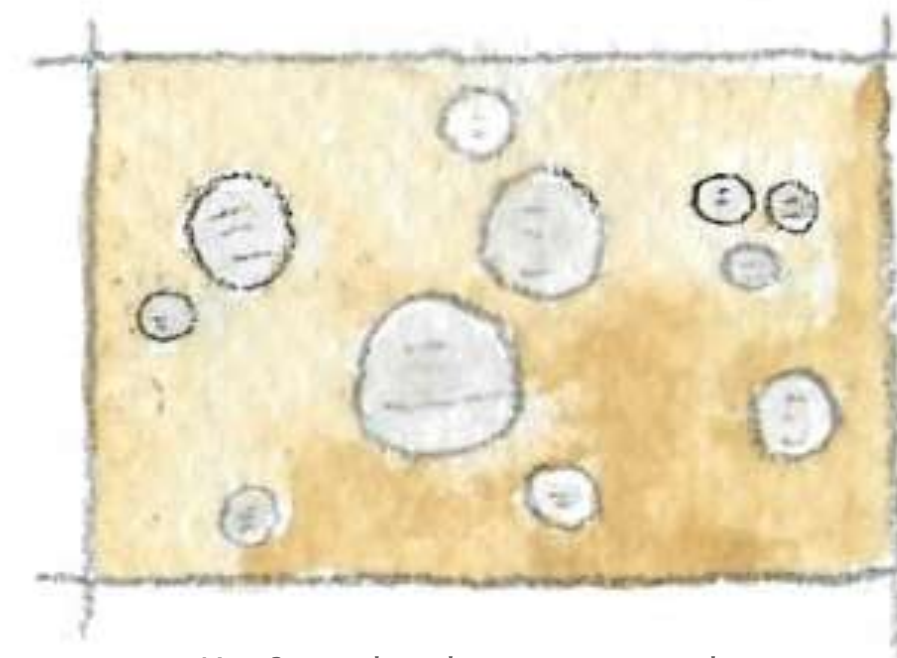

Σημαντικότερο στοιχείο είναι το γεγονός πως για άλλη μια φορά οι σχεδιαστές του σεβάστηκαν την ιδιομορφία του εδάφους της ευρύτερης περιοχής αλλά και τη βιοποικιλότητα της. Αυτό διαφαίνεται από τις θολωτές δομές που λειτουργούν ως χώροι στάθμευσης ποδηλάτων οι οποίες προσφέρουν την κατάλληλη προστασία από τα καιρικά φαινόμενα της χώρας, όπως επίσης και από τις ουδέτερες χρωματικές παλέτες που έχουν κινηθεί οι σχεδιαστές. Η αρμονία και η έννοια της συνέχειας είναι ένα από τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν αυτόν τον ιδιαίτερο εξωτερικό χώρο. Πρόκειται για έναν εντυπωσιακό και πολυλειτουργικό αρχιτεκτονικό σχεδιασμό που φιλοξενεί και προωθεί τα φιλικά προς το περιβάλλον μεταφορικά μέσα, την προσπάθεια προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή αλλά και τη αρμονία της βιοποικιλότητας. Επίσης, με το ειδικά διαμορφωμένο σύστημα, συλλέγεται το βρόχινο νερό για να αξιοποιηθεί αργότερα.

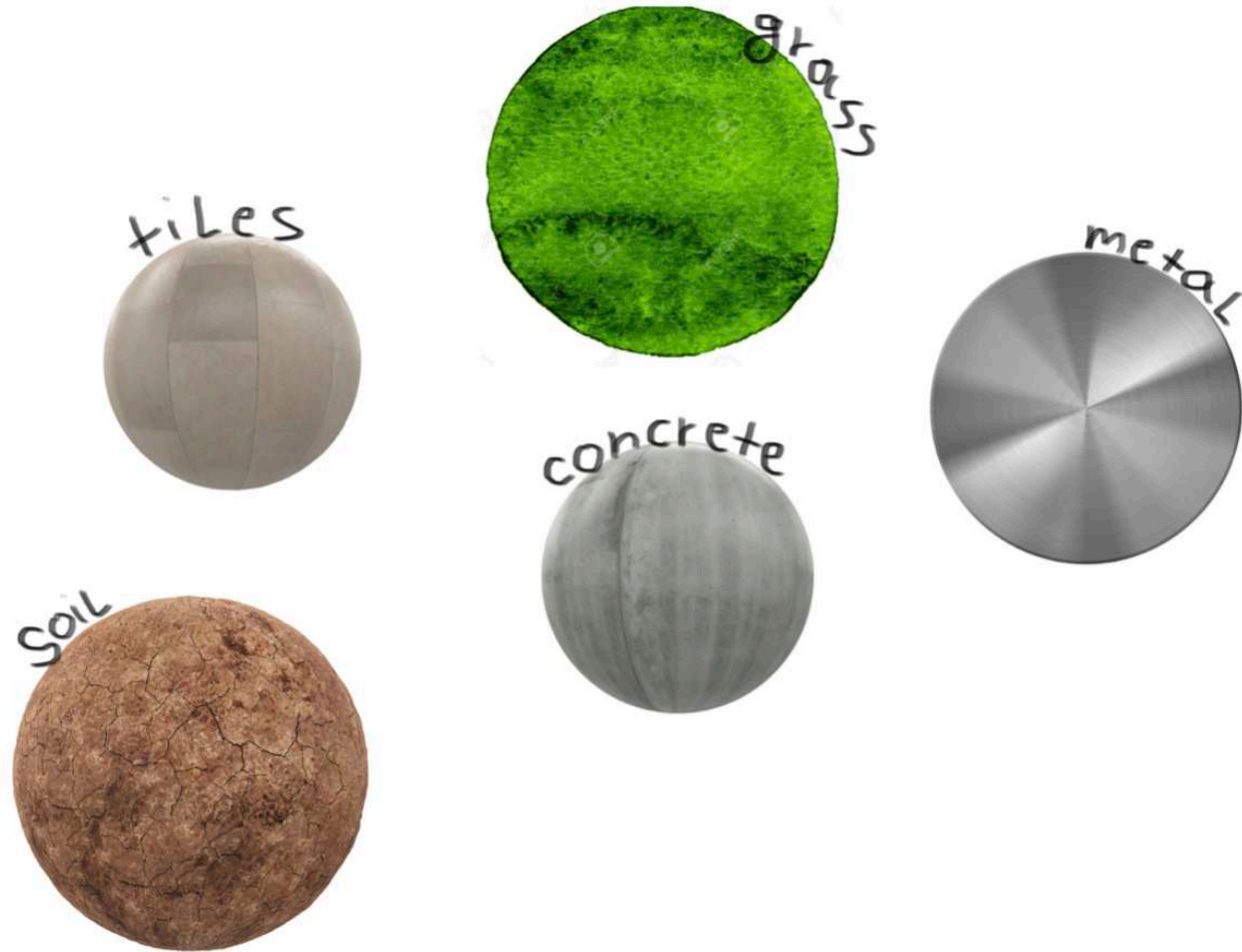
Η πάνω επιφάνειες των υψωμάτων από μπετό, έχουν και αυτές το ρόλο τους καθώς σχηματίζονται αμφιθεατρικά καθίσματα. Η χρήση των καμπύλων επίσης, είναι αισθητή, είτε σε μορφή μονοπατιού είτε ως οργανικά σχήματα της δομής αυτής. Και σε αυτό το παράδειγμα επομένως παρατηρείται η ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου για ουσιαστική σύνδεση με το περιβάλλον.

Πράσινες περιοχές οργανικών μορφών, οι οποίες συνδέονται αρμονικά με τον αστικό χώρο

Κυκλικοί χώροι οι οποίοι λειτουργούν σαν σκίαστρα και έχουν την δυνατότητα να "στεγάσουν" 2.000 ποδήλατα.

Design for Rooftop Garden Banco Safra headquarters

📍 **Roberto Burle Marx** | 📍 **São Paulo**

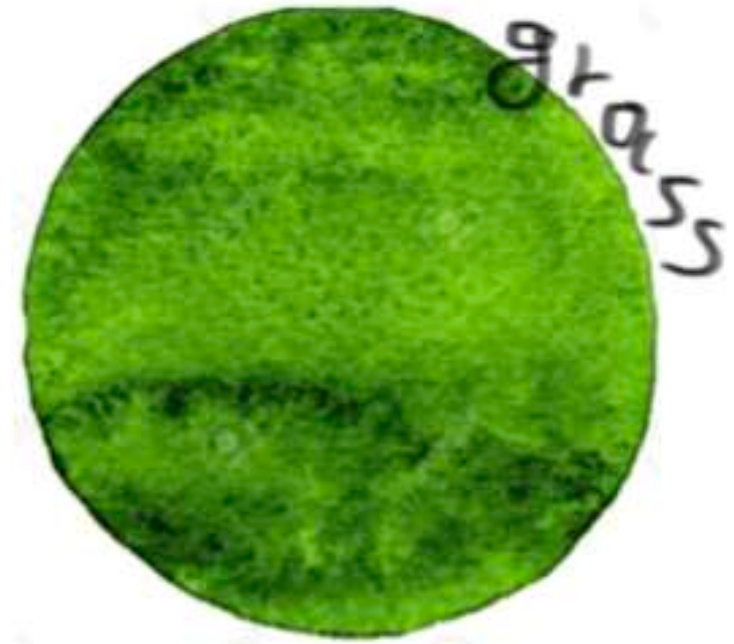
Το τρίτο παράδειγμα, είναι δημιουργία του Βραζιλιάνου Καλλιτέχνη Roberto Burle Marx, ο οποίος ήταν αρχιτέκτονας τοπίου και όχι μόνο. Ήταν άνθρωπος που είχε καταπιαστεί με πολλές μορφές της τέχνης. Στον σχεδιασμό των τοπίων, ο μοντερνιστής Roberto Burle Marx,, αντλούσε ιδέες και έμπνευση απο τα έργα του που δημιουργούσε σε καμβάδες. Όπως έλεγε χαρακτηριστικά, σκεφτόταν κάθε δέντρο που θα τοποθετούνταν στον χώρο ως μιά πινελιά στο χαρτί, ενώ παράλληλα δεν πρέπει να ξεχνάμε πως πρόκειται για έναν ζωντανό οργανισμό.

Ήταν άνθρωπος που είχε αποστροφή στις “φόρμες” και τις “επαναλήψεις”, όμως ταυτόχρονα πίστευε στις αρχές. Ο κάθε χώρος ξεχωριστά που είχε σχεδιάσει, χαρακτηρίζεται από το μοναδικό συνδυασμό “ζωγραφική” - αστικό τοπίο - πράσινο στοιχείο, καθώς γίνονται όλα ένα με ένα απόλυτα αρμονικό αποτέλεσμα.

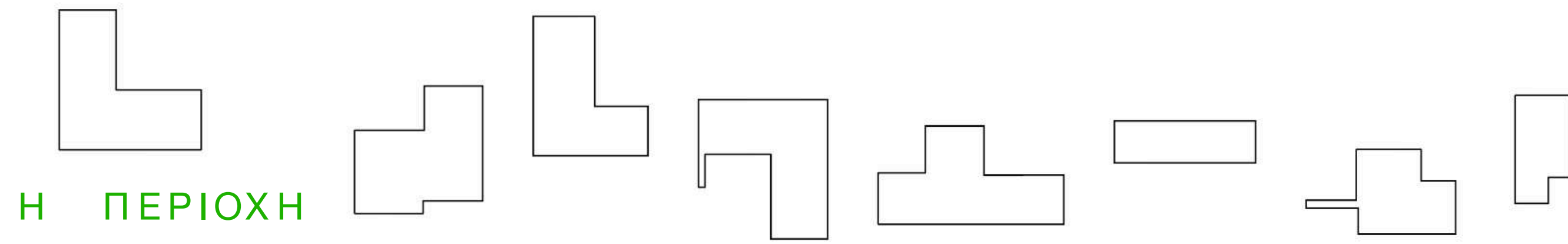
Το στοιχείο της ροής και της κίνησης είναι εμφανή στον σχεδιασμό του. Οι ιδιαίτερες χαράξεις στο έδαφος παροτρύνουν τον επισκέπτη να περιηγηθεί και να παρατηρήσει γύρω του την πολύ “ευαίσθητη” τοποθέτηση του πράσινου στοιχείου και των βραχωδών περιοχών. Είναι γεγονός πως ο βιοφιλικός σχεδιασμός δεν χαρακτηρίζει το χώρο σε αντίθεση με τα παραπάνω παραδείγματα, ωστόσο αυτή η πιο καλλιτεχνική προσέγγιση του σχεδιαστή με γοήτευσε, και θα θέσω ως στόχο στον σχεδιασμό που θα εκπονήσω να συνδυάσω και τους δύο τύπους σχεδιασμού. Θεωρώ πως όταν συνδυαστεί η λειτουργικότητα, η εργονομία, η στρατηγική δόμηση ενός χώρου που εξυπηρετεί περιβαλλοντικούς αλλά και ανθρωπιστικούς σκοπούς με την άρτια αισθητική και την καλλιτεχνική ματιά, το αποτέλεσμα θα είναι πάντα ισορροπημένο και θα πληρεί τον σκοπό του.

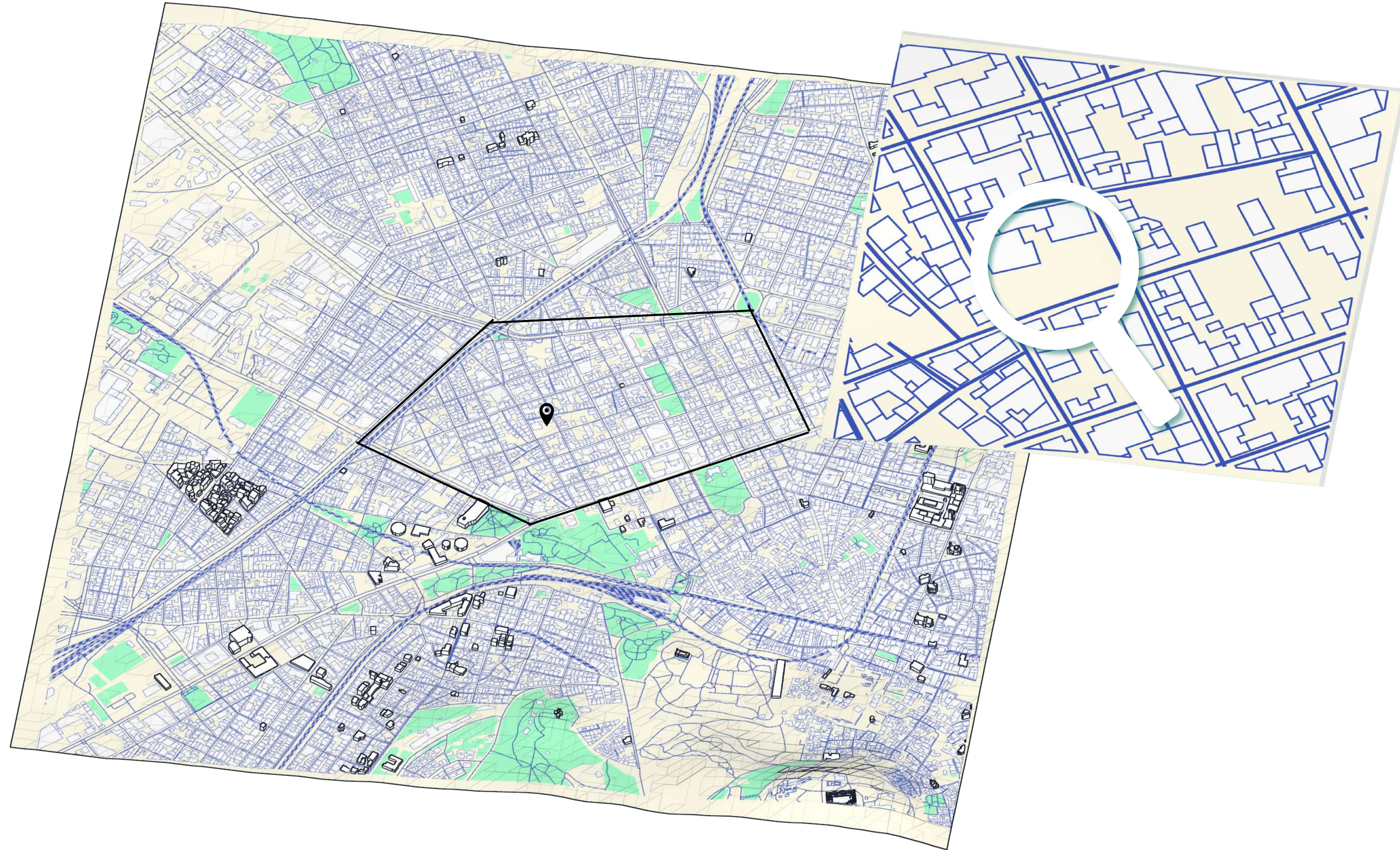
Αεροφωτογραφίες του Χώρου

4

4.1. Τοποθεσία Οικοπέδου

4.1 Ανάλυση χώρου μελέτης και σχεδιασμού

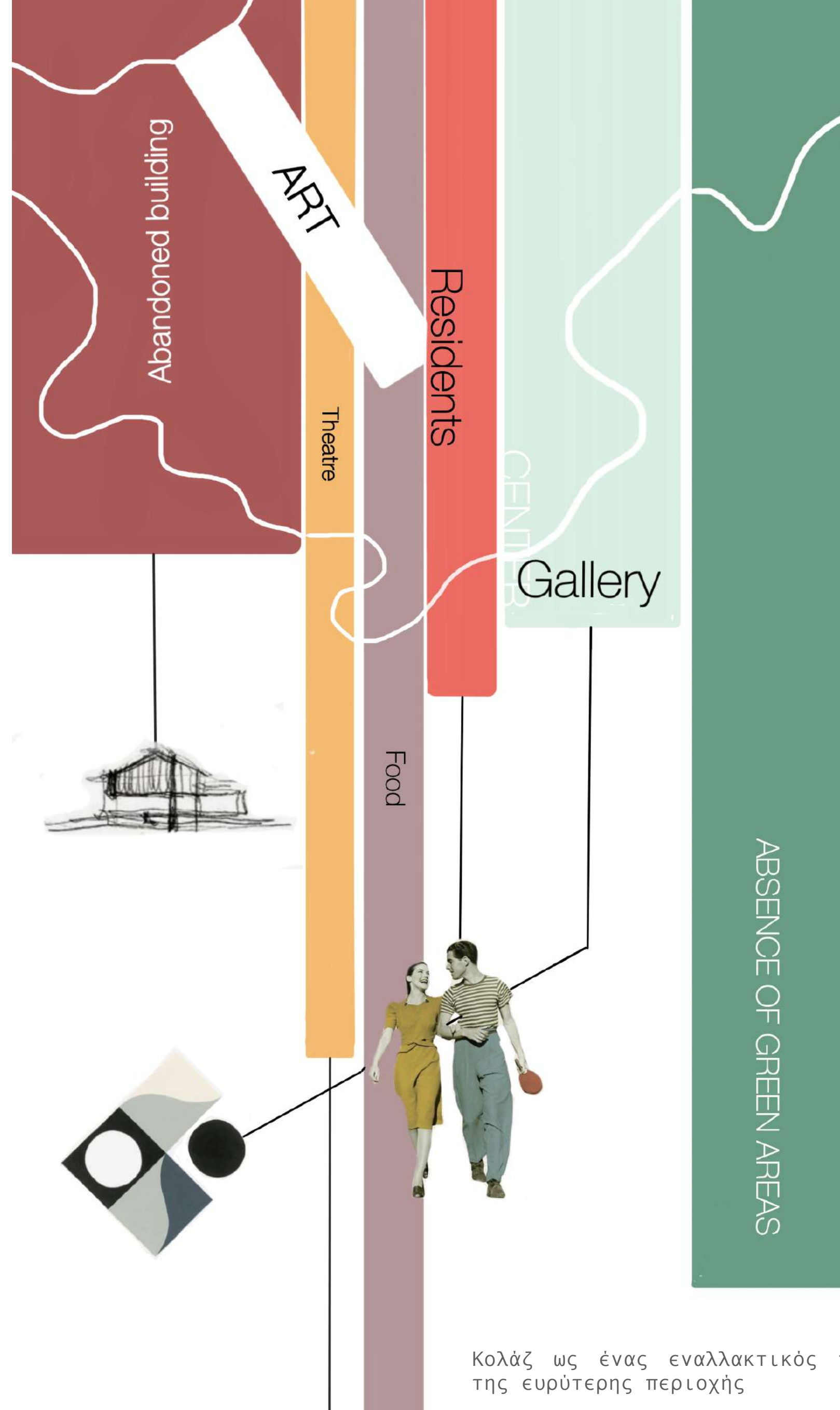
Μέσα από την αναζήτηση, παρατήρηση και καταγραφή γενικών χαρακτηριστικών διαφόρων “ελεύθερων” εδαφικών εκτάσεων στο κέντρο της Αθήνας, επιλέχθηκε στην περιοχή του Μεταξουργείου, ένα οικόπεδο επί της οδού Πλαταιών και Λεωνίδου. Πρόκειται για έναν ανεκμετάλλευτο αστικό υπαίθριο χώρο 617,5 τετραγωνικών μέτρων, τοποθετημένο δίπλα από το Αρχαίο μνημείο του Δημοσίου Σήματος.

Το Μεταξουργείο είναι μια συνοικία στο βορειοδυτικό τμήμα της κεντρικής Αθήνας και βρίσκεται κοντά στις περιοχές του Ψυρρή, του Κεραμεικού και του Βοτανικού. Η σημερινή ονομασία οφείλεται στο εργοστάσιο επεξεργασίας μεταξιού που λειτούργησε στα χρόνια του Όθωνα. Η ανάπτυξη του Μεταξουργείου ως αστική περιοχή, ξεκίνησε μετά τη σύσταση του Ελληνικού κράτους (1830), όταν αρκετοί επιφανείς της εποχής, όπως ο πρέσβυς της Αυστρίας Πρόκες φον Όστεν, η Δούκισσα της Πλακεντίας και οι πρίγκηπες Ιωάννης Καρατζάς και Γεώργιος Καντακουζηνός άρχισαν να αγοράζουν κτήματα και να χτίζουν οικίες στην περιοχή.

Κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου, η οικιστική ανάπτυξη ήταν γεγονός χτίζοντας κτίρια μοντέρνα χωρίς ωστόσο να σημειωθεί ριζική αλλαγή ως προς τη ρυμοτομία της περιοχής ενώ παράλληλα πραγματοποιούνταν η εγκατάσταση μικρών βιοτεχνιών. Η συνοικία διατηρούσε χαρακτήρα με μικροαστικό και εργατικό πληθυσμό. Δυστυχώς, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος αλλά και ο Εμφύλιος, στάθηκαν εμπόδιο στην ανάπτυξη της περιοχής. Στη περίοδο της ανασυγκρότησης (1950-1974), εφαρμόστηκαν τα νέα σχέδια. Μάλιστα, το πρώτο Σχέδιο του Δήμου Αθηναίων το οποίο είχε αναλάβει ο αρχιτέκτων Κώστας Μπίρης, προέβλεπε στην ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της πόλης αλλά και στην υλοποίηση καινούριων αλσών επί της Ιεράς Οδού αλλά και του Δημοσίου Σήματος. Φυσικά, για να μπορούσαν να πραγματοποιηθούν όλα τα παραπάνω θα έπρεπε να αναδιαμορφώνονταν ολοκληρωτικά ο πολεοδομικός ιστός της ευρύτερης περιοχής.

Στο σήμερα, η περιοχή του κέντρου της Αθήνας υπόκειται σε μετασχηματισμούς. Χαρακτηρίζεται ως μια περιοχή με πυκνότητα στο χώρο αλλά και στον χρόνο όπου συμπυκνώνονται πολλά και αντιφατικά χαρακτηριστικά και διέπεται από λεπτές ισορροπίες, σημειώνοντας παράλληλα αρκετές αντιθέσεις. Εκεί “φιλοξενούνται”, ενυπάρχουν και συνυπάρχουν ποικίλα στοιχεία της διαφορετικότητας (χρονικής, χωρικής, λειτουργικής, πολιτισμικής). Αυτά τα ποικίλα στοιχεία έχουν παραχθεί σε διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια δεδομένου ότι η περιοχή συγκροτεί ένα παλίμψηστο¹.

¹ Με τον όρο **παλίμψηστο** περιγράφονται αρχαία κείμενα σε πάπυρους και περγαμηνές ή ζωγραφικοί πίνακες που επικαλύφθηκαν με άλλο κείμενο ή εικόνα σε μεταγενέστερη εποχή για να χρησιμοποιηθούν ξανά ως βάση για τη δημιουργία νεότερων έργων. Ωστόσο η χρήση της λέξης μπορεί να χρησιμοποιηθεί και μεταφορικά για να περιγράψει ένα τελικό αποτέλεσμα που έχει προηγηθεί από άλλα μικρότερα, ετερόκλητα και ετεροχρονισμένα.

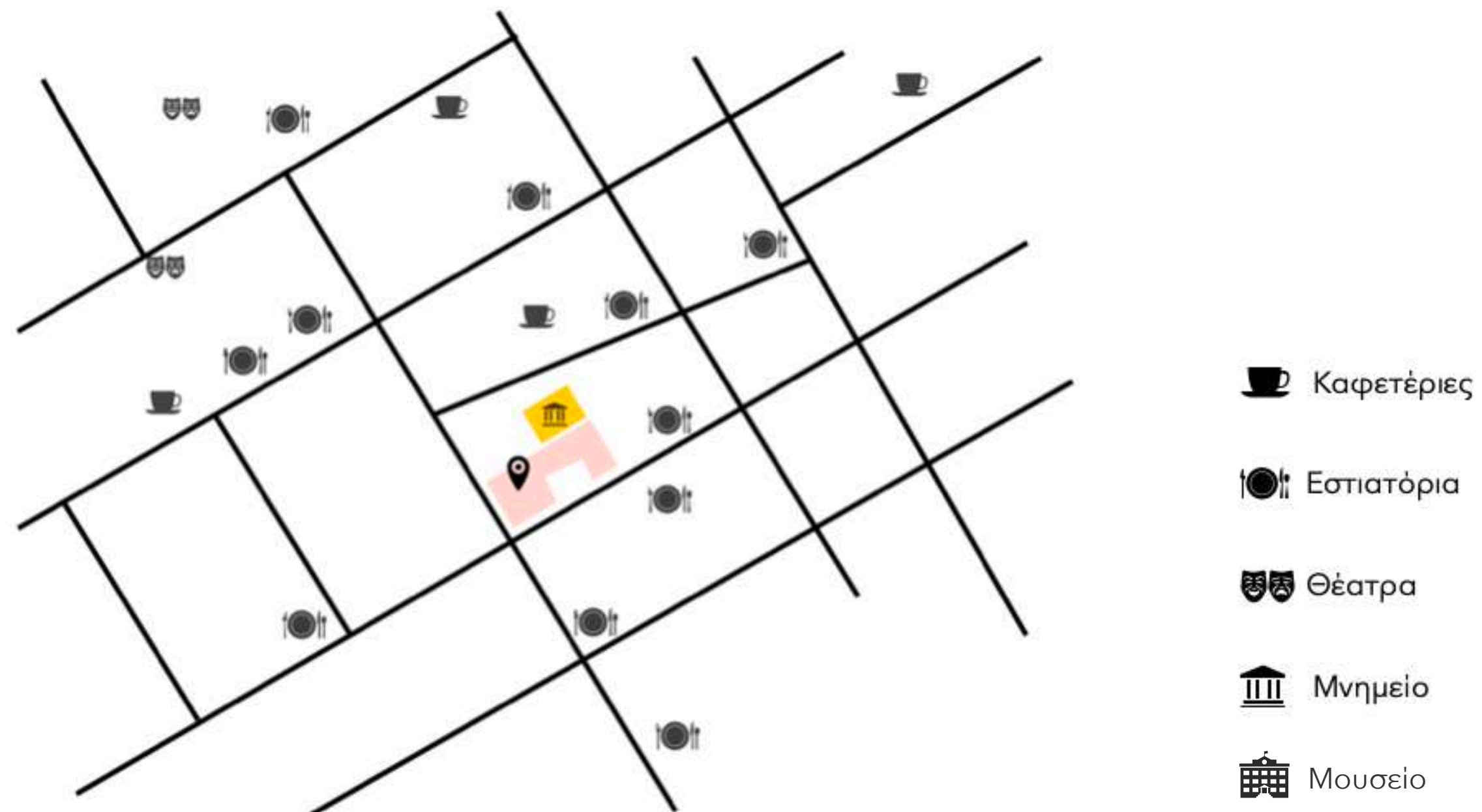
Κολάζ ως ένας εναλλακτικός τρόπος ανάλυσης της ευρύτερης περιοχής

Στις μέρες μας ο πολεοδομικός ιστός του Μεταξουργείου, ωστόσο, νοσεί βαρύτατα. Πιο συγκεκριμένα, η ομοιογένεια του ιστού τόσο από άποψη χρήσεων όσο και από άποψη φυσικών χαρακτηριστικών έχει χαθεί σε μεγάλο βαθμό, κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Η κατοικία που ιστορικά ήταν η κύρια χρήση γης φτάνει πλέον να καταλαμβάνει το 56,3% των συνολικών χρήσεων, ενώ το υπόλοιπο 43% μοιράζεται ανάμεσα στο εμπόριο, τις υπηρεσίες και στην βιοτεχνία, με πολύ έντονη “συμμετοχή” των εγκαταλελειμμένων κτιρίων. Το φαινόμενο αυτό της αλληλοδιείσδυσης των χρήσεων είναι έντονο, με αποτέλεσμα τις σοβαρές συγκρούσεις και την περιβαλλοντική υποβάθμιση της περιοχής.

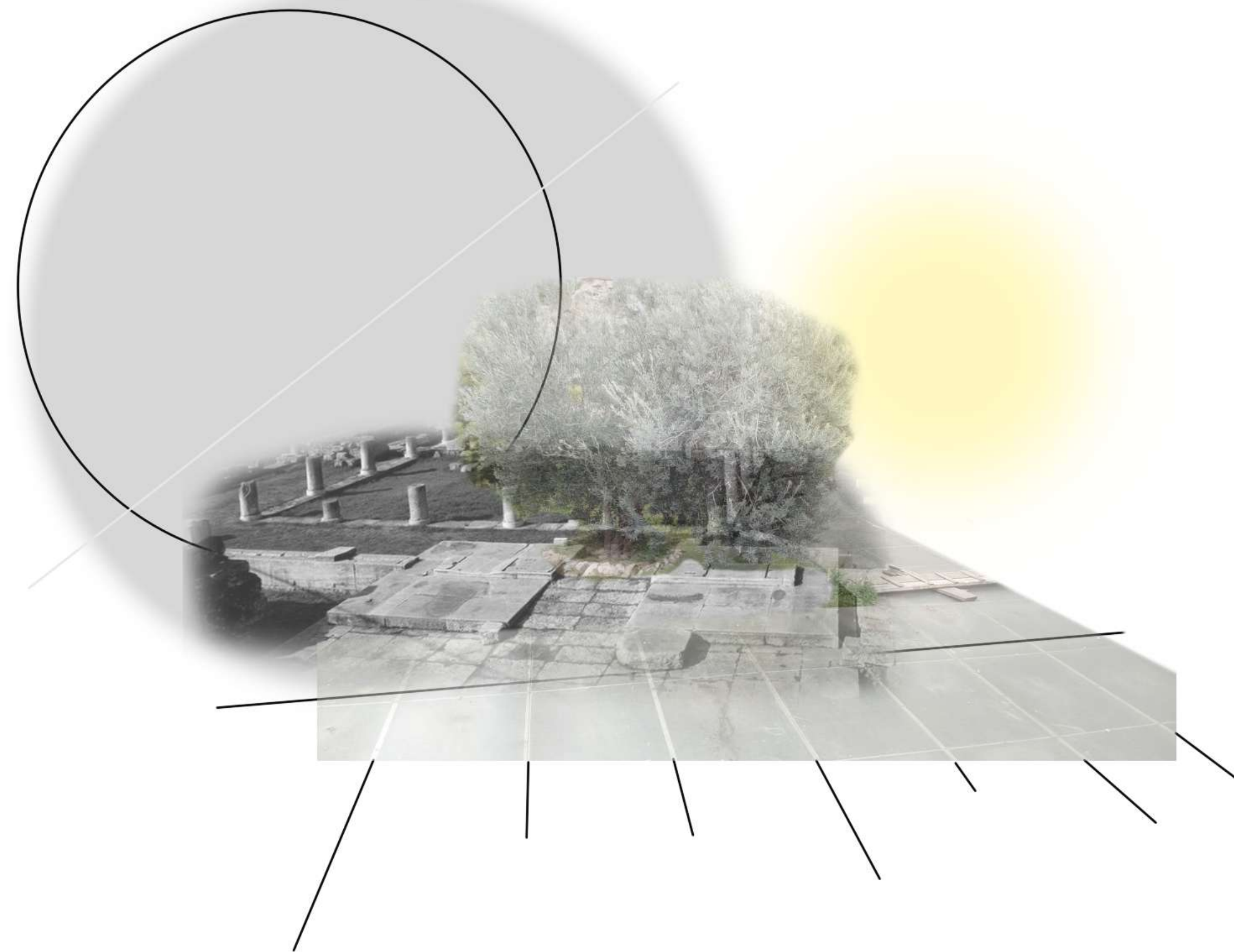
Τα εγκαταλελειμμένα κτίρια και τα αδόμητα οικόπεδα διάσπαρτα στην περιοχή υποβαθμίζουν εξίσου την εικόνα της, δημιουργώντας την αίσθηση της θραύσης του πολεοδομικού ιστού, καταλήγοντας να λειτουργούν ως χώροι απόθεσης απορριμμάτων και συγκέντρωσης περιθωριακών ατόμων. Η επιλογή του ελεύθερου χώρου που επιλέχθηκε προς ανάπλαση, έγινε στοχευμένα καθώς αποτελεί έναν από τους ανεκμετάλλετους αυτούς χώρους. Η περιοχή επίσης στερείται από χώρους πλατειών και δημοσίου πρασίνου, χώρους συγκέντρωσης καθώς και τοπόσημων.

4.2 Χαρτογράφηση Περιοχής

Εστιάζοντας στην γύρω περιοχή του χώρου μελέτης, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των χρήσεων γης υπάγονται στον χώρο της εστίασης (καφετέριες, μπαρ, εστιατόρια), ωστόσο, δεν είναι λίγα τα θέατρα και οι μουσειακοί χώροι. Αξίζει να αναφερθούμε στο ανεκτίμητης ιστορικής αξίας σημείο, ακριβώς δίπλα από το οικόπεδο που έχει επιλεγεί, επί των οδών Πλαταιών 28, Λεωνιδίου 86, Λεωνιδίου 82-84 και Σαλαμίνας 33. Το λεγόμενο “**Δημόσιο Σήμα**”, το σημαντικότερο νεκροταφείο του αρχαίου κόσμου, είναι ένα μοναδικό τοπόσημο της Αθήνας με εξαιρετικά σημαντική ιστορική και αρχαιολογική σημασία. Εδώ έχουν ενταφιαστεί σημαντικότερες προσωπικότητες της αρχαίας Αθήνας, αλλά και οι πεσόντες εν πολέμω. Η σημερινή κατάσταση, στην οποία βρίσκεται το Δημόσιο Σήμα, δεν αρμόζει στην ιστορική του σημασία. Γι'αυτό οφείλουμε να αναδείξουμε τον χώρο που θα αποτελέσει πόλο έλξης για πολλούς επισκέπτες.

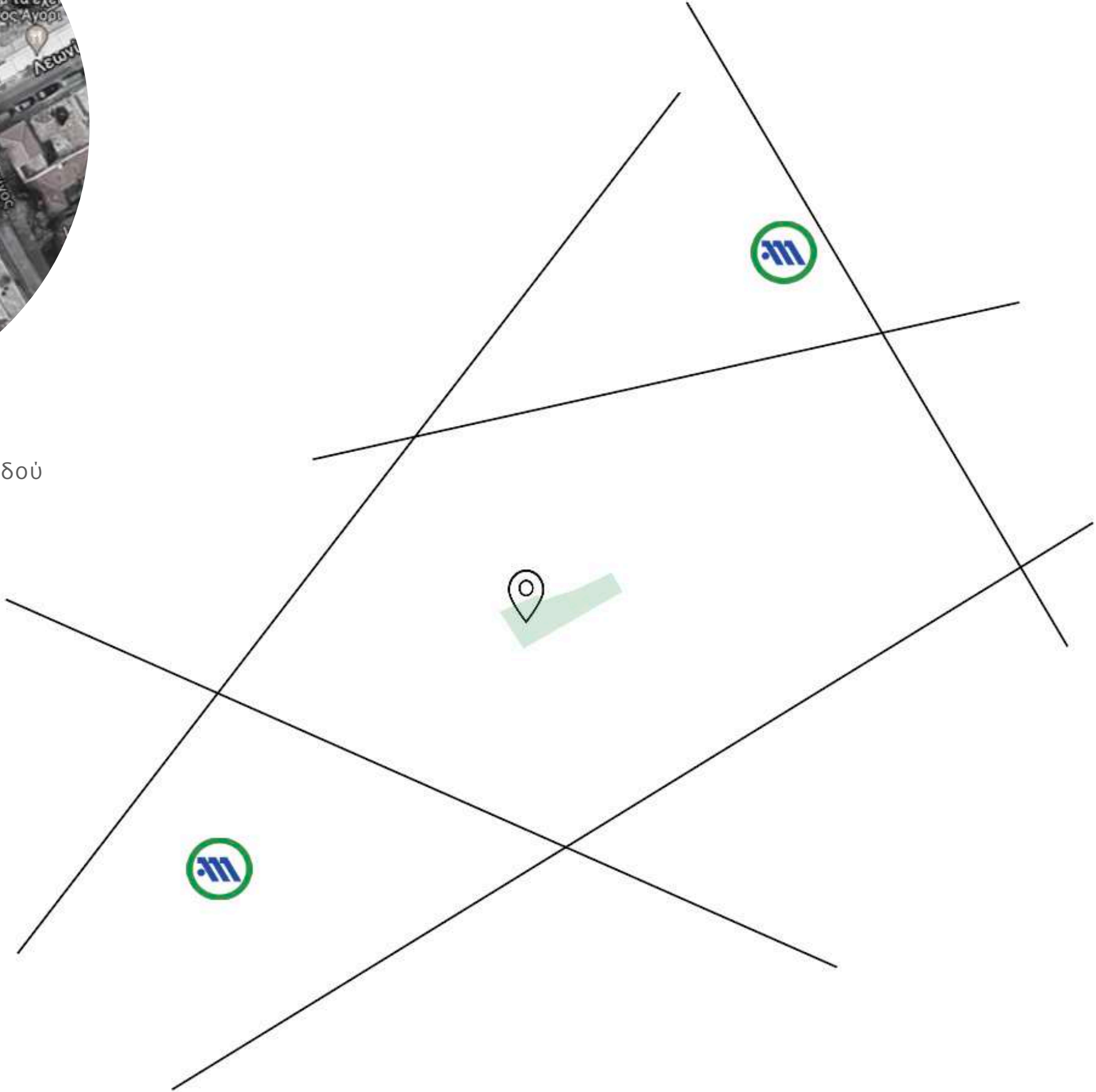
Διάγραμμα χρήσεων Γης της γύρω περιοχής

Κολάζ με θέμα το Δημόσιο Σήμα

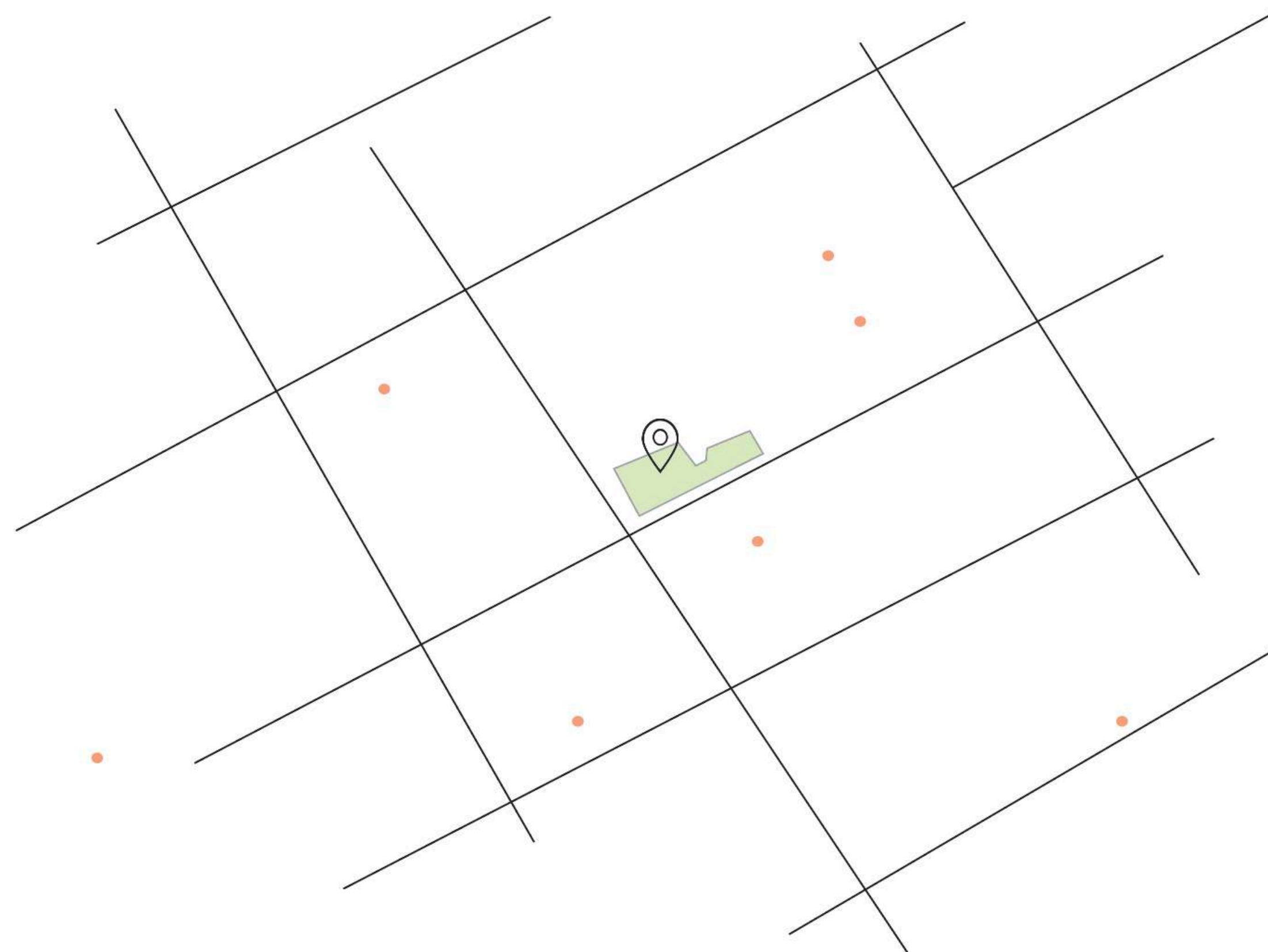
Το οικόπεδο Μελέτης επί της οδού Πλαταιών και Λεωνιδίου

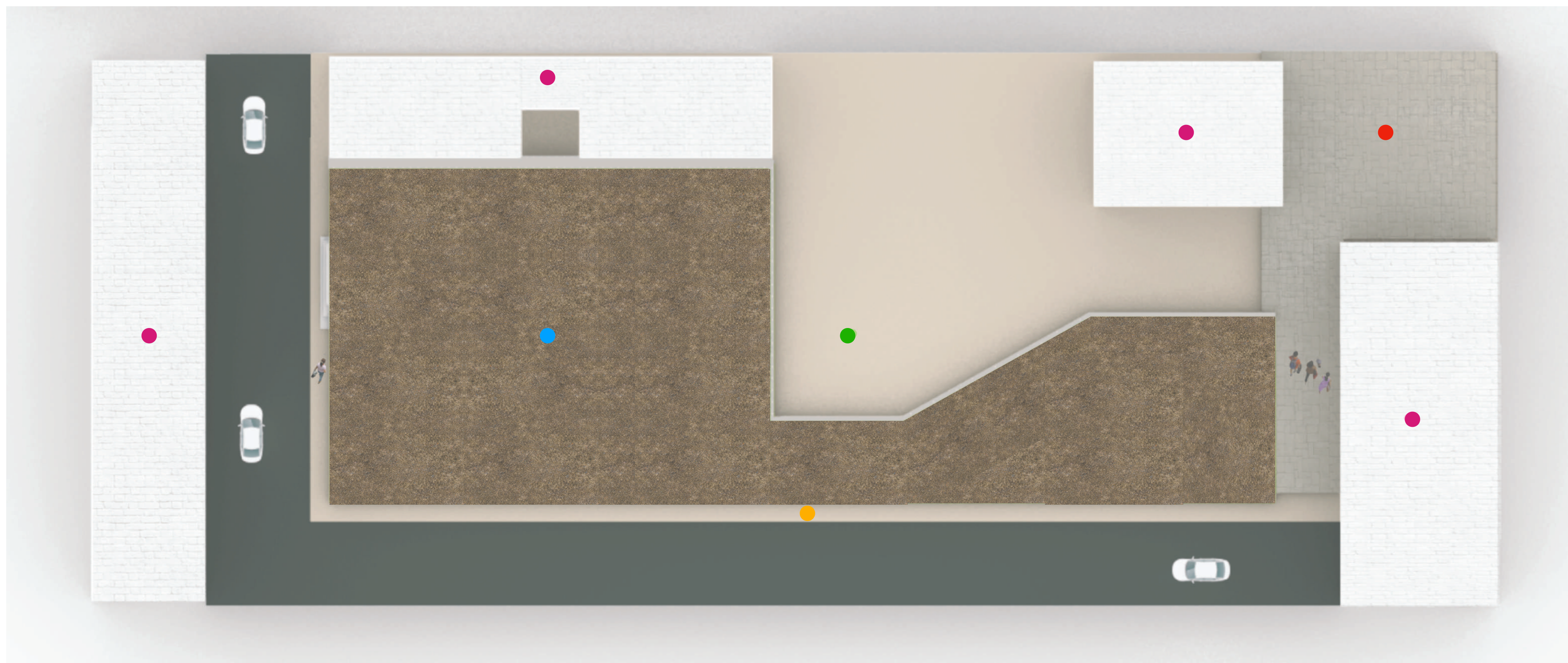
Γρήγορη πρόσβαση στον χώρο μελέτης από τις στάσεις μετρό: Μεταξουργείο-Κεραμεικός

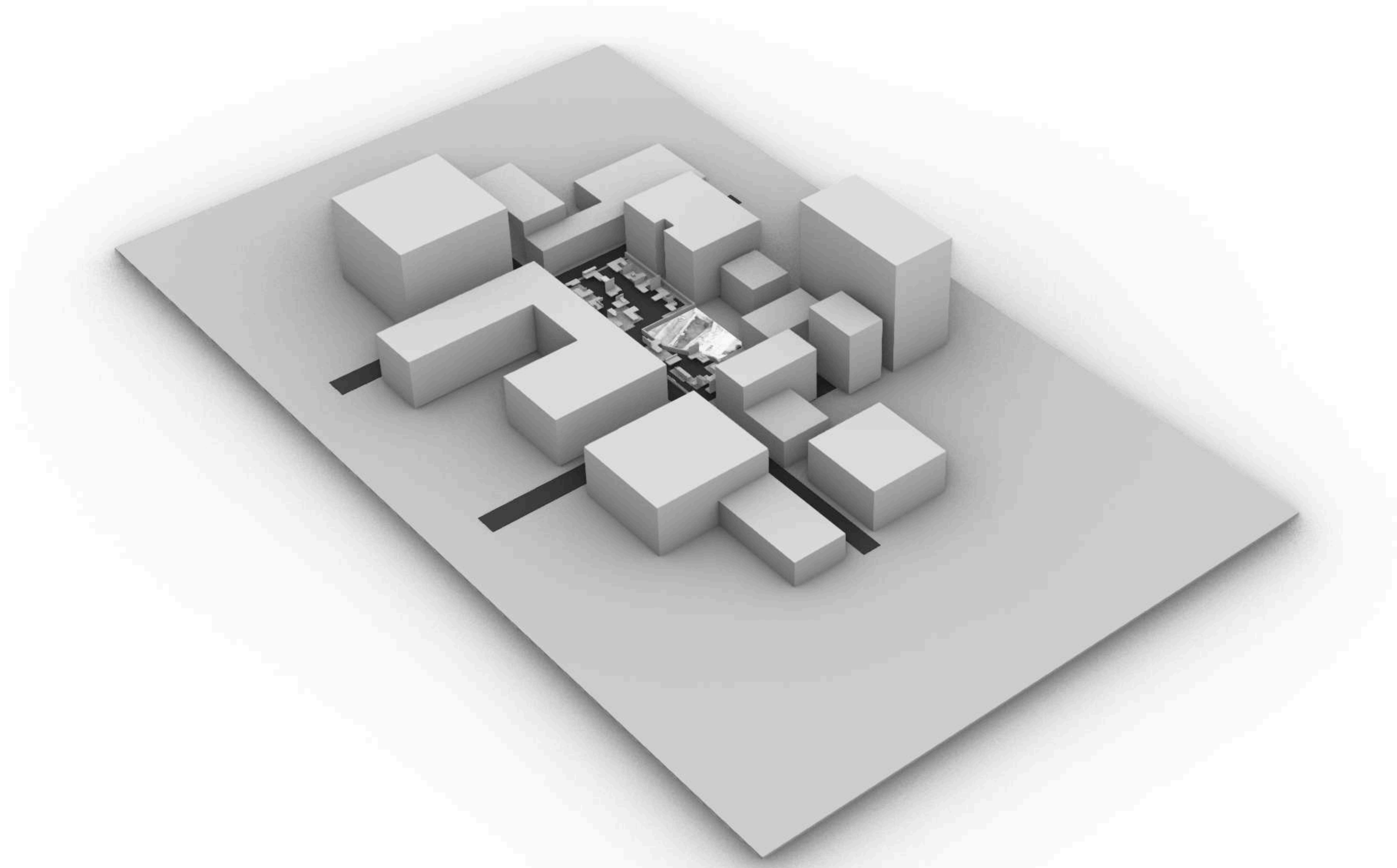
Στο παραπάνω διάγραμμα, παρατηρείται η πολύ χαμηλή σε πυκνότητα φύτευση της ευρύτερης περιοχής. Δυστυχώς, το ελάχιστο στοιχείο πρασίνου, εμφανίζεται κυρίως σε κατοικίες ύστερα από πρωτοβουλία των ενοίκων τους.

Με την ένδειξη των πορτοκαλί κουκίδων συμβολίζονται οι ελεύθεροι ανεκμετάλλετοι χώροι της ευρύτερης περιοχής. Παρατηρείται από το διάγραμμα, πως το φαινόμενο των υπαίθριων χώρων μεταξύ των κτισμάτων οι οποίοι ρημάζουν, είναι αρκετά συχνό.

- Οικόπεδο
- Πεζοδρόμιο
- Κτίρια
- Πεζόδρομος
- Αρχαίο Μνημείο

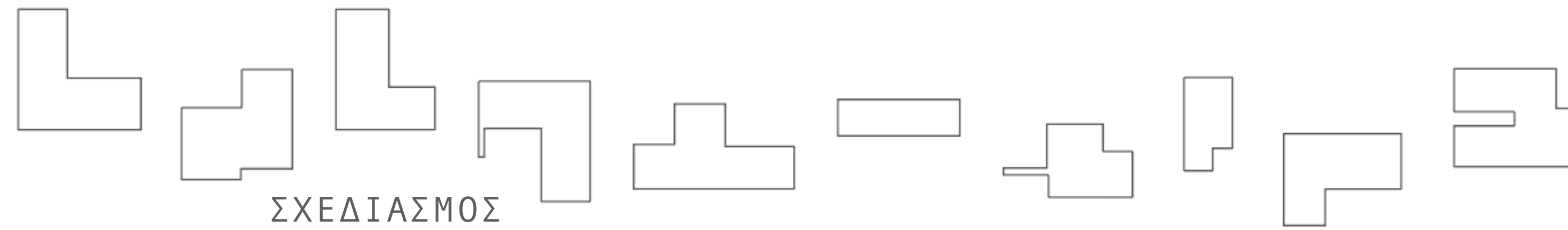
Το οικόπεδο και τα κτίρια που το πλαισιώνουν

4. Η Περιοχή

5

5.1 Concept

Το Μεταξουργείο φιλοξενεί αρκετούς ελεύθερους χώρους, οι οποίοι όπως προαναφέρθηκε, δεν παρουσιάζουν κάποια χρησιμότητα ή έστω κάποια στοιχειώδη λειτουργία . Στόχος λοιπόν του σχεδιασμού είναι η αναβάθμιση ενός από αυτούς τους κατα τα άλλα όμορφους αστικούς χώρους, ο οποίος πέραν του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, τυγχάνει να βρίσκεται πάνω σε αυτό το μικρό κομμάτι γης το αρχαίο μνημείο του Δημοσίου Σήματος.

Η αναβάθμιση αυτή θα προσφέρει στους επισκέπτες του τη δυνατότητα χαλάρωσης και διαφυγής αλλά και επιμόρφωσης. Το στοιχείο της φύτευσης θα είναι έντονο καθώς και τα υλικά κατασκευής θα είναι φιλικά προς το περιβάλλον. Πάνω στις επιφάνειες των χώρων που θα δημιουργούνται, θα αναγράφονται σημαντικές πληροφορίες για το αρχαίο μνημείο, ενώ παράλληλα θα υπάρχουν προβολές οι οποίες θα ενημερώνουν περαιτέρω τον επισκέπτη για την ιστορικότητα του οικοπέδου αλλά και για ολόκληρη την περιοχή.

Όντας ένας κοινόχρηστος χώρος θα δεχθεί επίσκεψη από όλες τις ηλικιακές και κοινωνικές ομάδες, ωστόσο το κοινό στο οποίο θα απευθύνεται κυρίως θα είναι παιδικές και νεαρές ηλικίες.

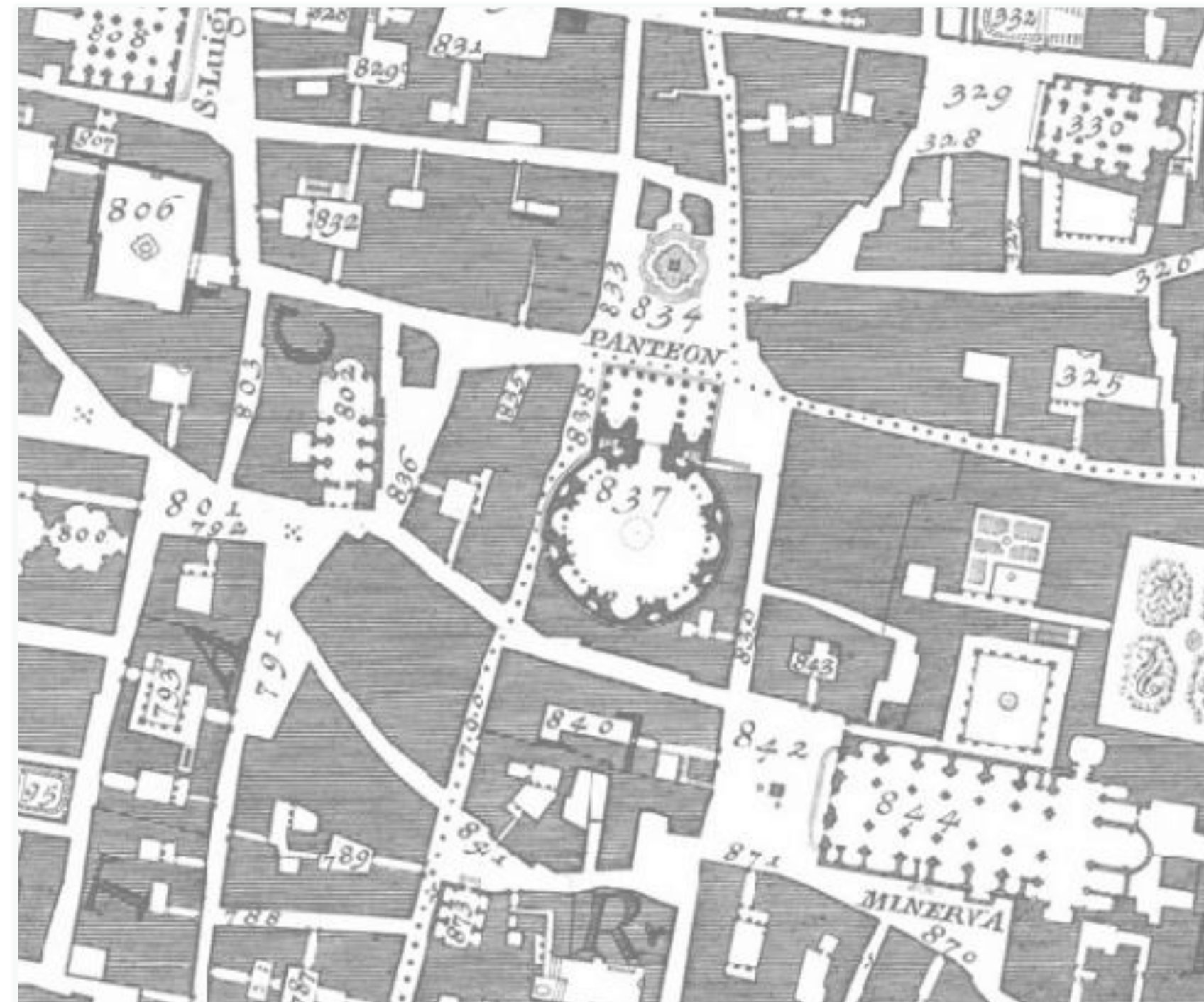
Ακόμα και στην υφιστάμενη κατάστασή του, έχει παρατηρηθεί πως το επισκέπτονται νεαροί ενήλικες.

Το ύφος του σχεδιασμού χαρακτηρίζεται μίνιμαλ χωρίς να "εισβάλλει" στο υπάρχον αστικό τοπίο με τρόπο επεκτατικό, αλλά στοχεύει να αναδείξει και να προσελκύσει άτομα τα οποία δεν συχνάζουν στην ευρύτερη περιοχή.

Η προσβασιμότητα είναι εύκολη ακόμα και για έναν τουρίστα που θα αναζητούσε το μνημείο. Βρίσκεται στην καρδιά του Κέντρου της Αθήνας και ανάμεσα από δύο στάσεις μετρό σε πολύ κοντινή απόσταση από αυτές.

5.2 Κεντρική Ιδέα

Σημαντικότατο συστατικό στοιχείο για την σύλληψη της κεντρικής ιδέας απετέλεσε ο Nolli Map. Πρόκειται για ένα έργο του Ιταλού Αρχιτέκτονα Giambattista Nolli (April 9, 1701 - July 3, 1756). Ο Χάρτης του Nolli αποτελείται από 12 γκραβούρες χαραγμένες σε πλάκες χαλκού μήκους 1.76 μ. επί 2.08 μ. Η δημιουργία του πραγματοποιήθηκε ύστερα από εντολή του Πάπα Βενέδικτου XIV προκειμένου να ερευνηθεί και να υλοποιηθεί με ακρίβεια η οριοθέτηση των 14 περιοχών (Rioni) της Ρώμης. Το πολύ ιδιαίτερο στοιχείο του συγκεκριμένου χάρτη είναι πως παρουσιάζονται οι κλειστοί δημόσιοι χώροι όπως ακριβώς οι Πλατείες ο οποίες απευθύνονται σε όλους, δηλαδή ως ανοιχτούς αστικούς χώρους.

Λεπτομέρεια από το Χάρτη Του Τζιαμπατίστα Νόλι

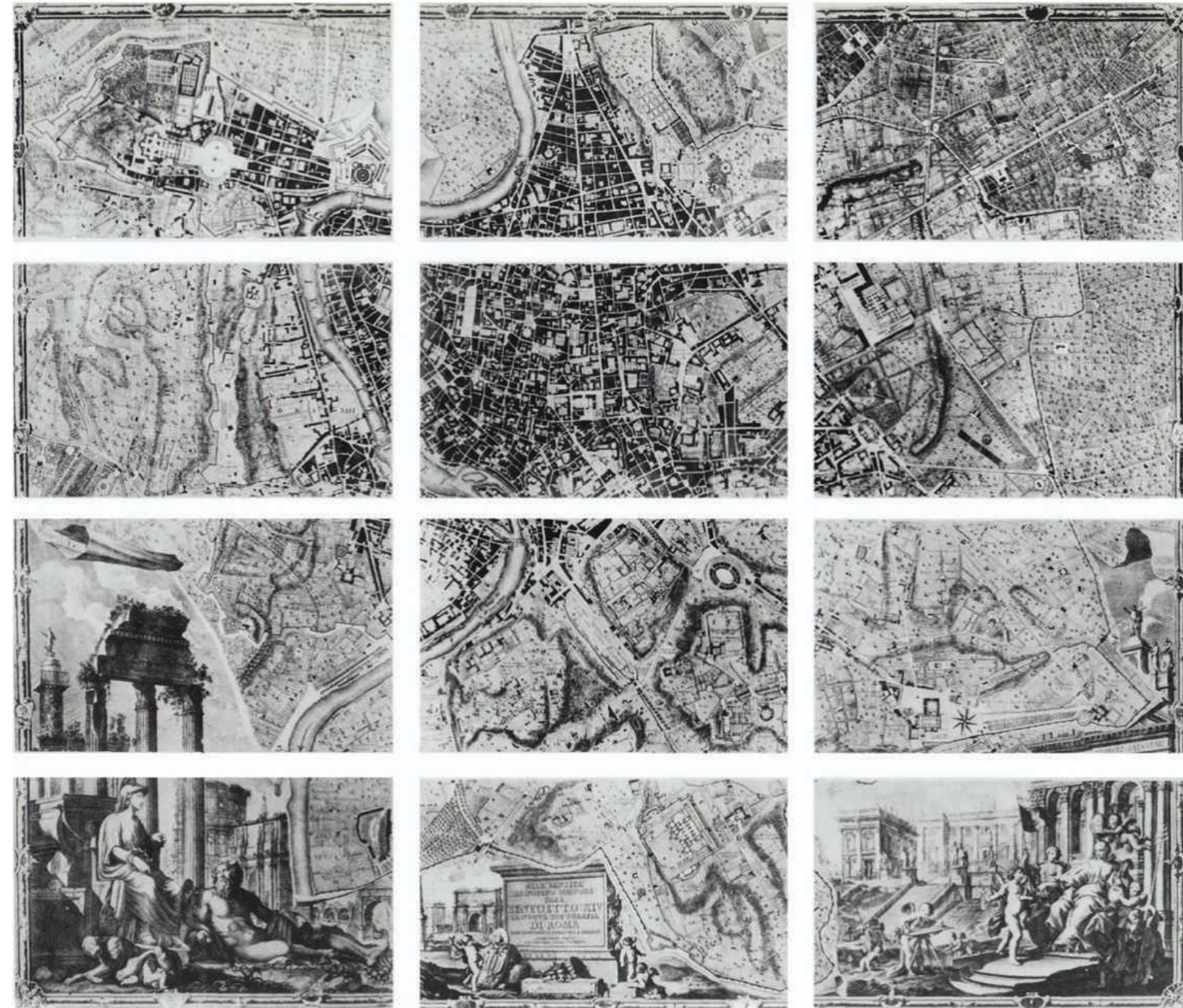
Έτσι, ύστερα από την έρευνα της γύρω περιοχής του Μταξουργείου, διαπιστώθηκε μεγάλο ενδιαφέρον στους ακάλυπτους των κτισμάτων που περιβάλλουν το οικόπεδο μελέτης. Σχεδιάστηκε ένας χάρτης ο οποίος ακολουθεί τις αρχές του χάρτη του Ιταλού Αρχιτέκτονα Giambattista Nolli. Δηλαδή σημειώνονται οι μορφές που προκύπτουν από τους κενούς χώρους. Δημόσιοι και μη χώροι, αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορικότητας της περιοχής.

Τα τόσο αντιφατικά κτίρια ως προς την αρχιτεκτονική τους αλλά και ως προς την χρήση τους, είναι αυτά τα οποία έχουν προσδώσει την ιδιαιτερότητα αυτού του μέρους στο Κέντρο της Αθήνας.

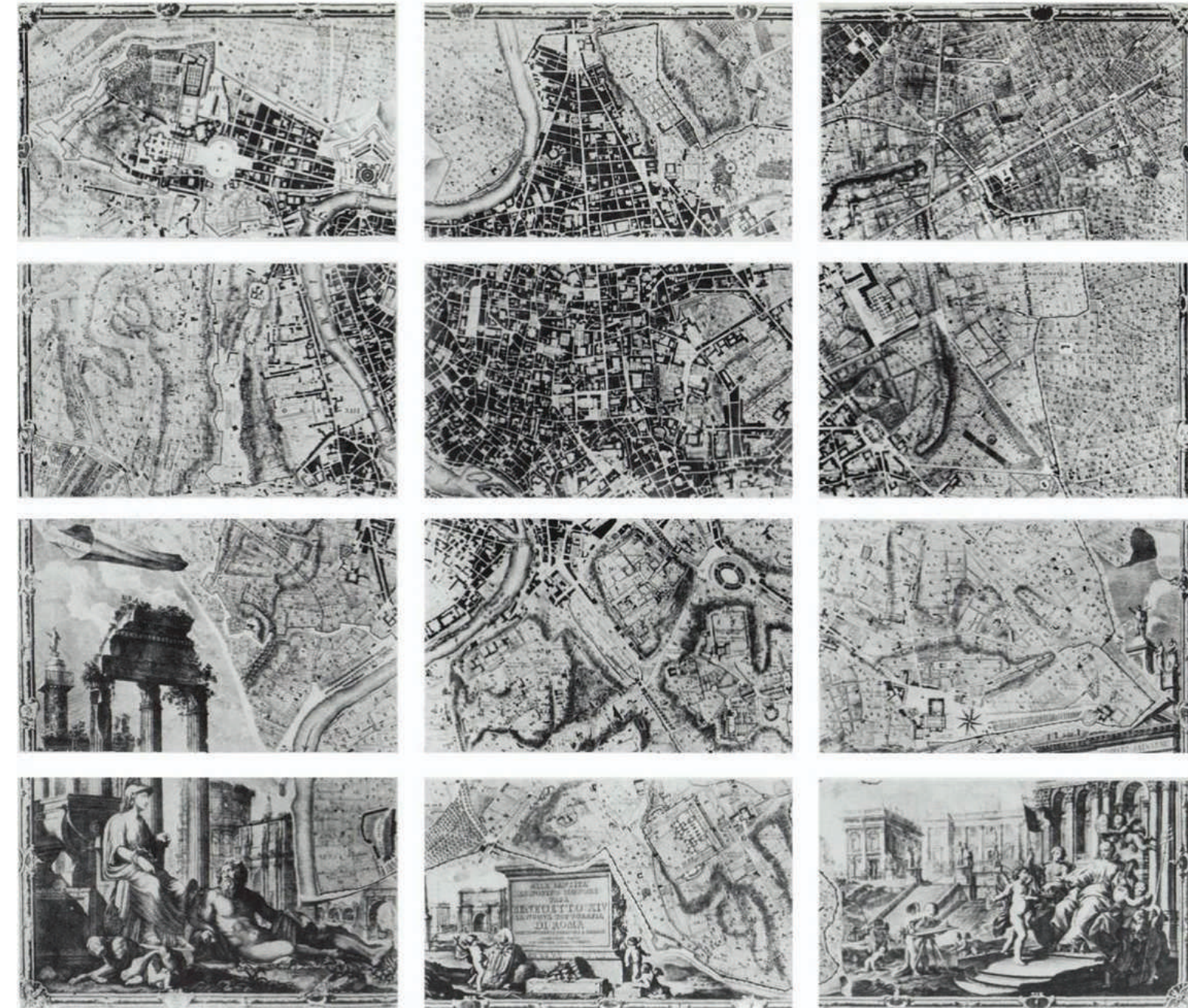
Στόχος είναι να σχεδιαστούν γεωμετρικές μορφές οι οποίες θα προκύπτουν από τα σχήματα του χάρτη που δημιουργήθηκε κατ'αναλογία του χάρτη του Nolli. Αυτές οι γεωμετρίες θα αναδιπλώνονται και θα αναπτύσσονται στο χώρο με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργούνται ζώνες χρήσεων, όπως χώροι ανάπαυσης, χώροι στάθμευσης ποδηλάτων, ή ακόμα χώροι παιχνιδιού, ενώ παράλληλα θα αναγράφονται στις επιφάνειες τους σημαντικές πληροφορίες για το μνημείο. Ένας από τους στόχους του σχεδιασμού του χώρου είναι η άρτια πλαισίωση του Αρχαίου Μνημείου του Δημοσίου Σήματος.

Όλες οι γεωμετρικές μορφές που σχεδιάστηκαν, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους σαν πάζλ, το ένα χρειάζεται το άλλο για να έχει νόημα, όπως ακριβώς συμβαίνει και σε μια περιοχή "παλίμψηστο" όπως το Μεταξουργείο. Το προϋπάρχον κτίριο αποτελεί ακρογωνιαίος λίθος του επόμενου. Επίσης, οι γεωμετρίες αυτές δημιουργούν μεταξύ τους διαδρομές οι οποίες σε κατευθύνουν να περιεργαστείς τον χώρο και να τον εξερευνήσεις.

Επιπρόσθετα, το στοιχείο του νερού το οποίο προστέθηκε κατά τον σχεδιασμό, πέραν του ότι αποσκοπεί στη αναβάθμιση του χώρου και στη δημιουργία ευχάριστων συναισθημάτων στους επισκέπτες, όπως η χαλάρωση και η γαλήνη, έχει και συμβολικό χαρακτήρα. Ο ποταμός της Αρχαίας Αθήνας "Ηριδανός", ο οποίος πήγαζε από τον Λυκαβηττό, διέσχιζε τον Αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού, το Δημόσιο Σήμα.

NELLI'S ROME PLAN 1748

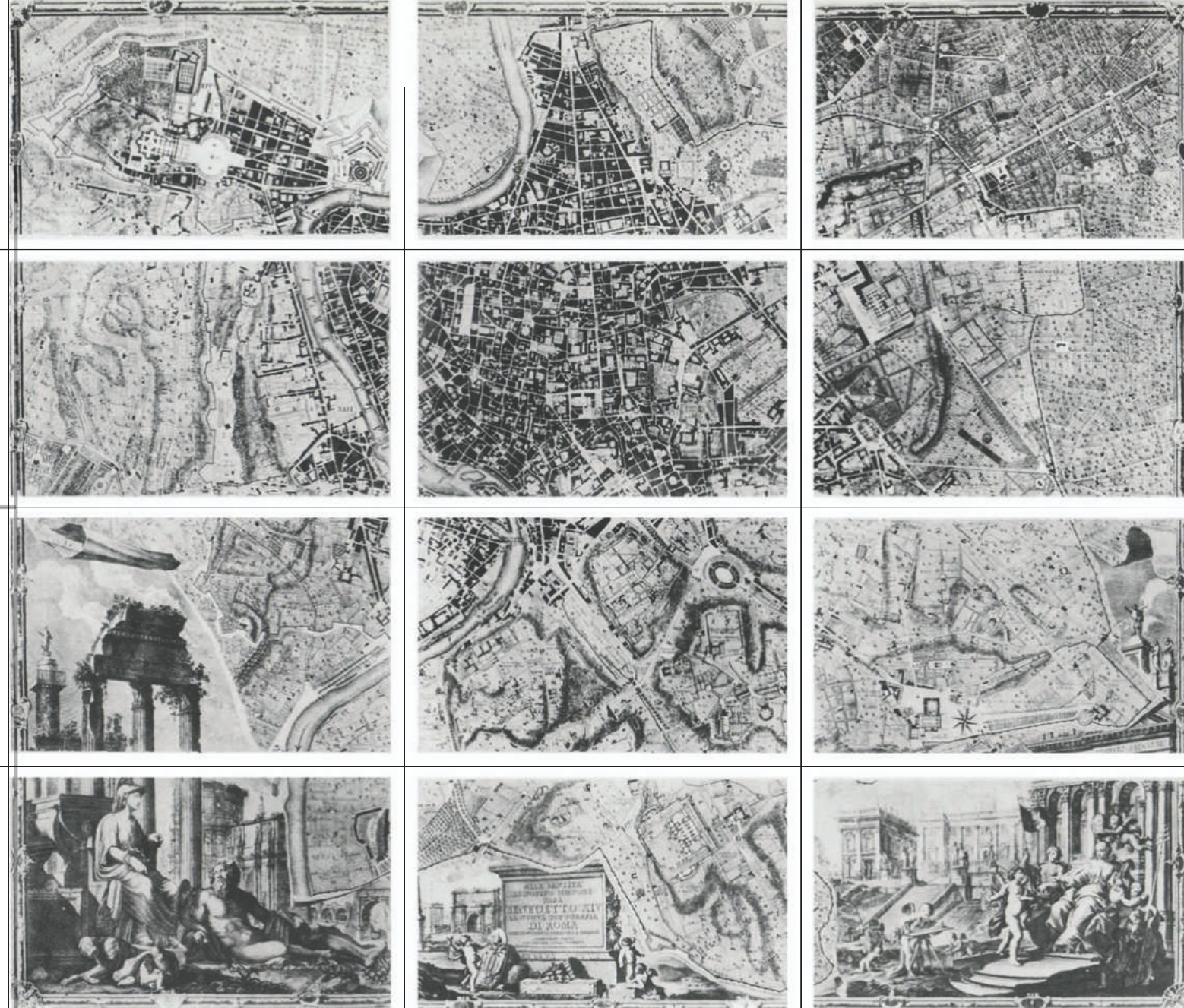
NOLLI'S ROME PLAN 1748

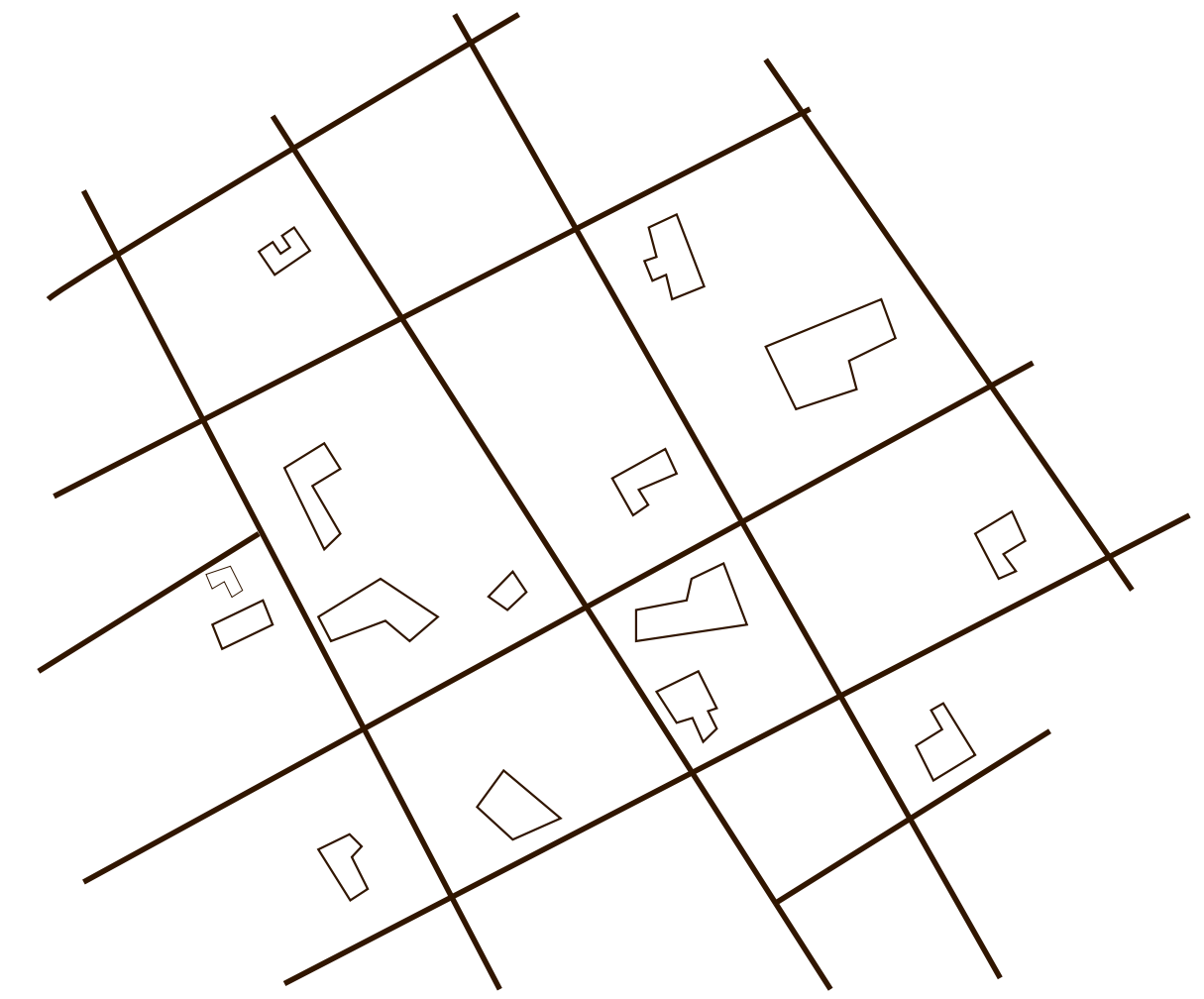
NOLLI'S ROME PLAN 1748

NOLLI'S ROME PLAN 1748

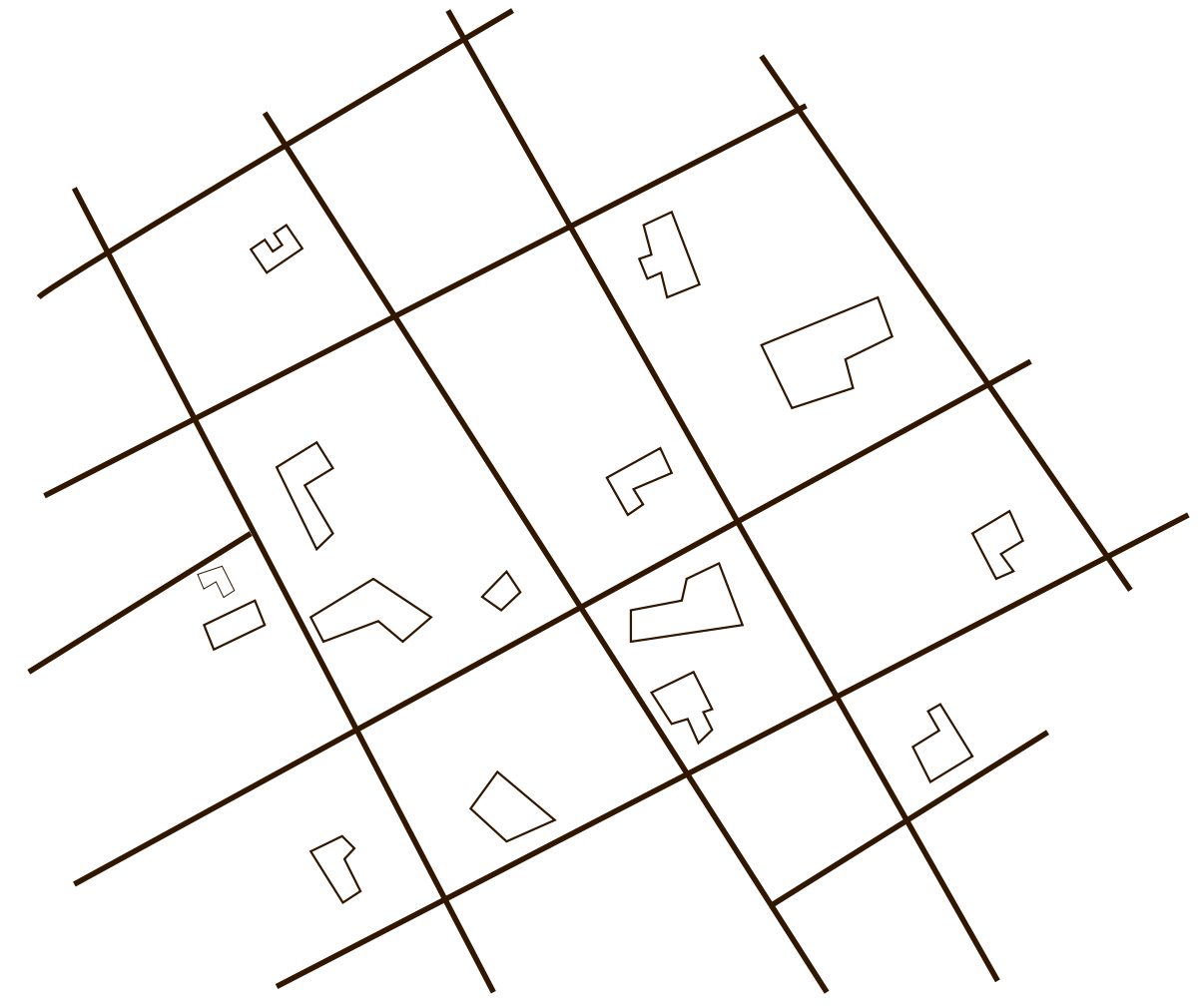

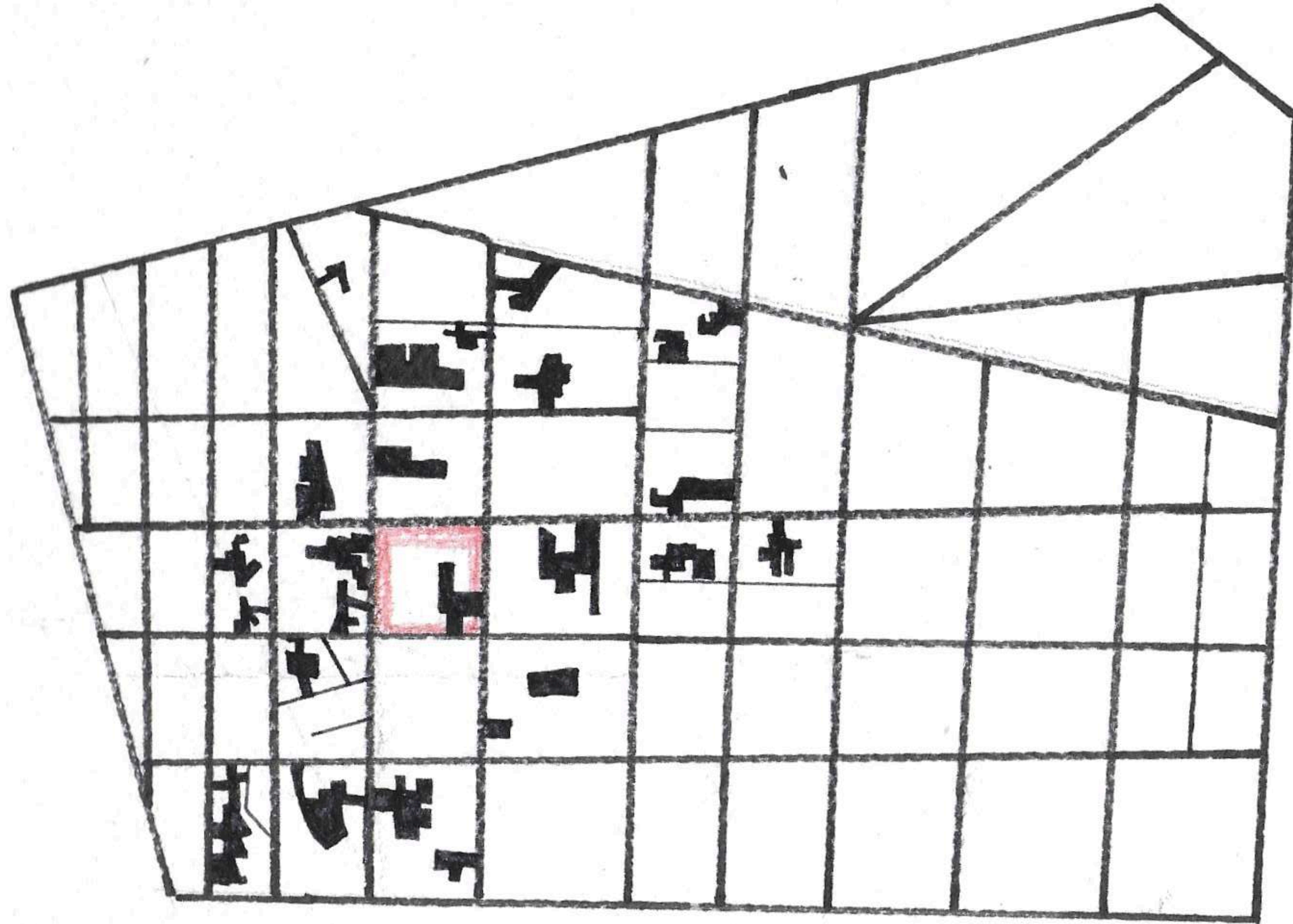
NOLLI'S ROME PLAN 1748

NOLLI'S ROME PLAN 1748

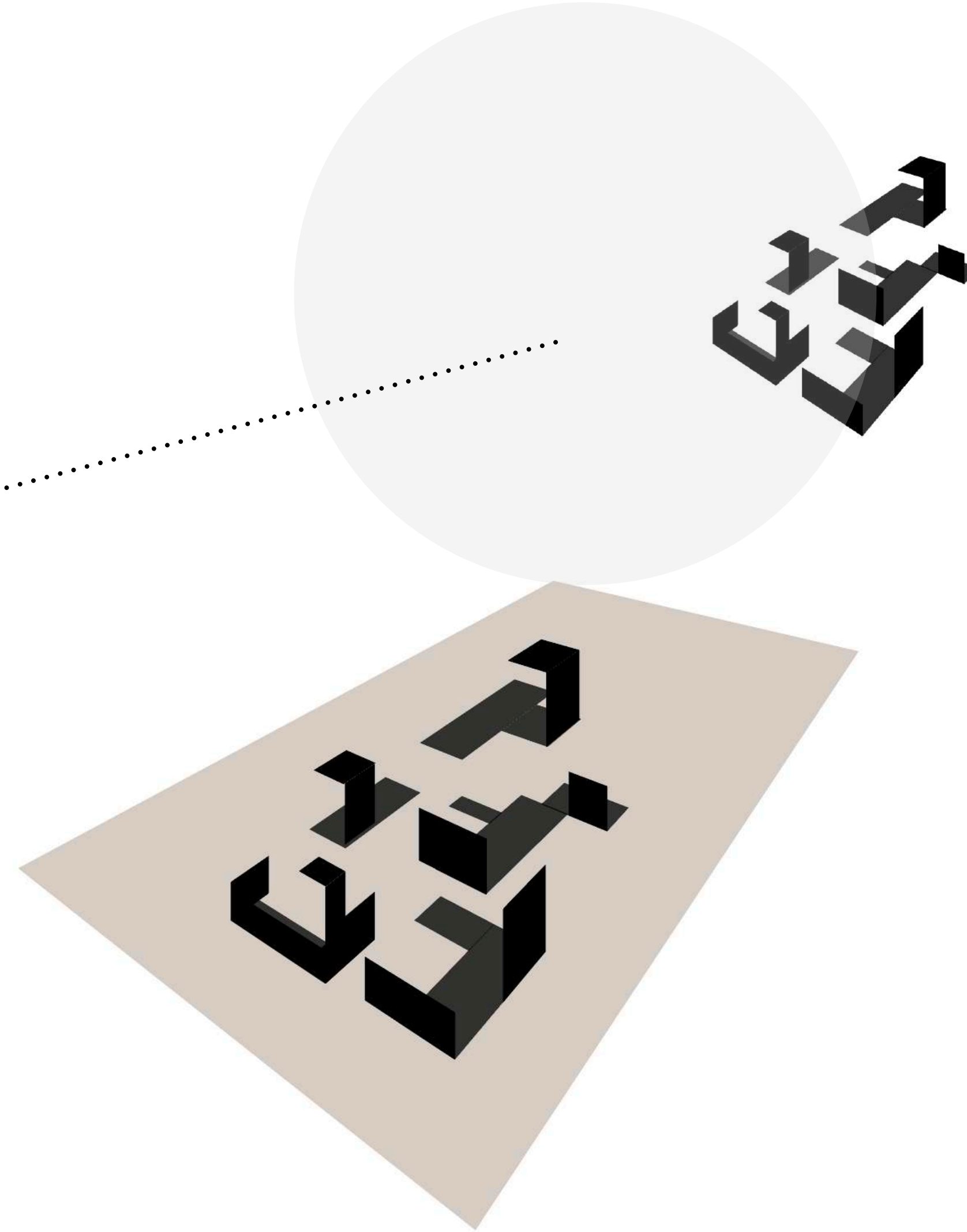

Ο χάρτης του Μεταξουργείου κατ'αναλογία του χάρτη Nolli

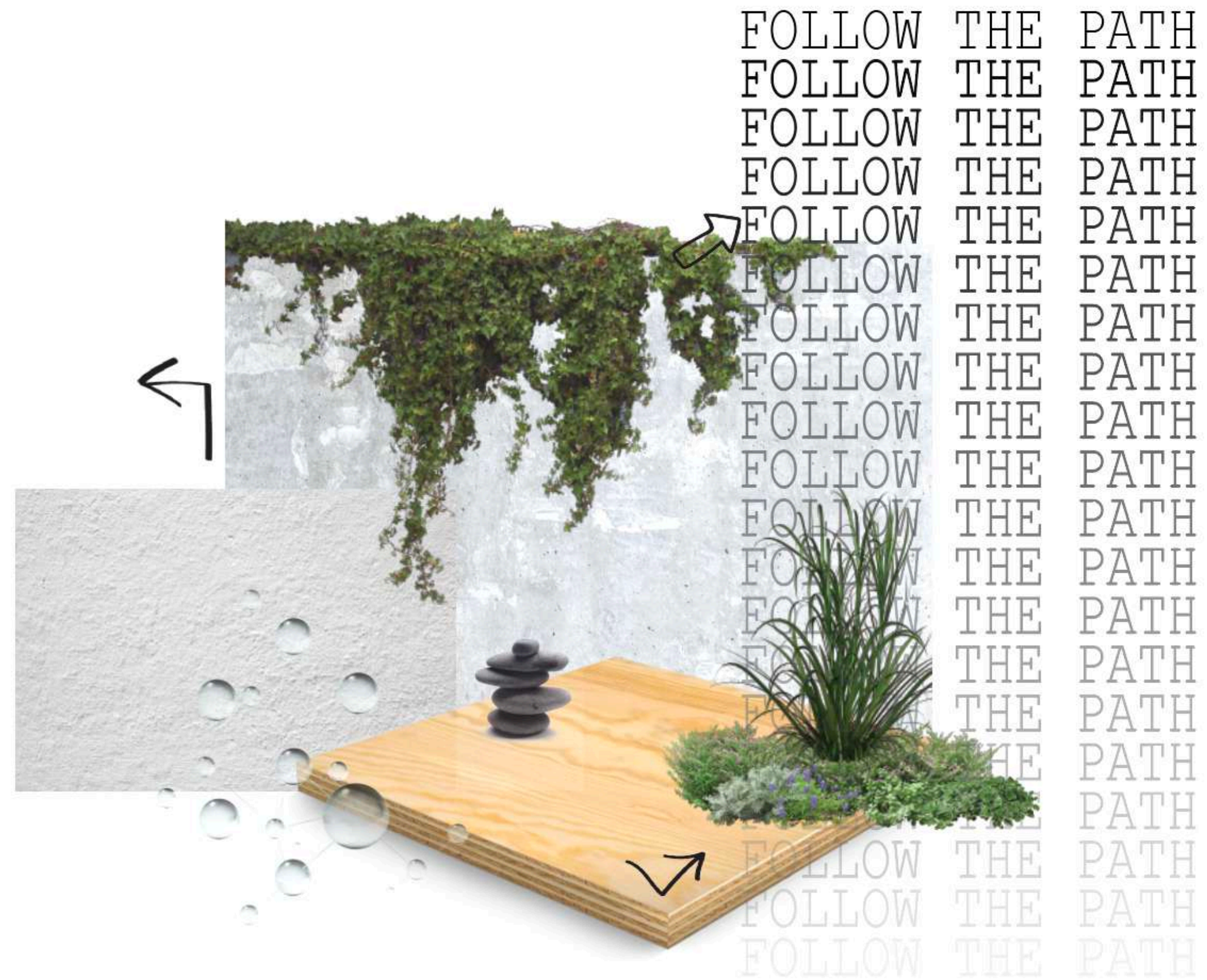
5.3 Συνθετική Ιδέα

Πως προκύπτουν οι μορφές

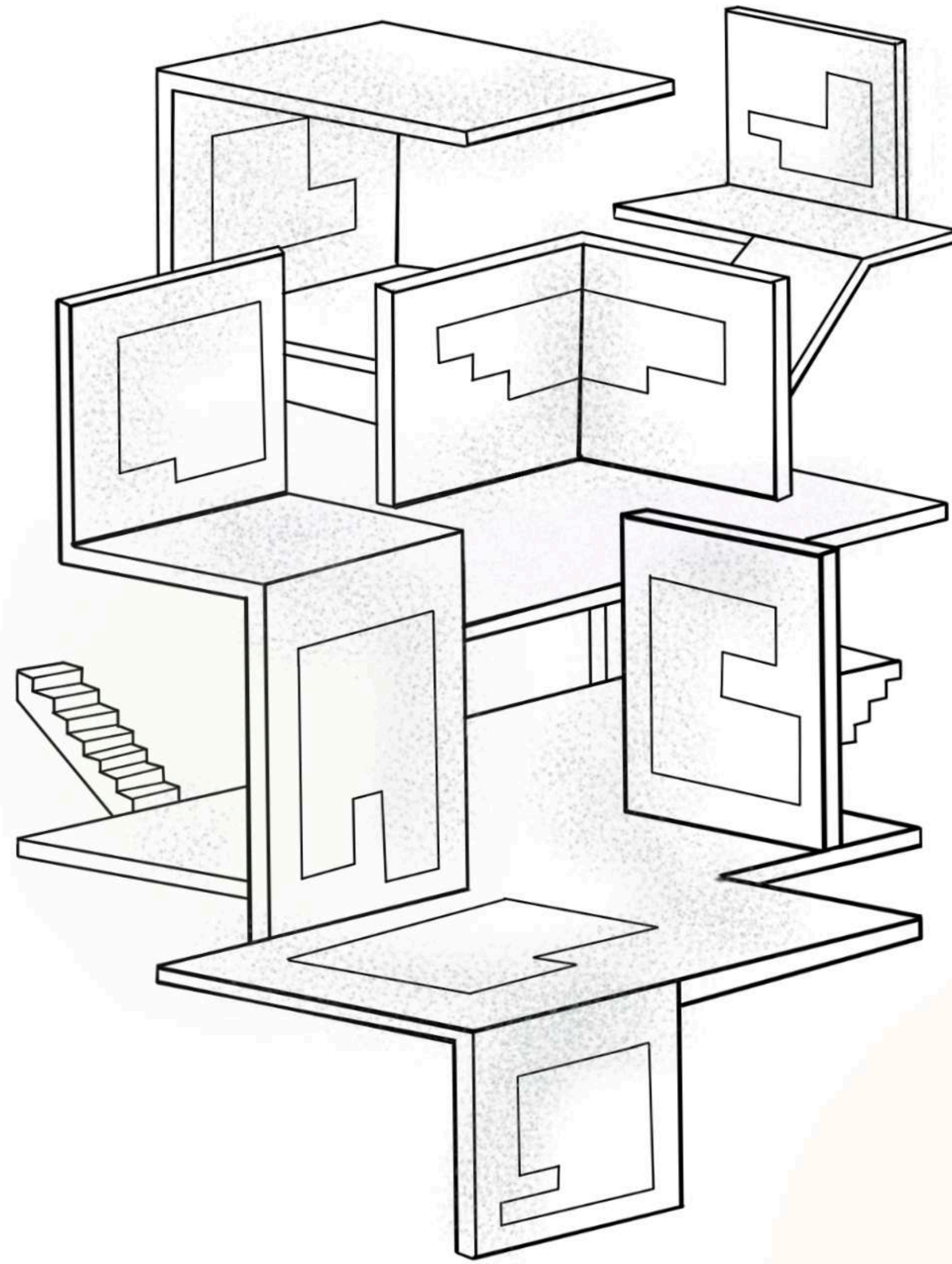

5.4 Αίσθηση του χώρου

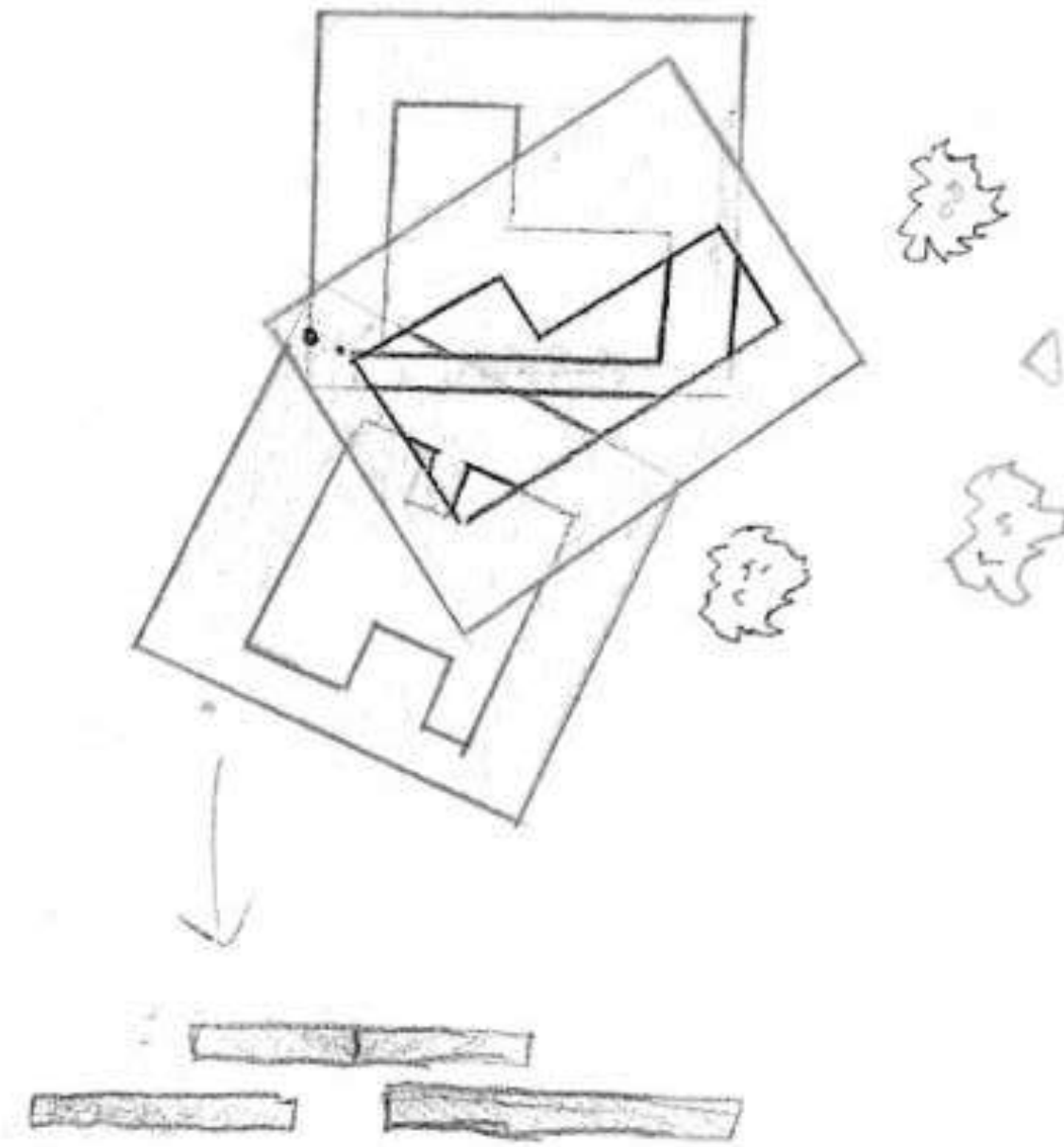
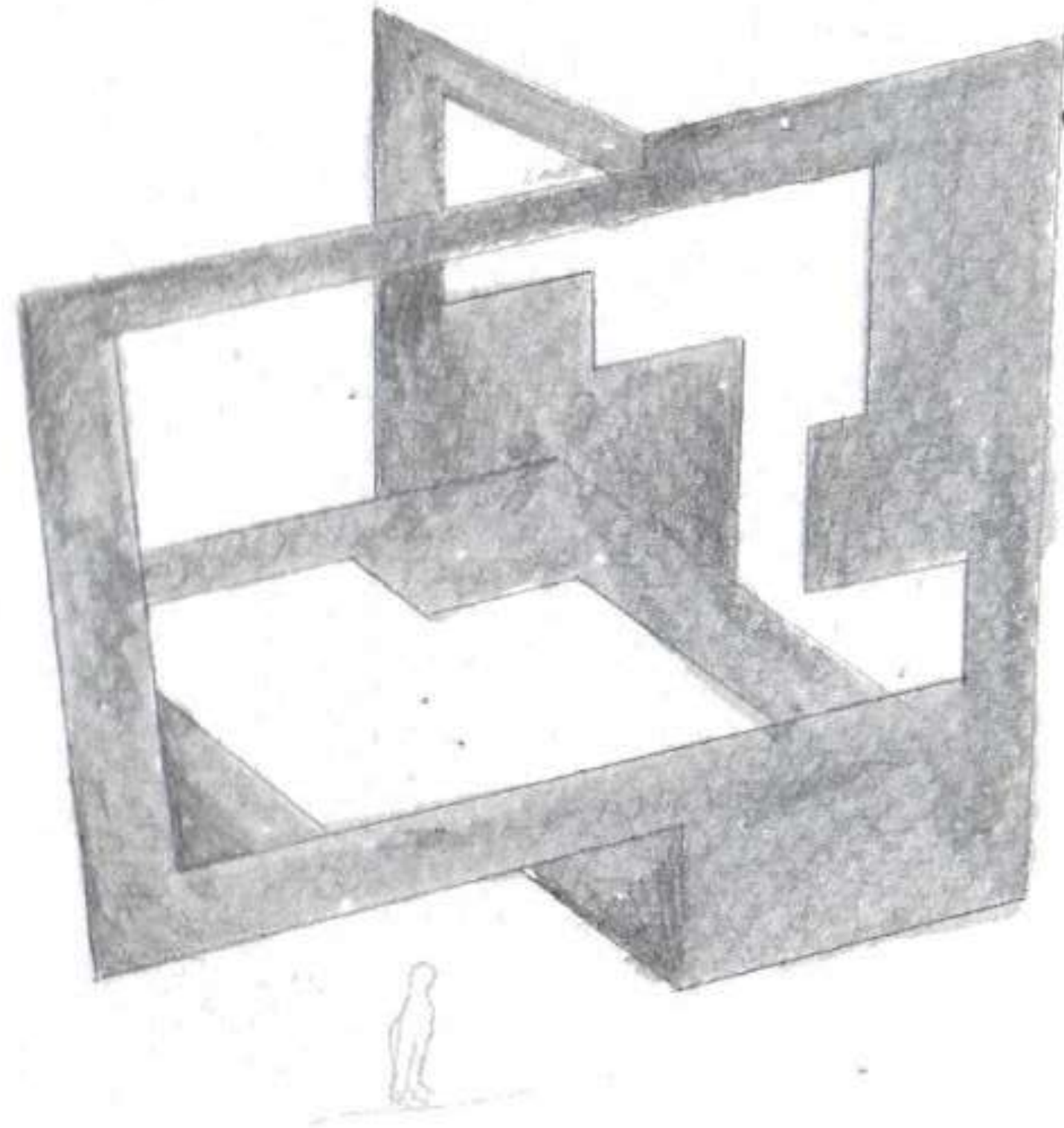

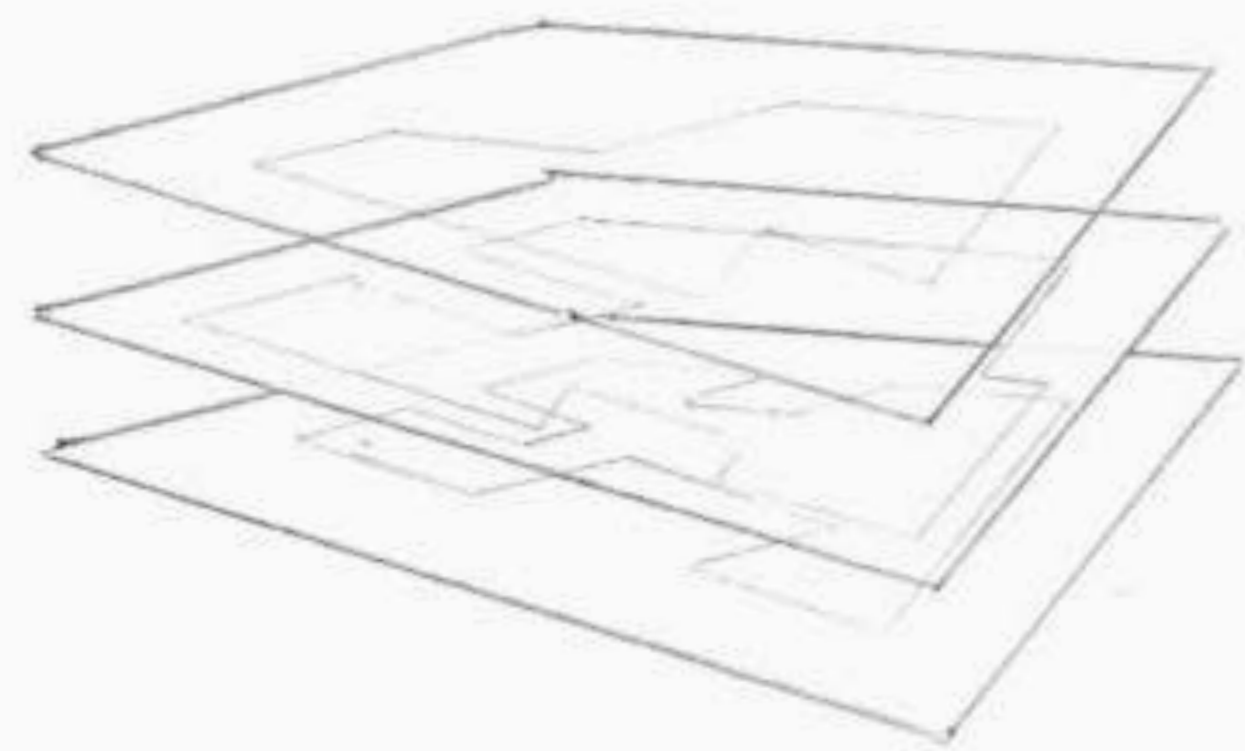
5.5 Σκίτσα και μακέτες Ιδέας

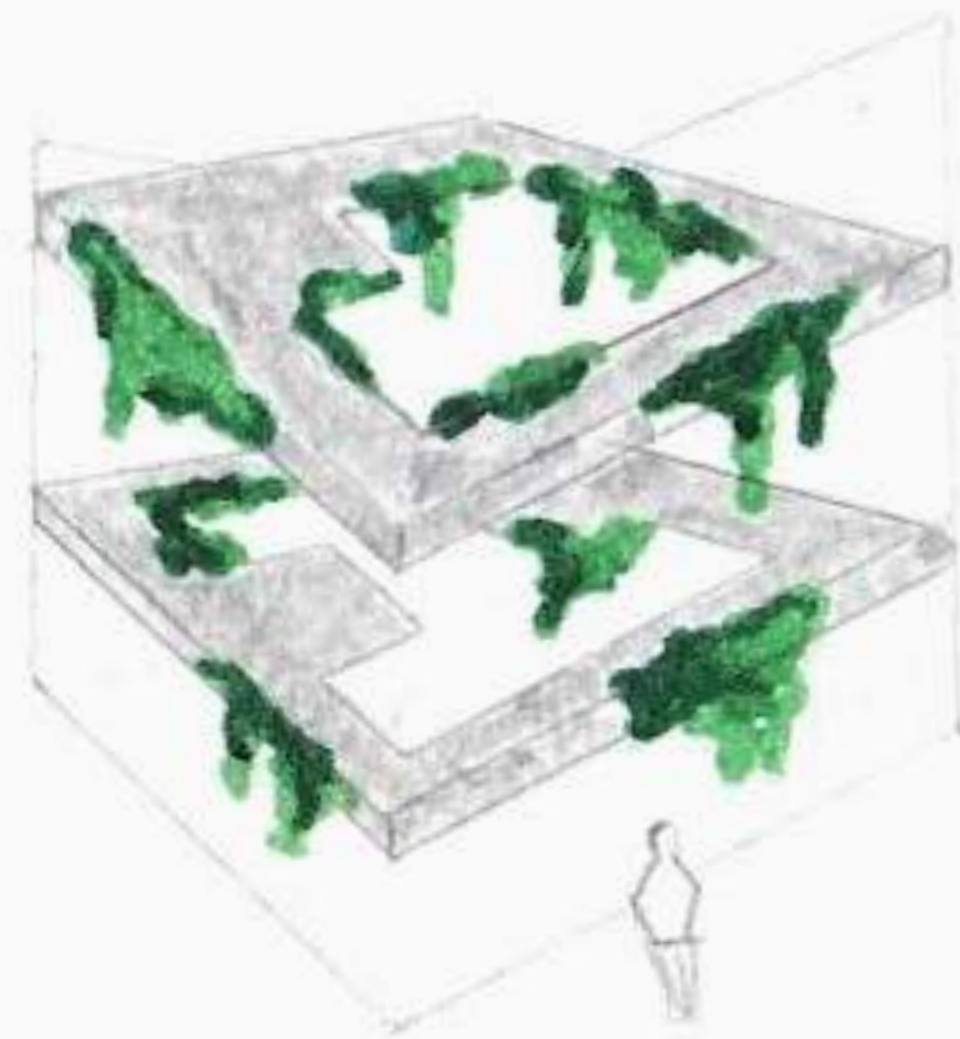
Τοποθέτηση μορφών σε κατακόρυφο άξονα

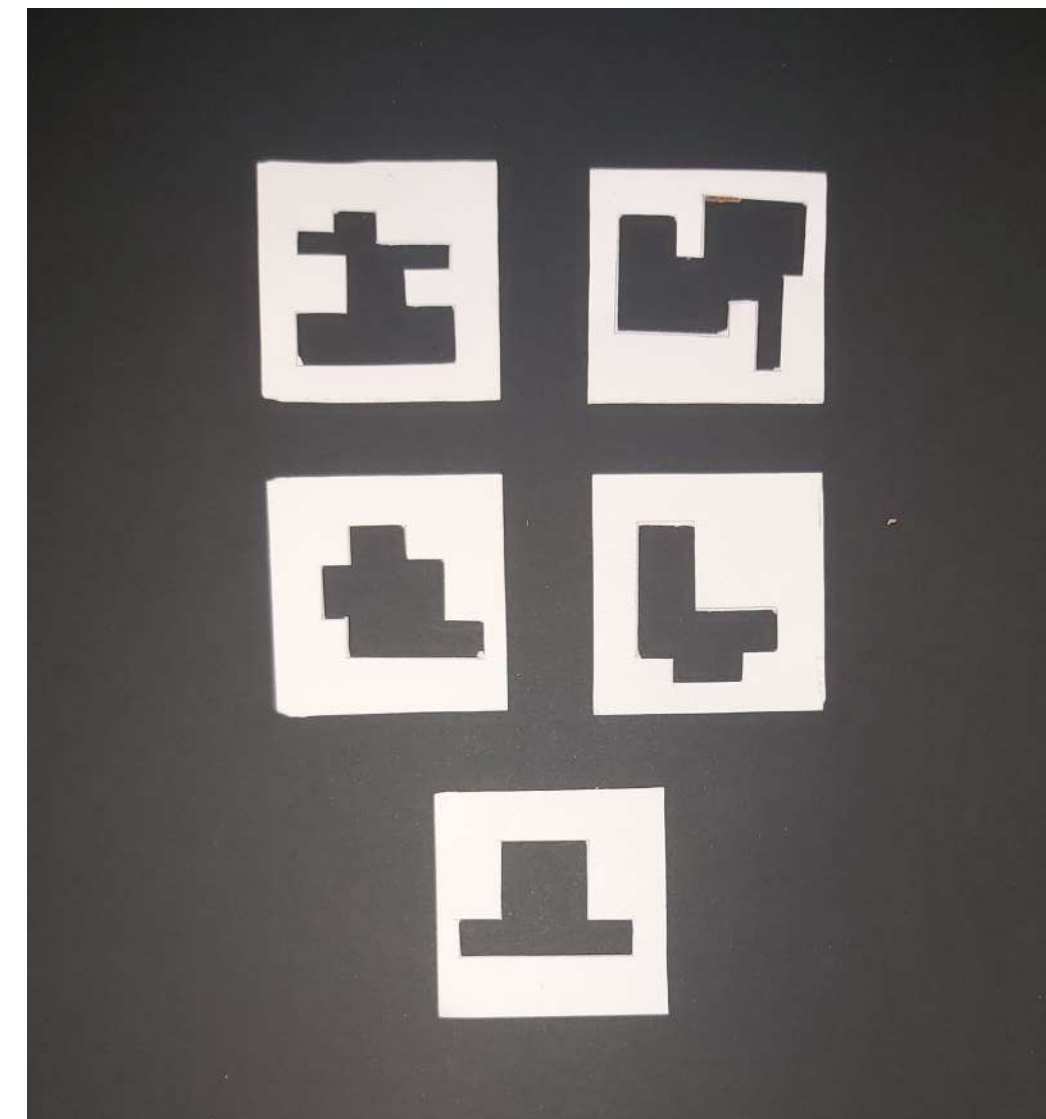
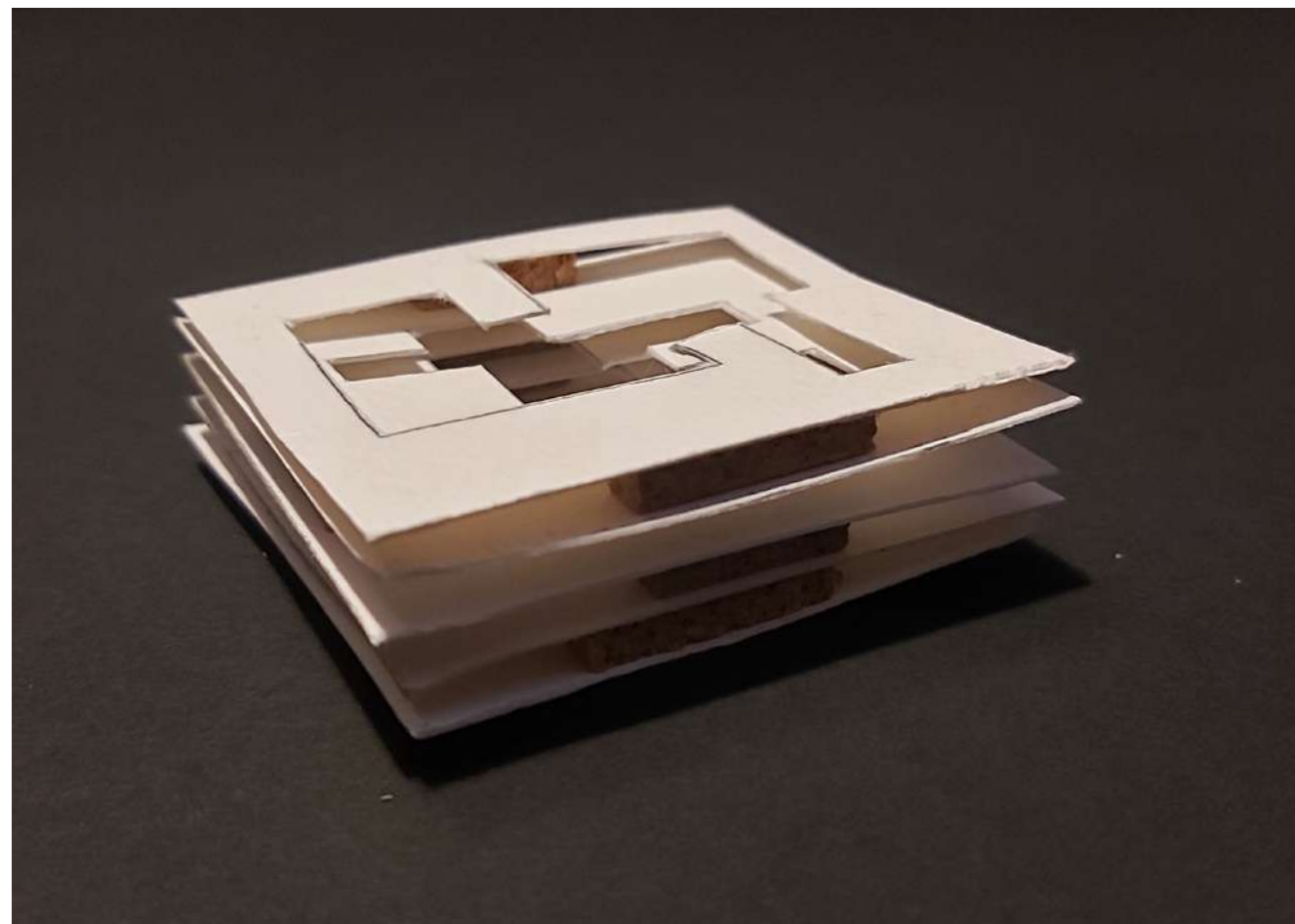
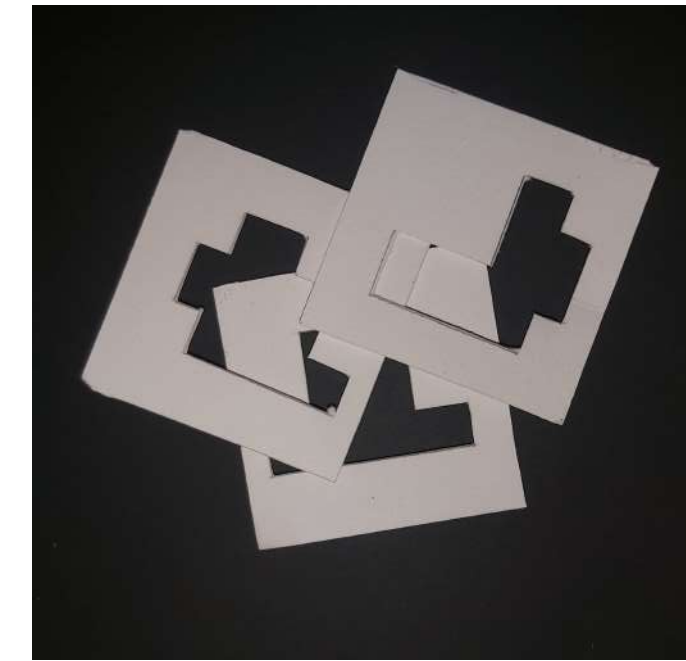
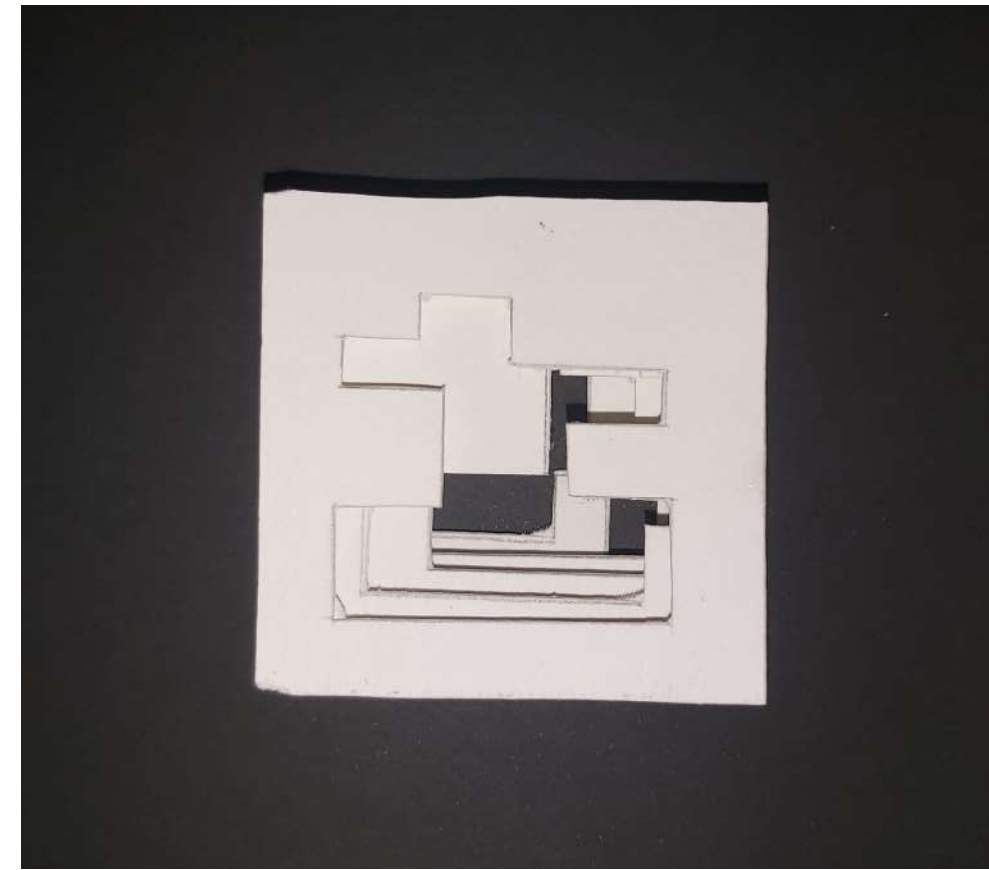
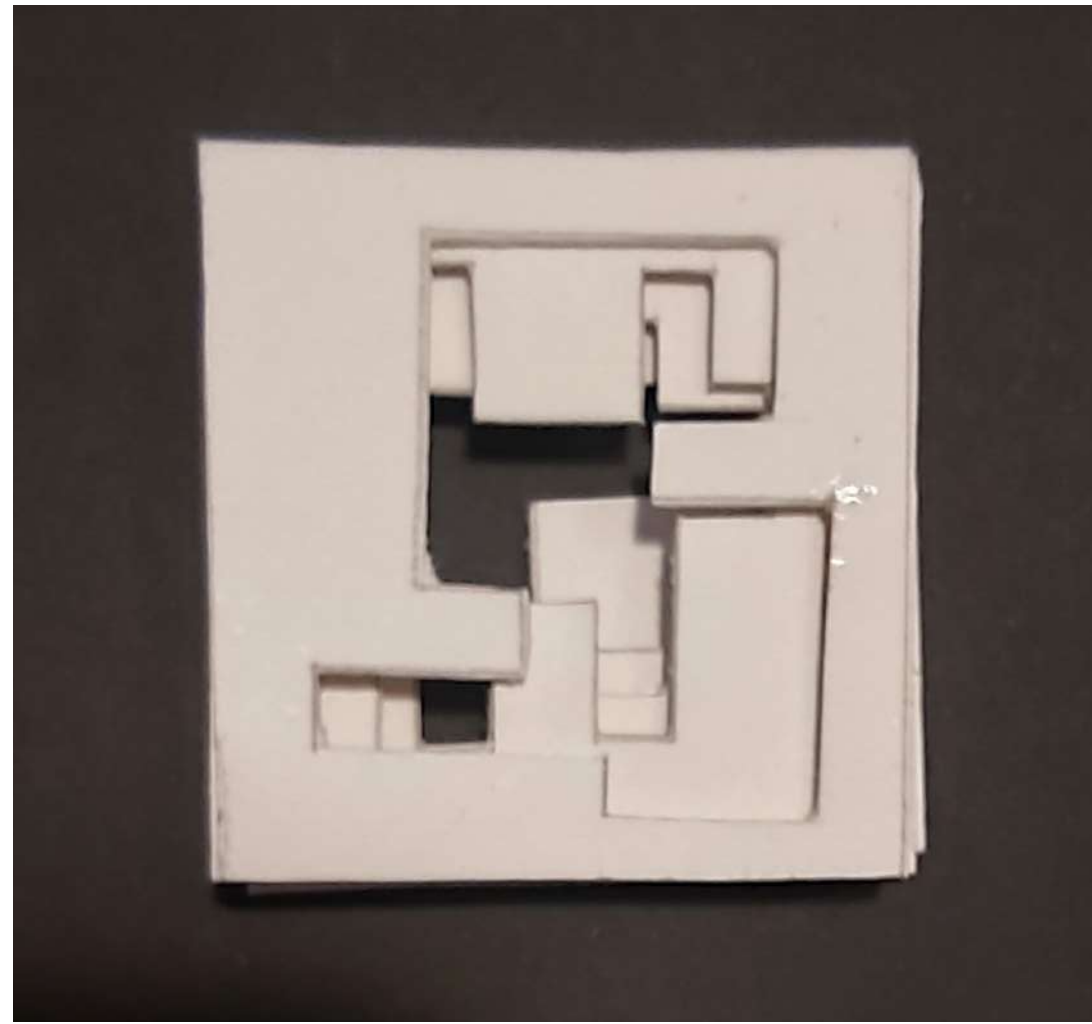

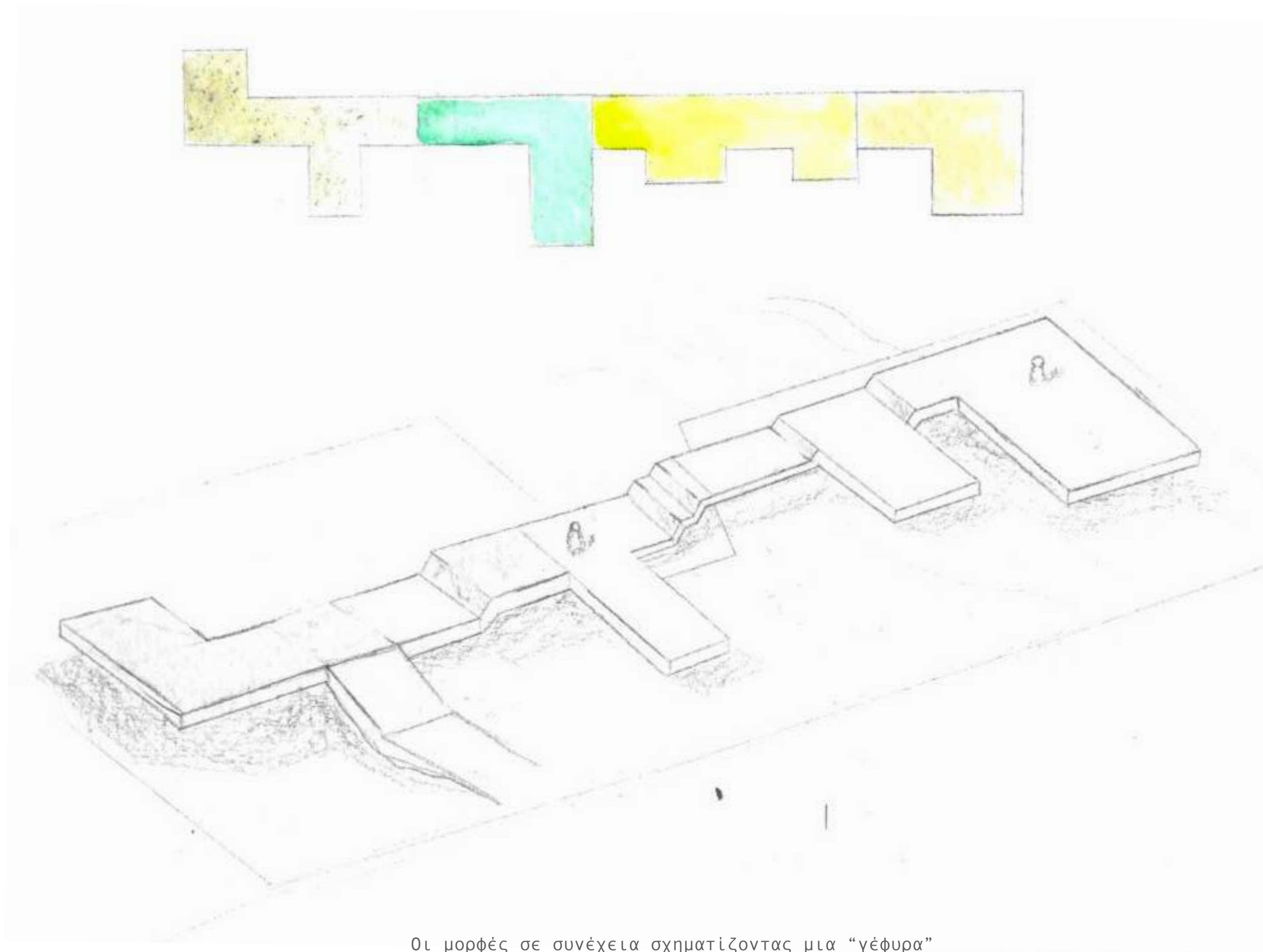
Τοποθέτηση μορφών στο κατακόρυφο και οριζόντιο άξονα με

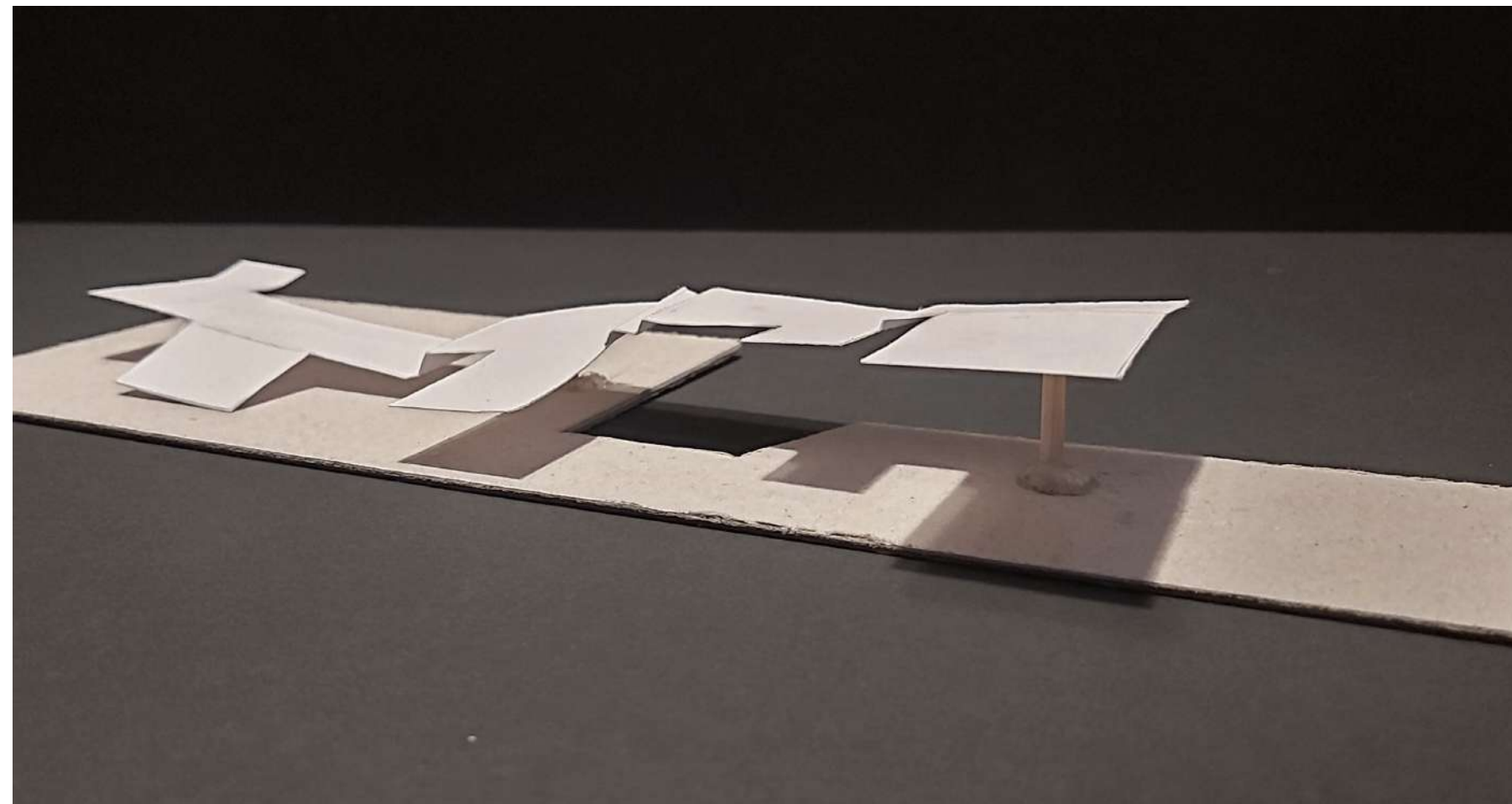
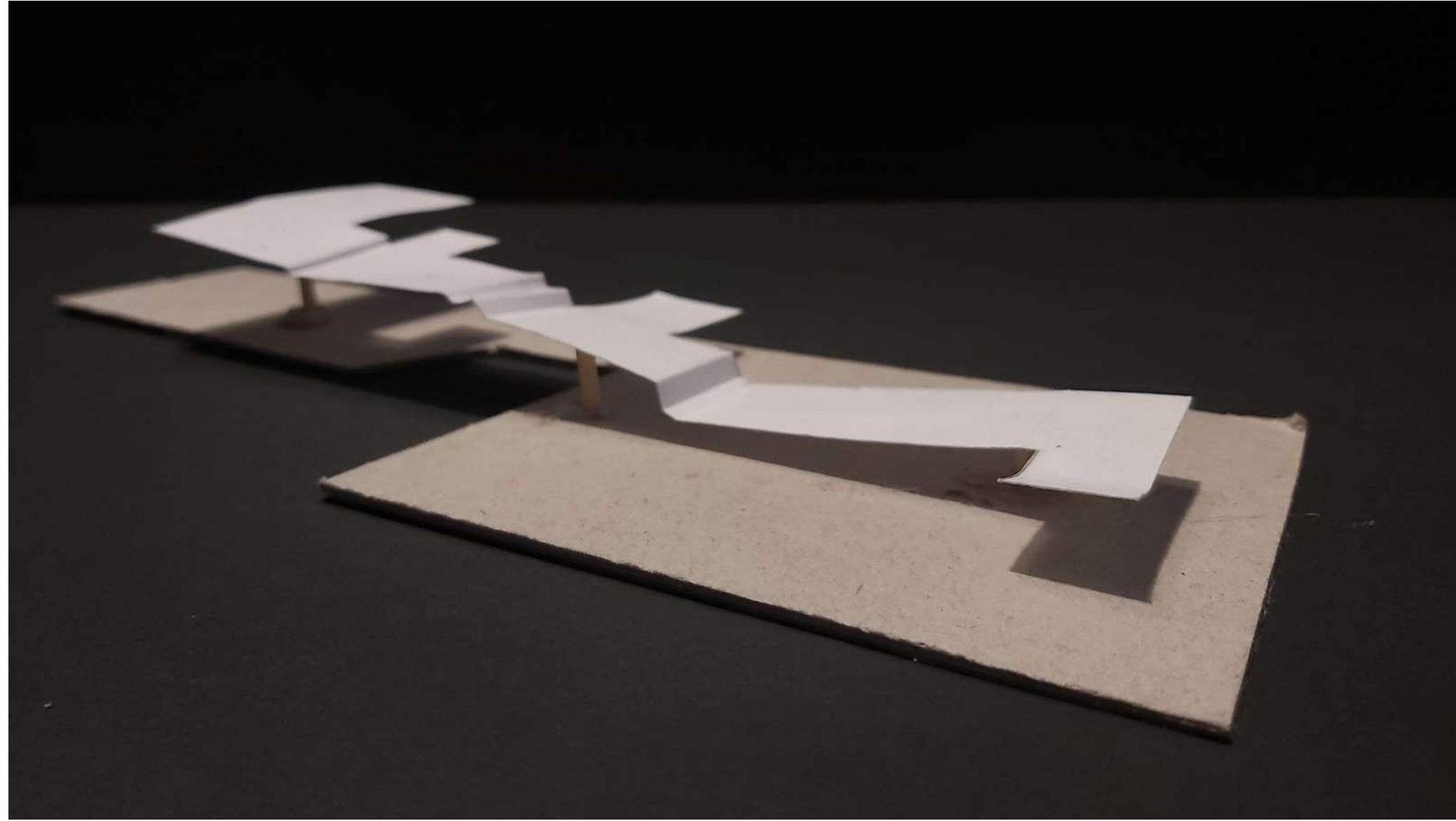
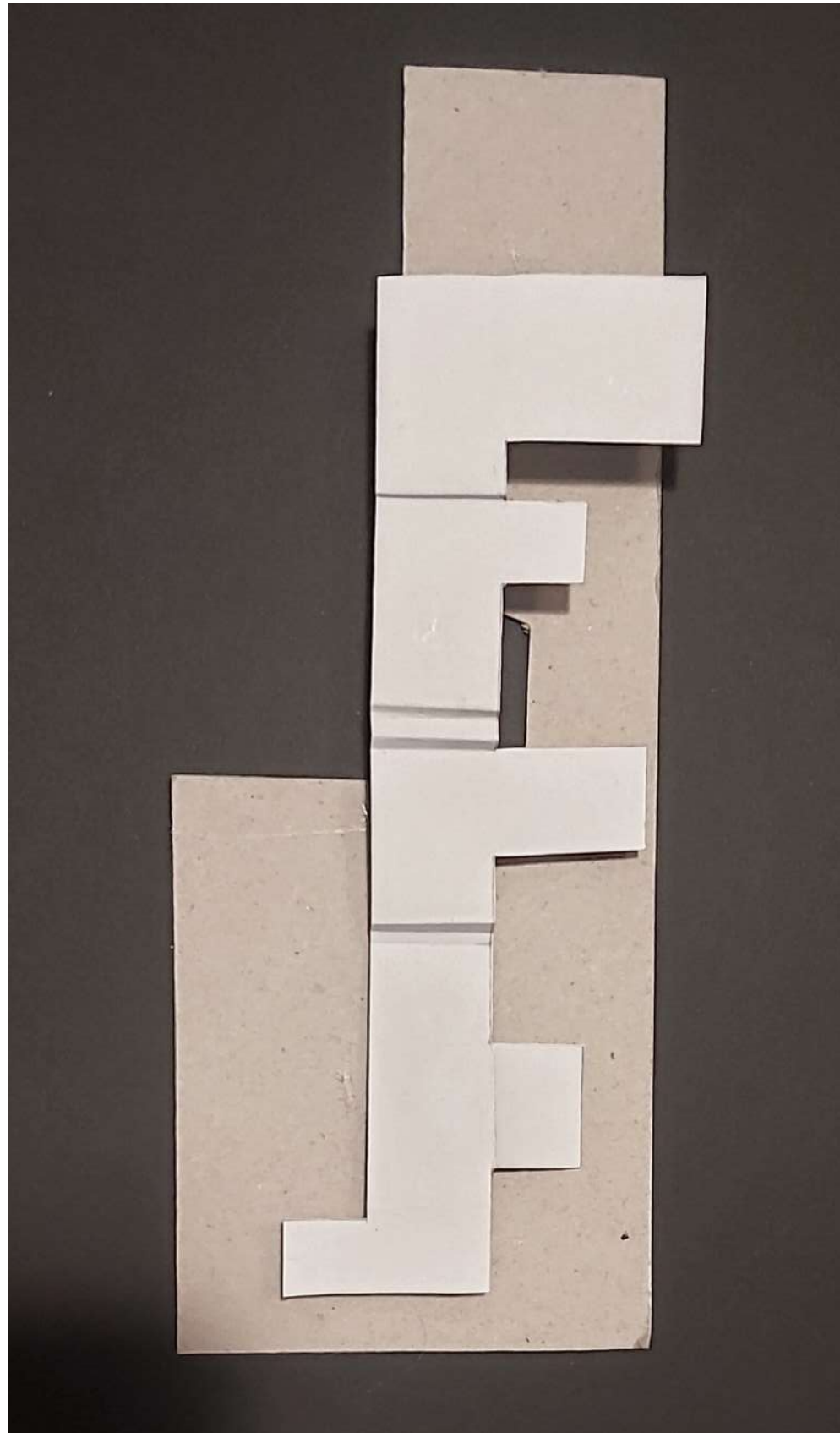
Τοποθέτηση μορφών στον κατακόρυφο άξονα με κοινό κέντρο

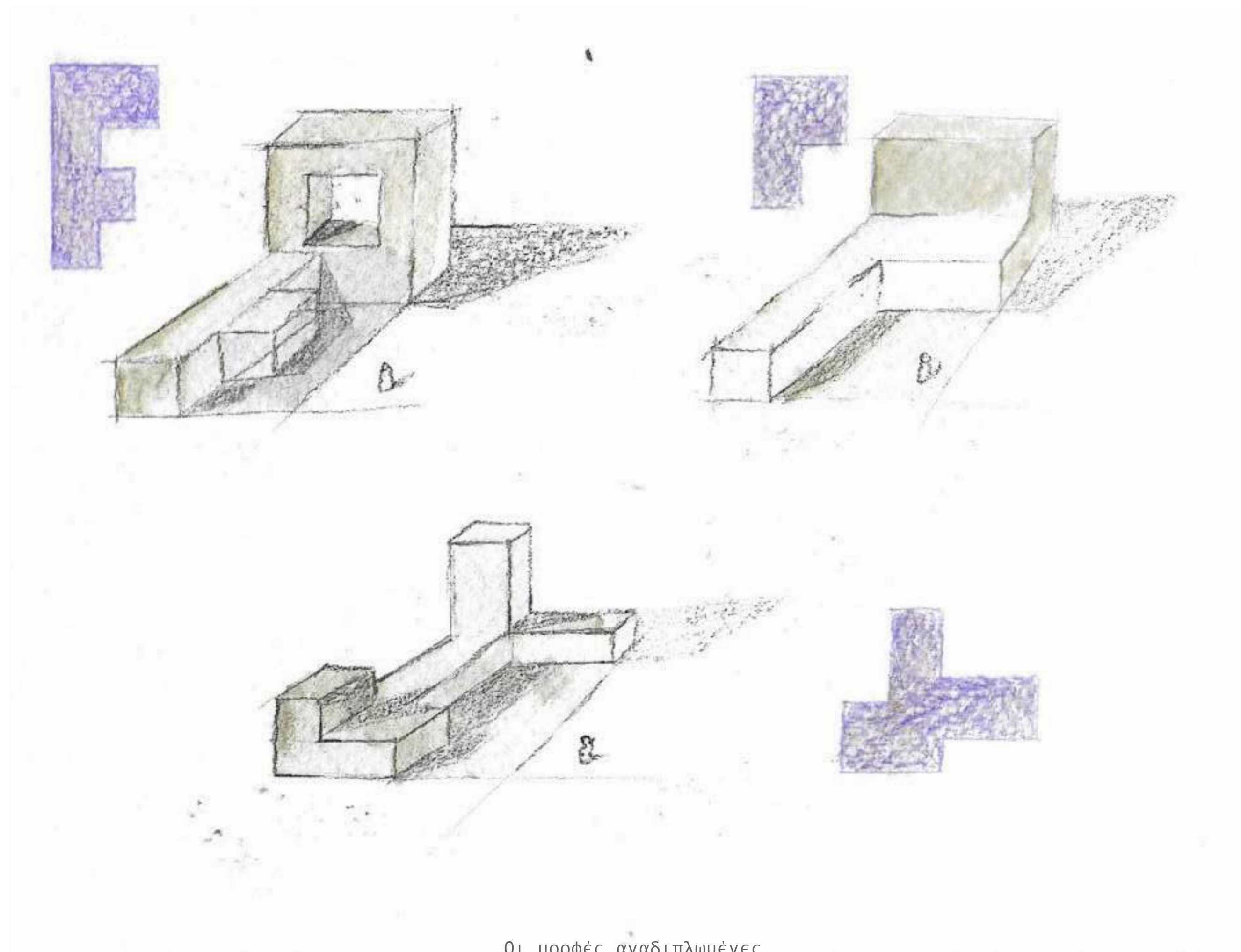

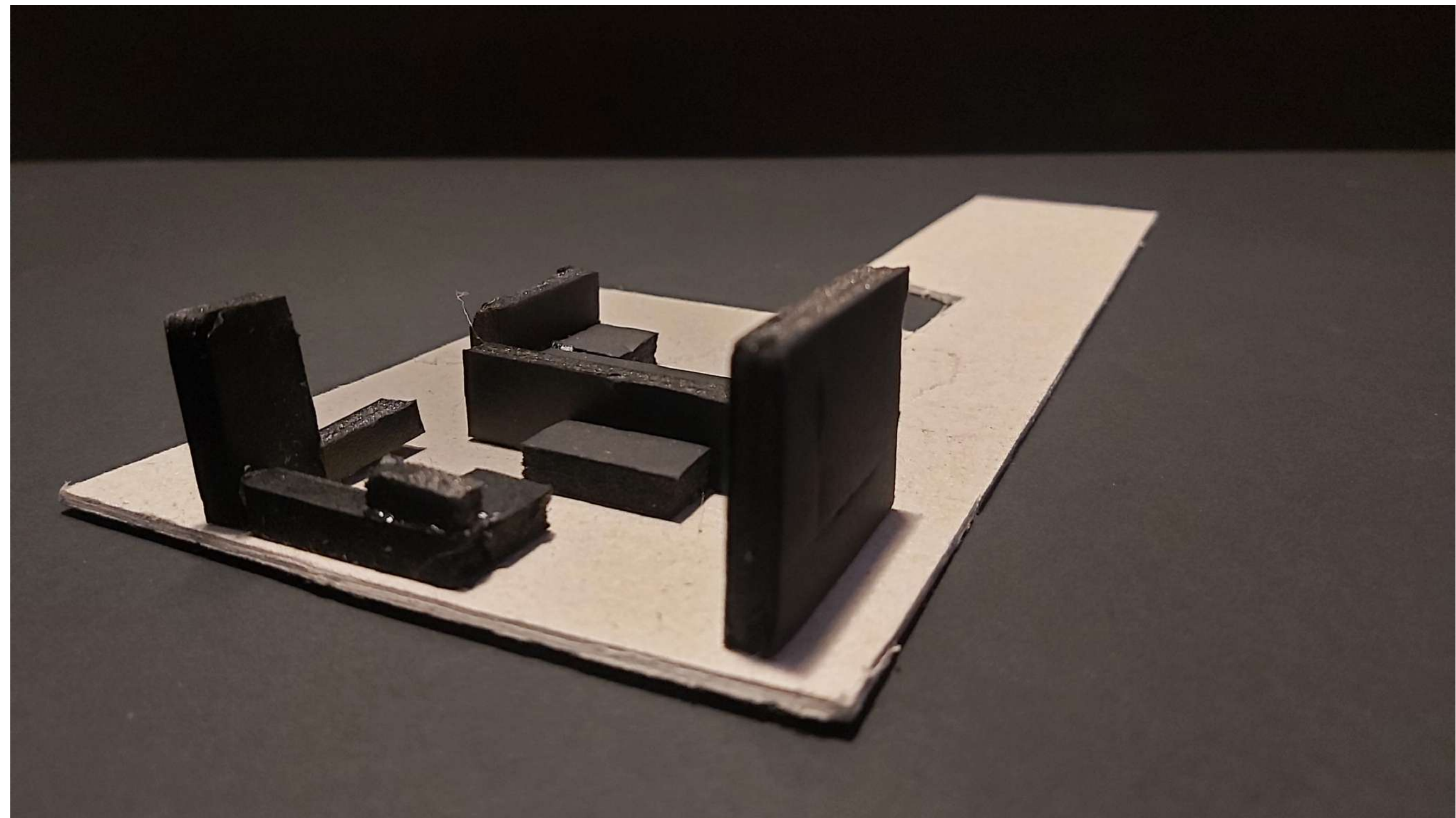

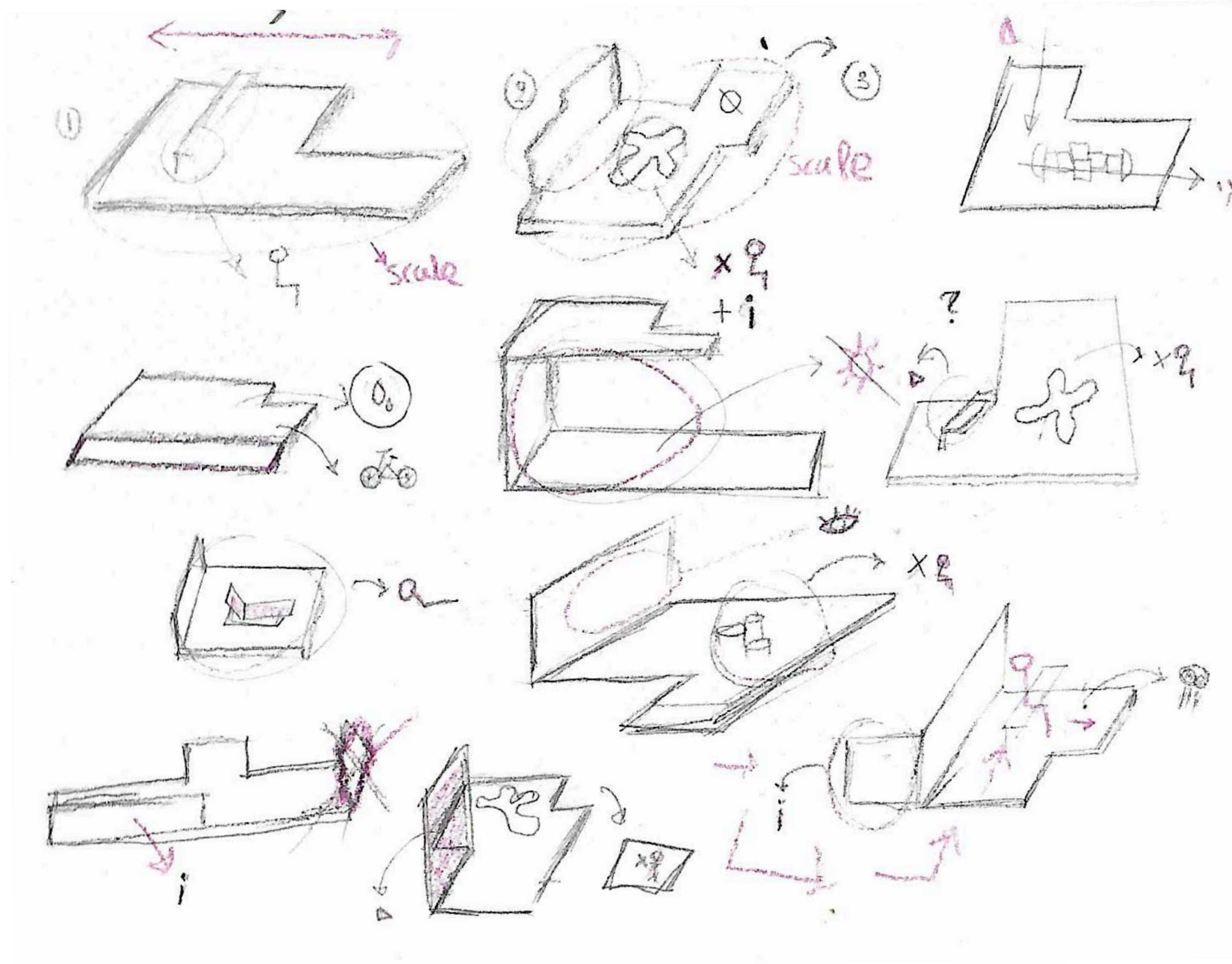
Οι μορφές σε συνέχεια σχηματίζοντας μια “γέφυρα”

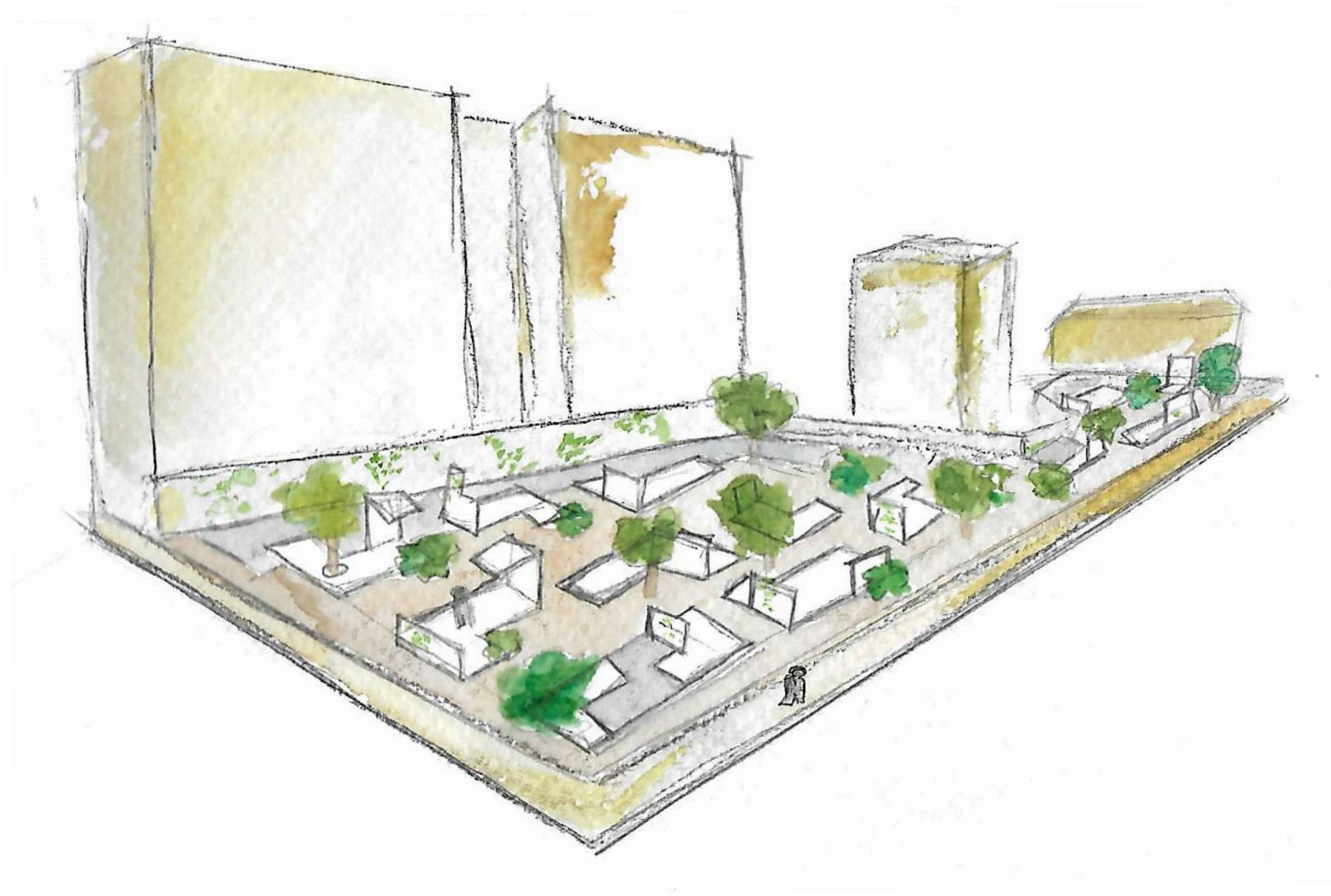

Οι μορφές αναδιπλωμένες

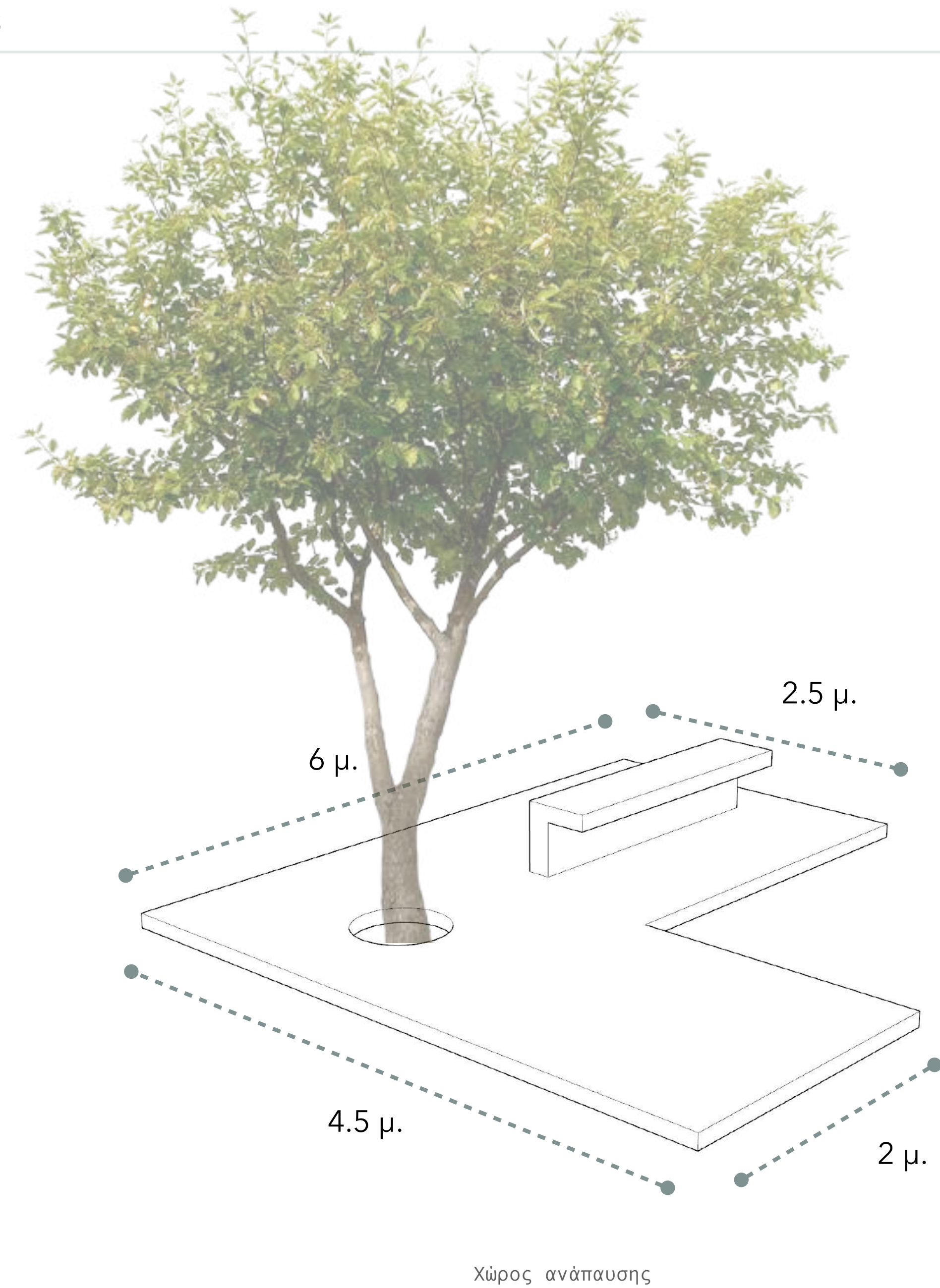

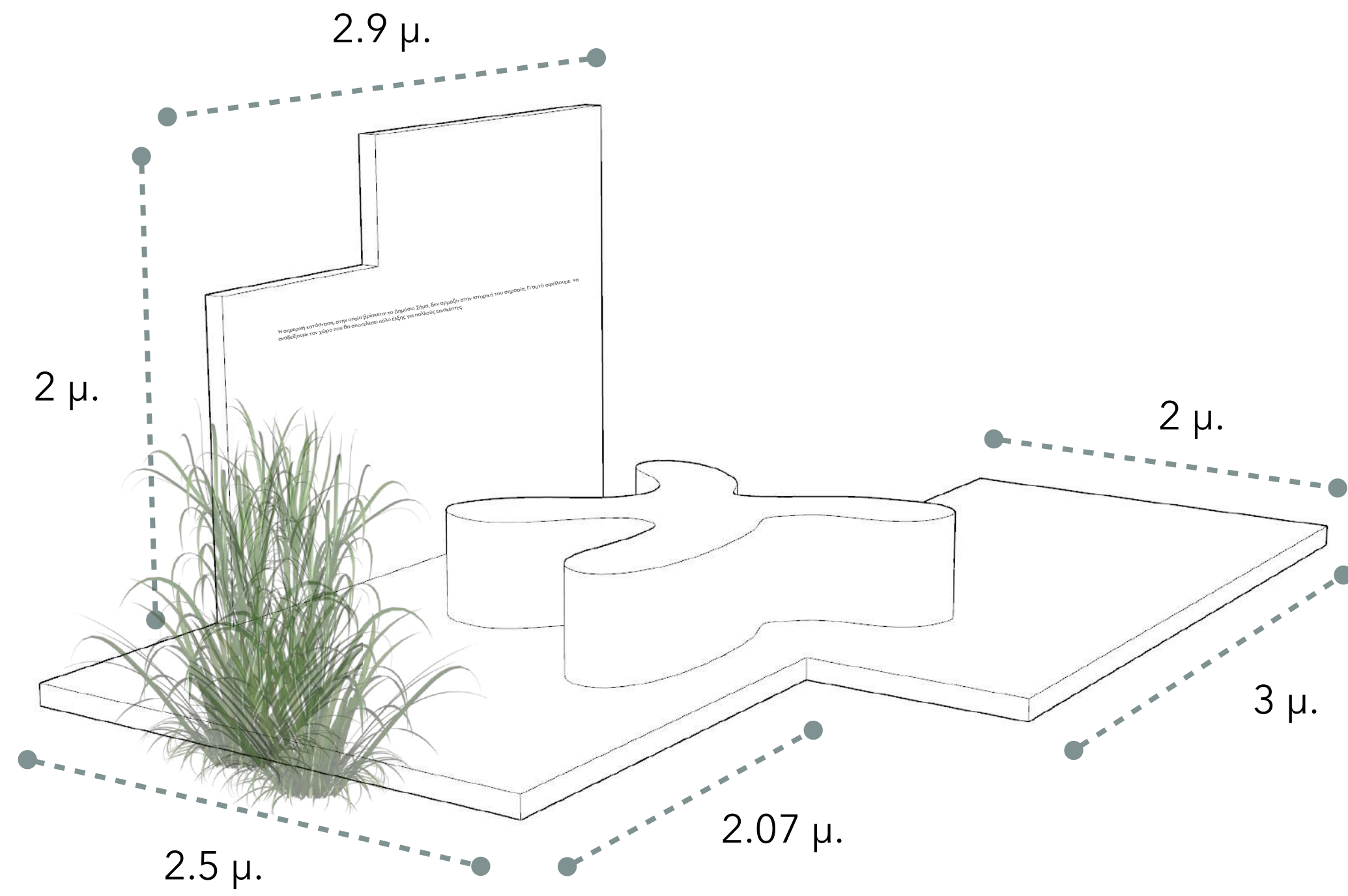
Μελέτη και ανάλυση μορφών ύστερα της σύλληψης της ιδέας

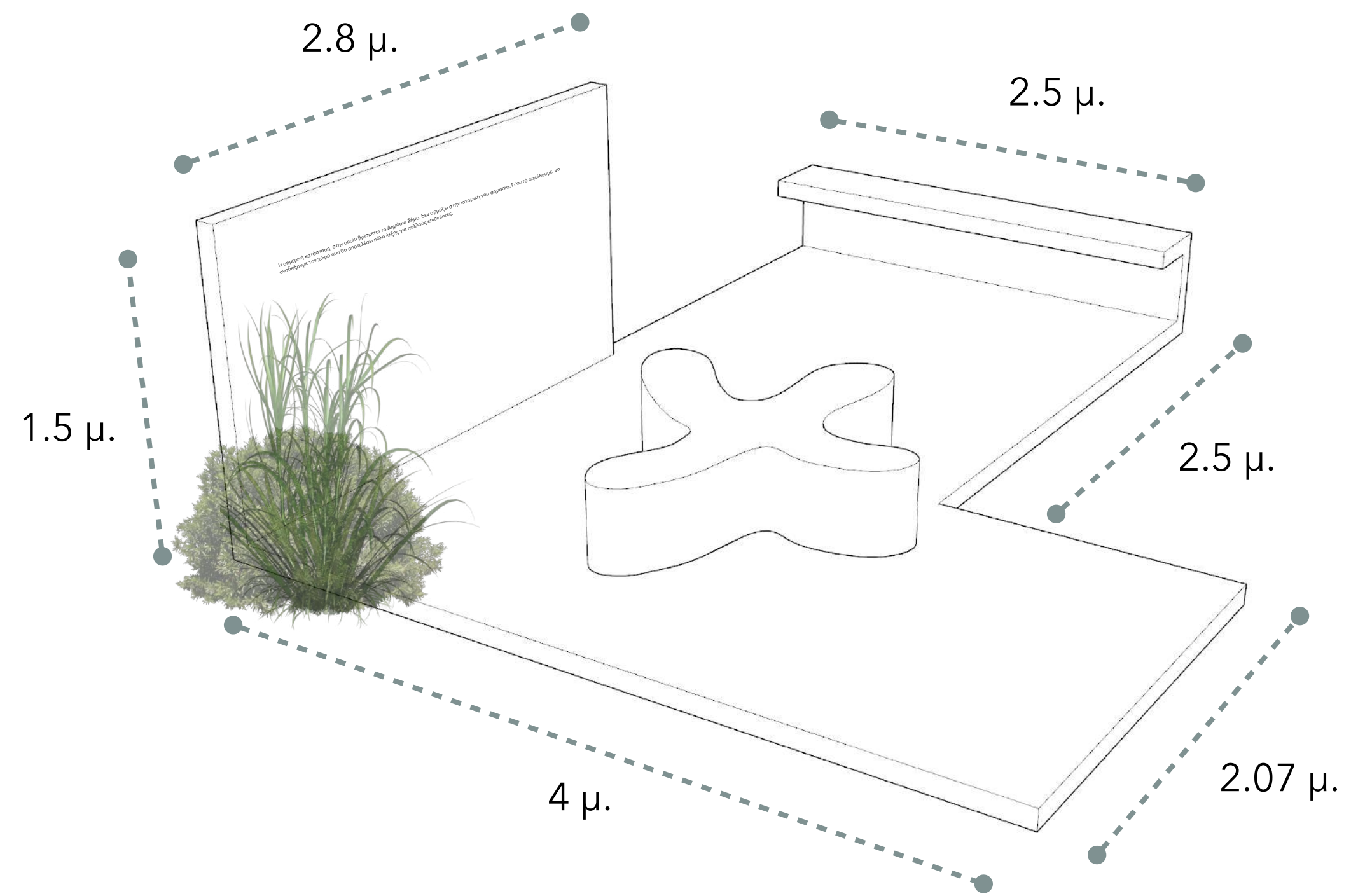
Επικρατούσα ιδέα

5.6 Διαστασιολόγηση μορφών

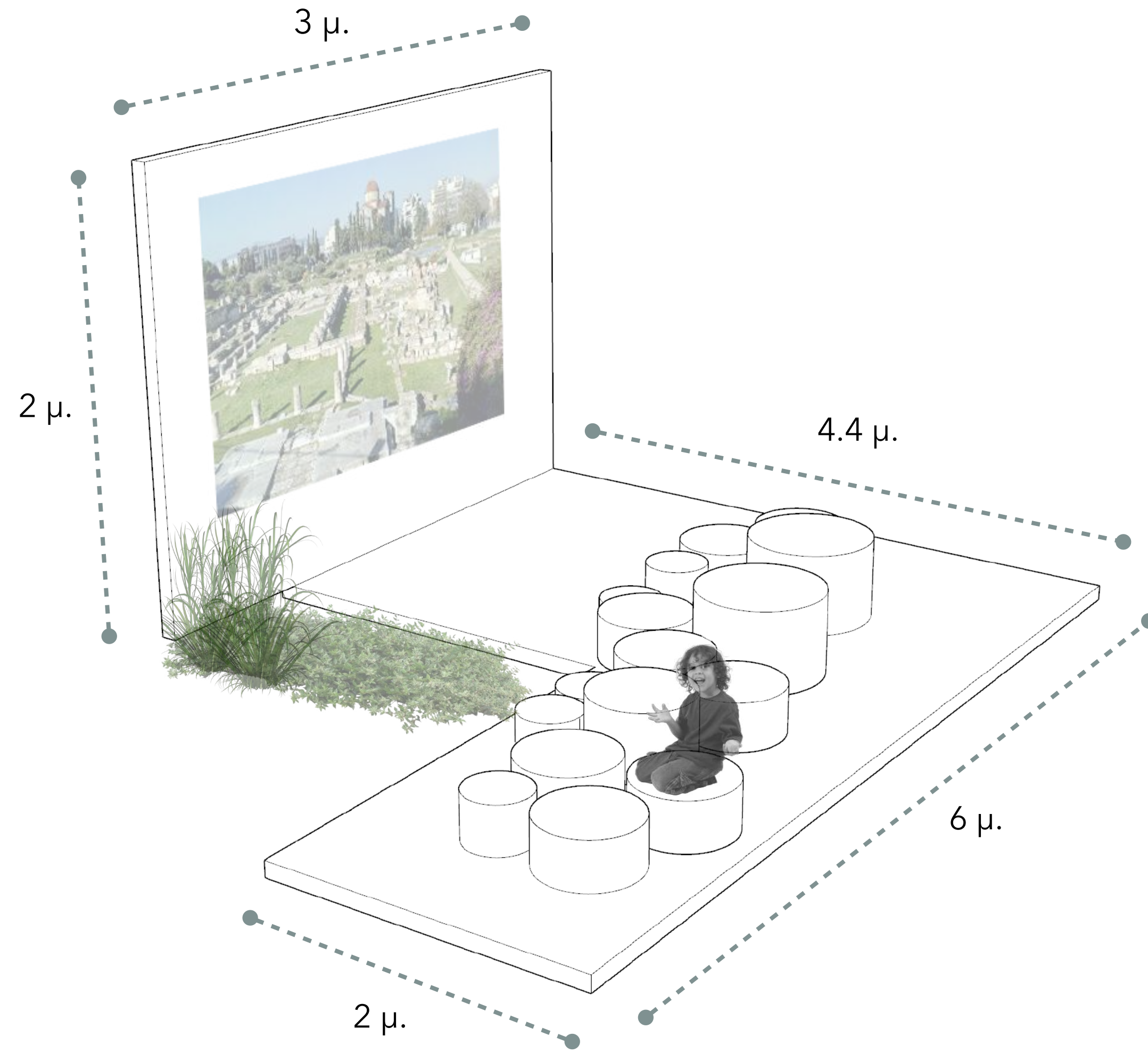

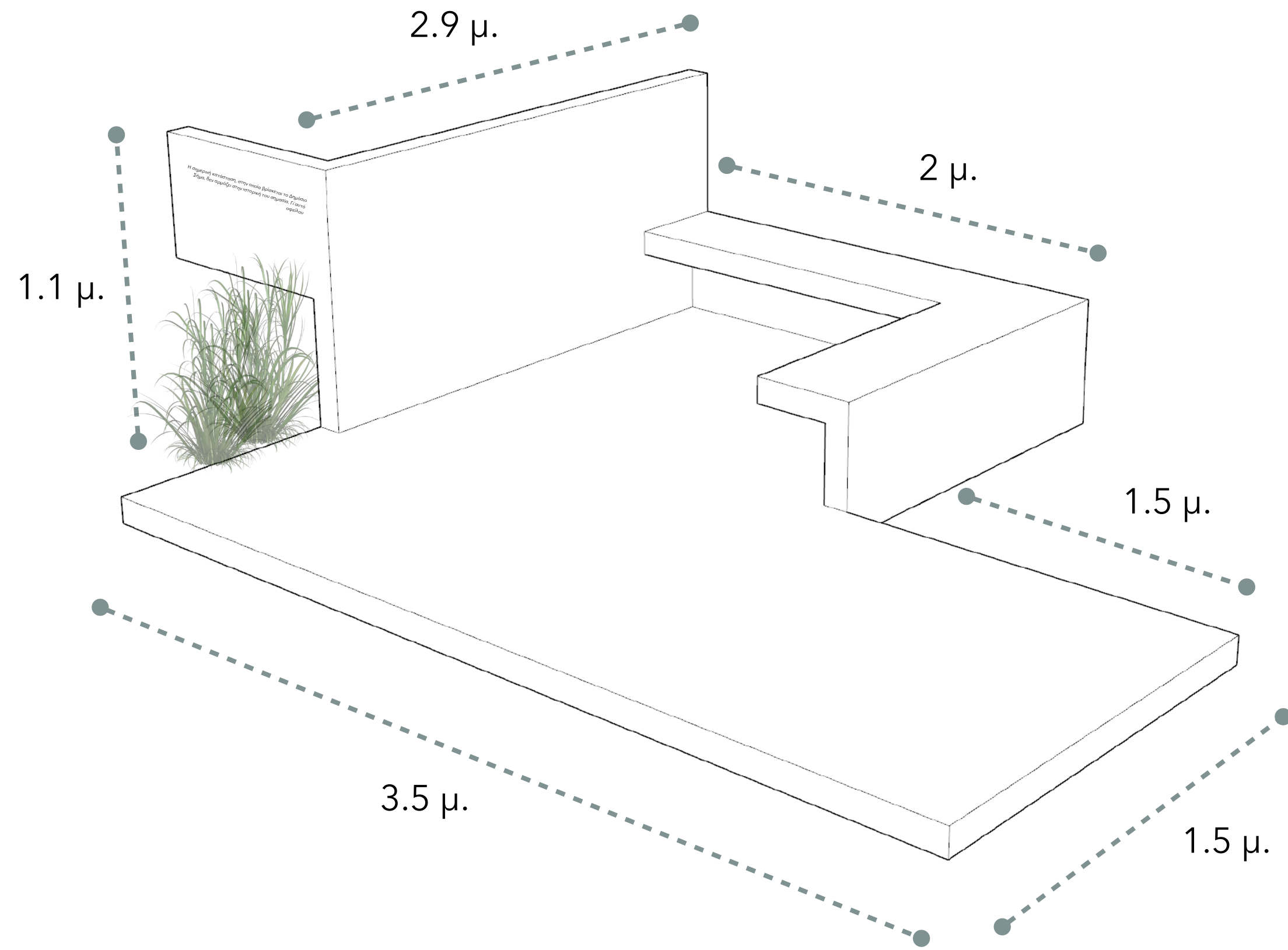
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με πληροφορίες

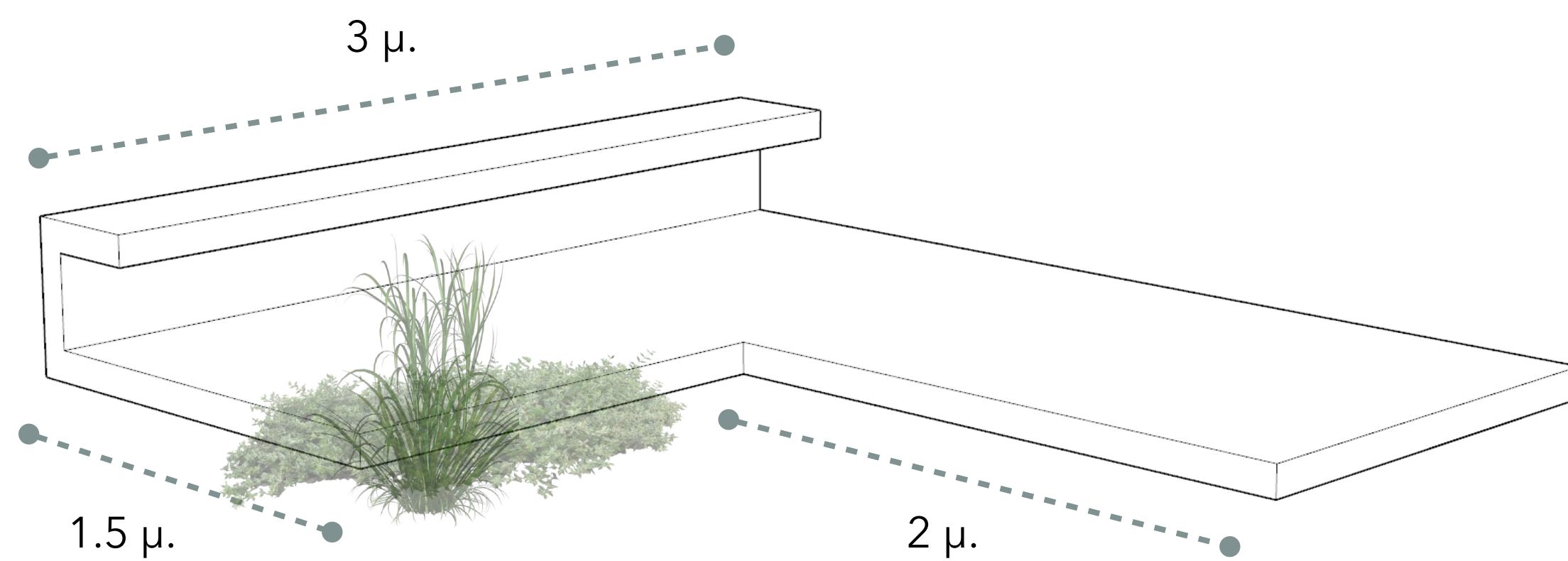
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με πληροφορίες

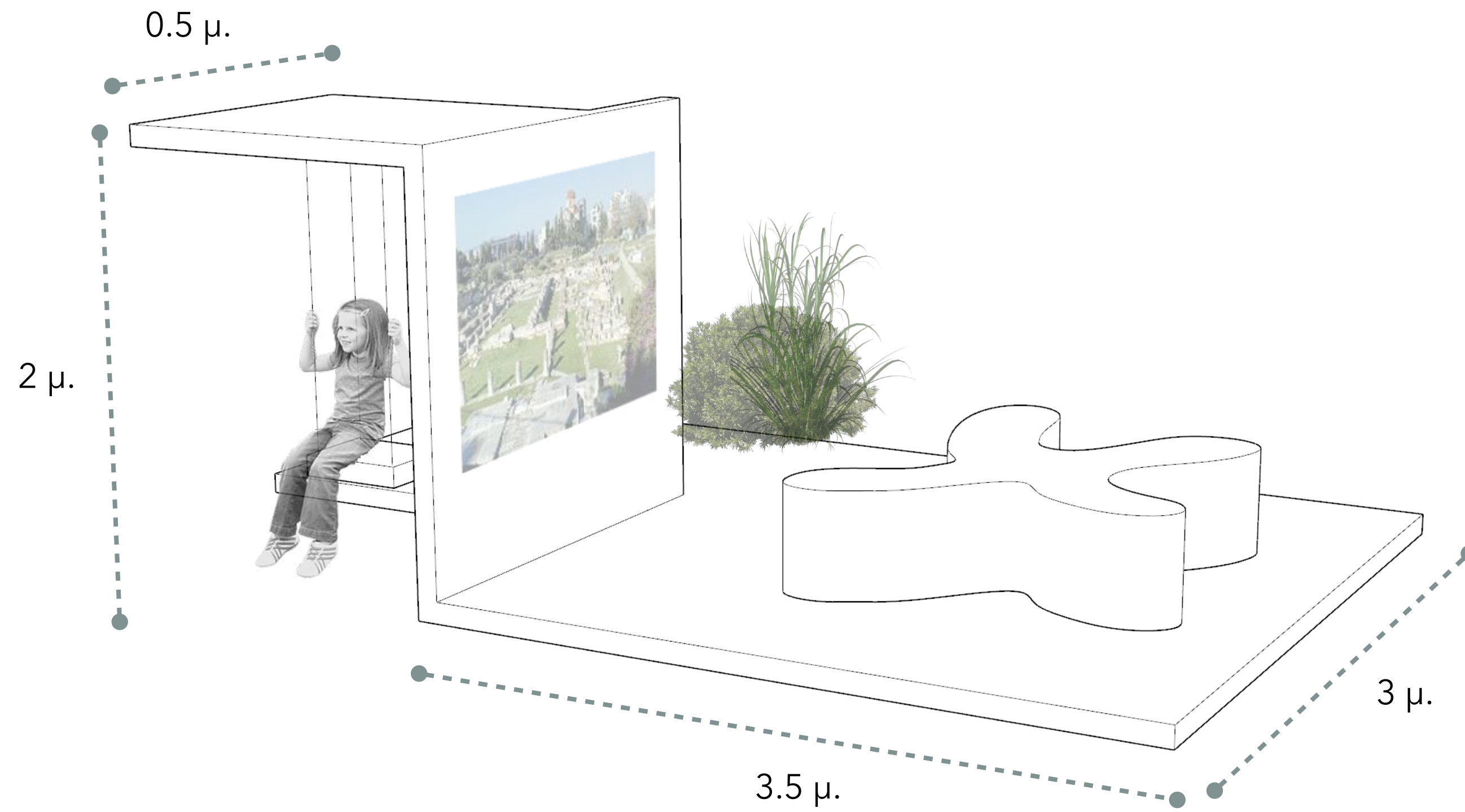
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με προβολή

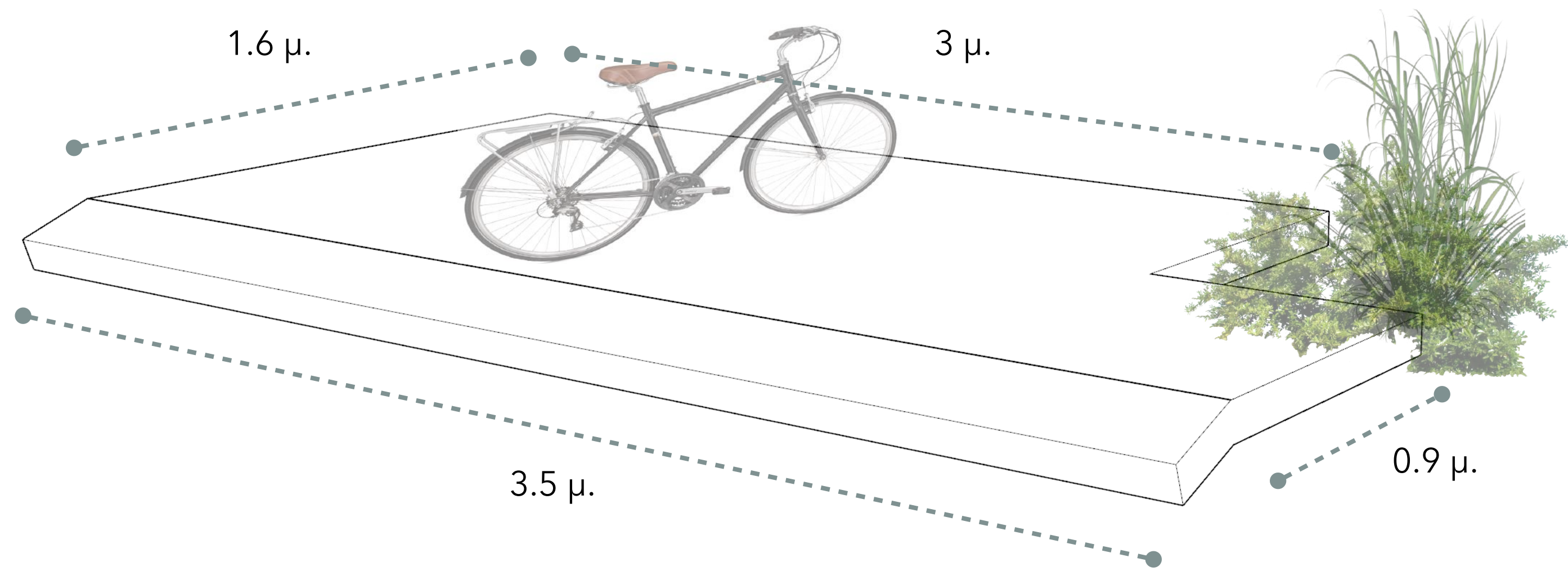
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με πληροφορίες

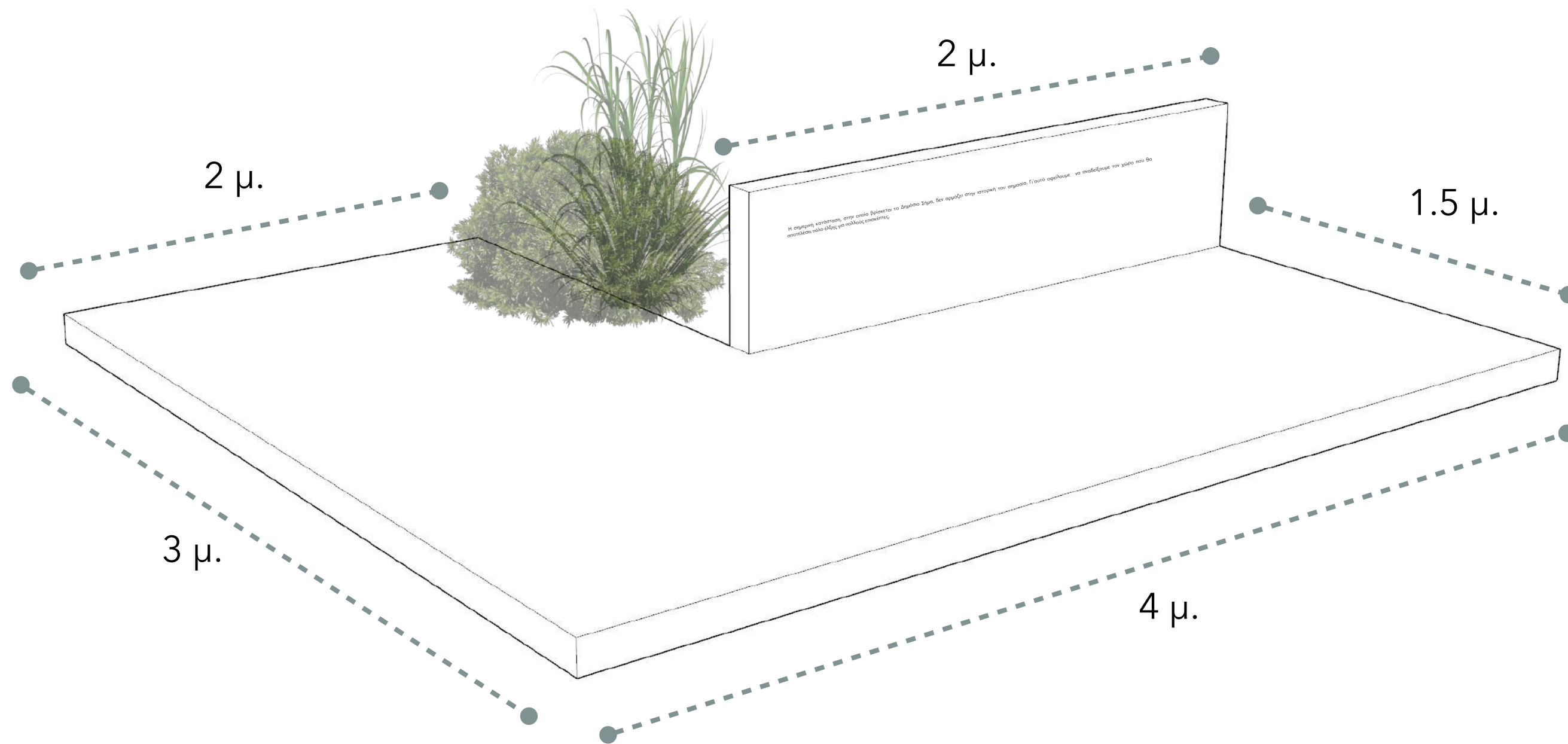
Χώρος ανάπαυσης

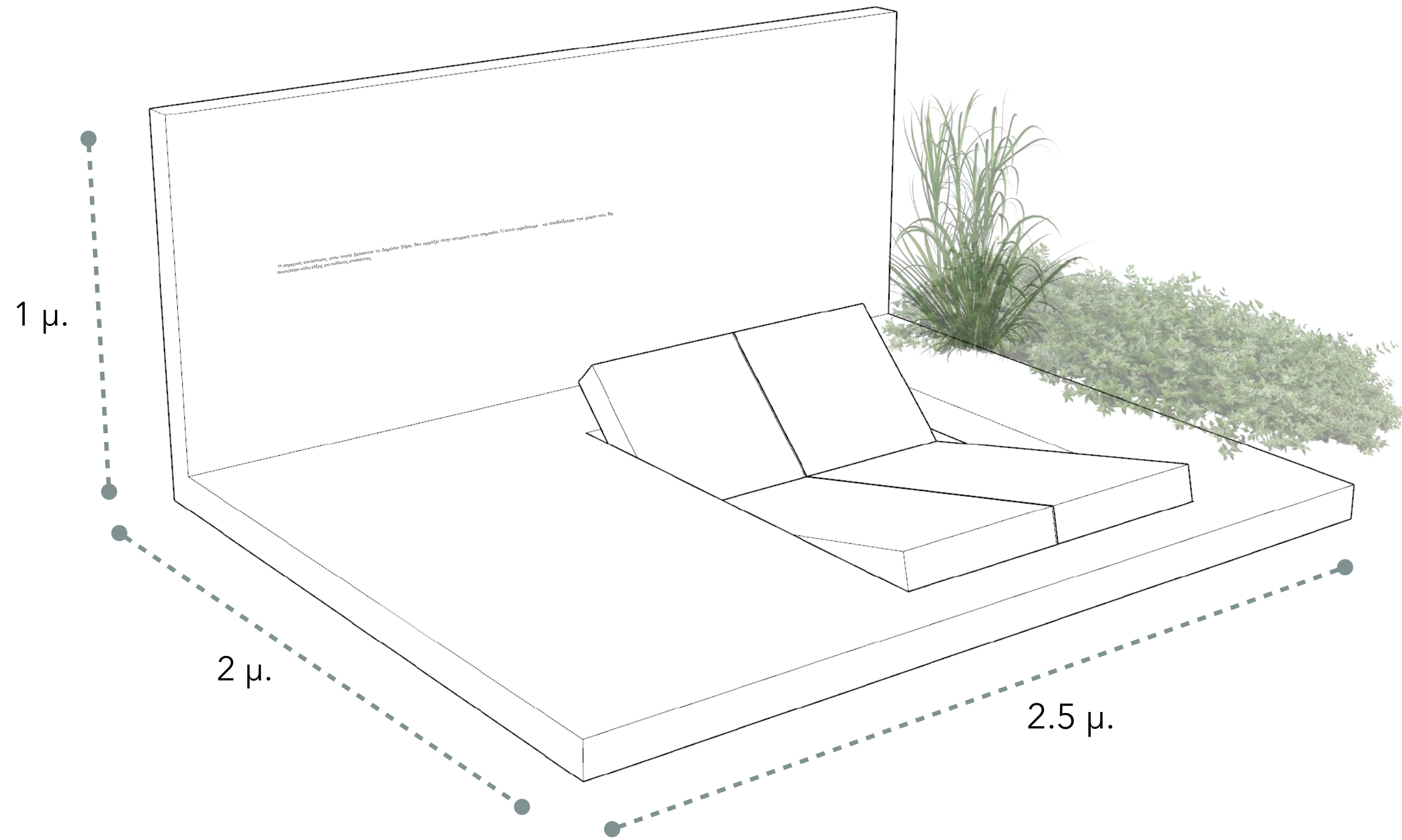
Χώρος ανάπαυσης, παιχνιδιού και επιφάνεια με προβολή

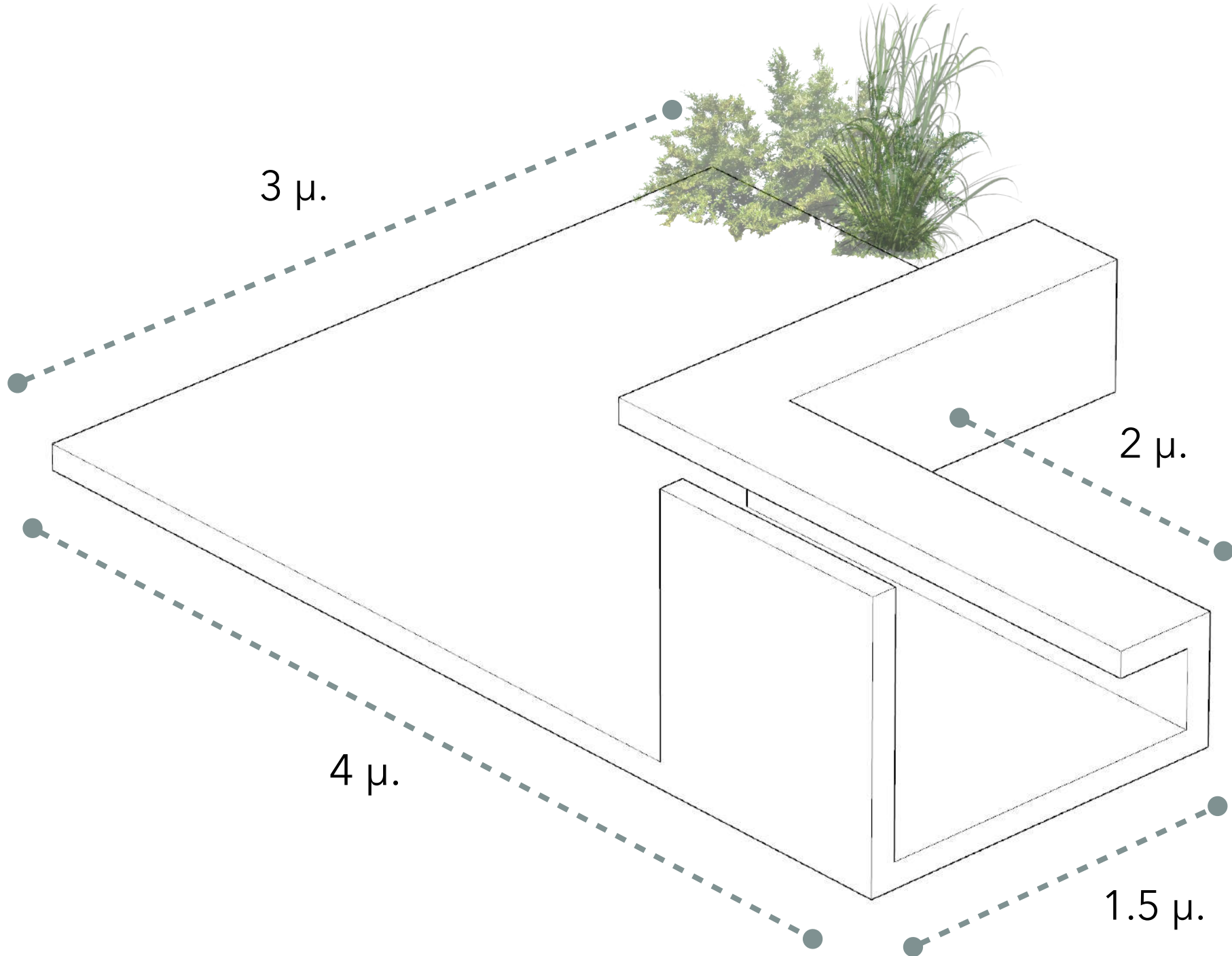
Χώρος στάθμευσης ποδηλάτων με ράμπα

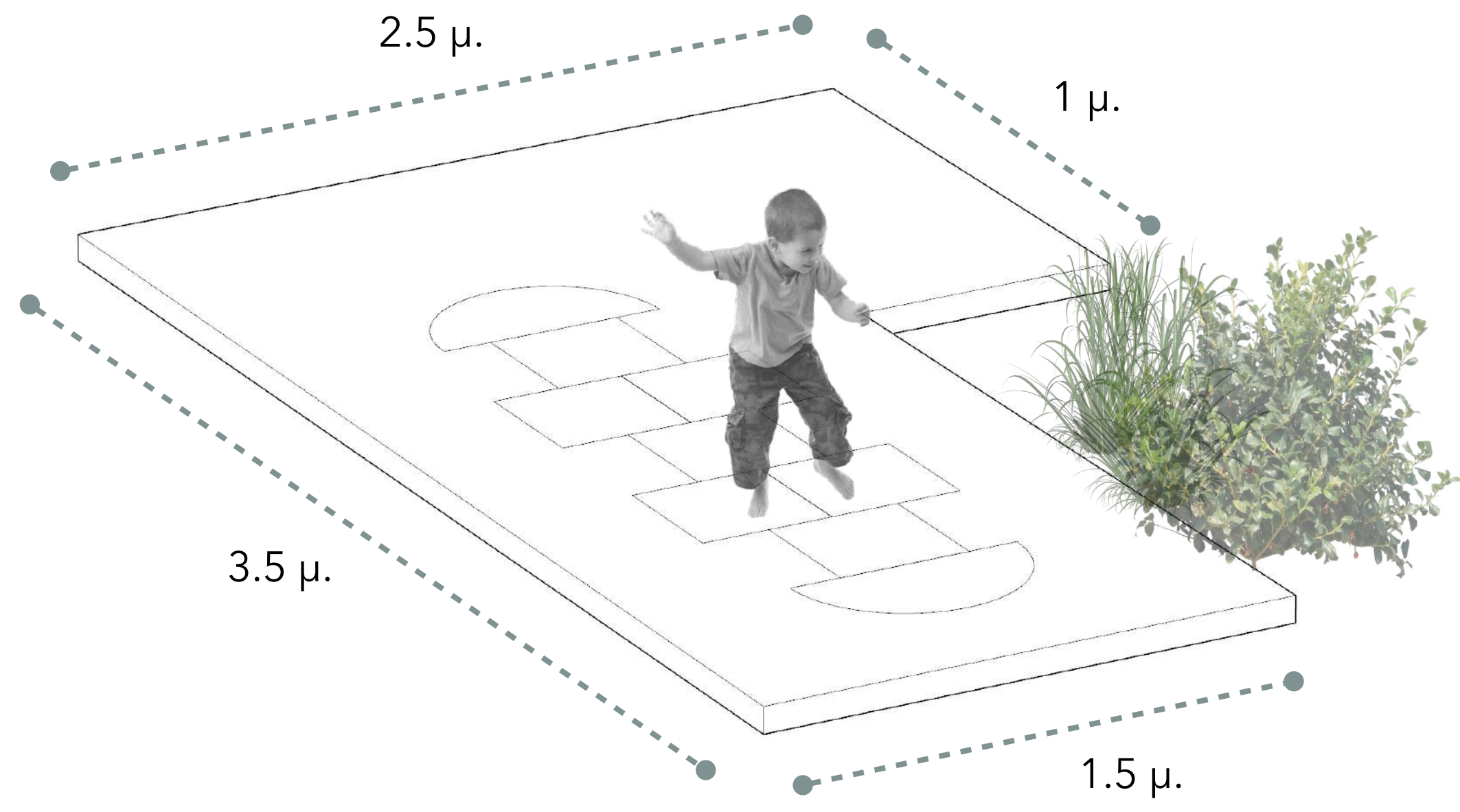
Χώρος χωρίς συγκεκριμένη χρήση και επιφάνεια με πληροφορίες

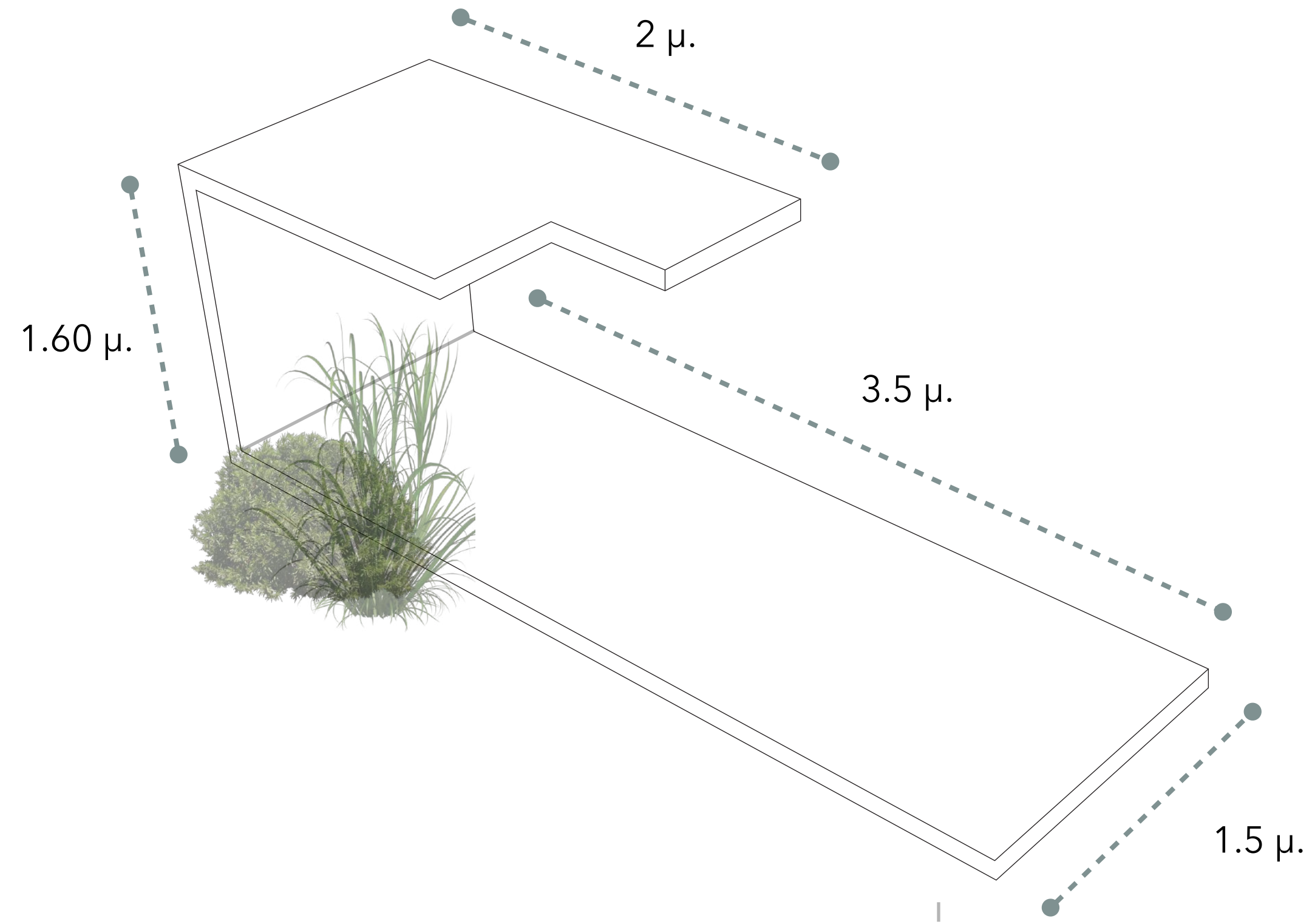
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με πληροφορίες

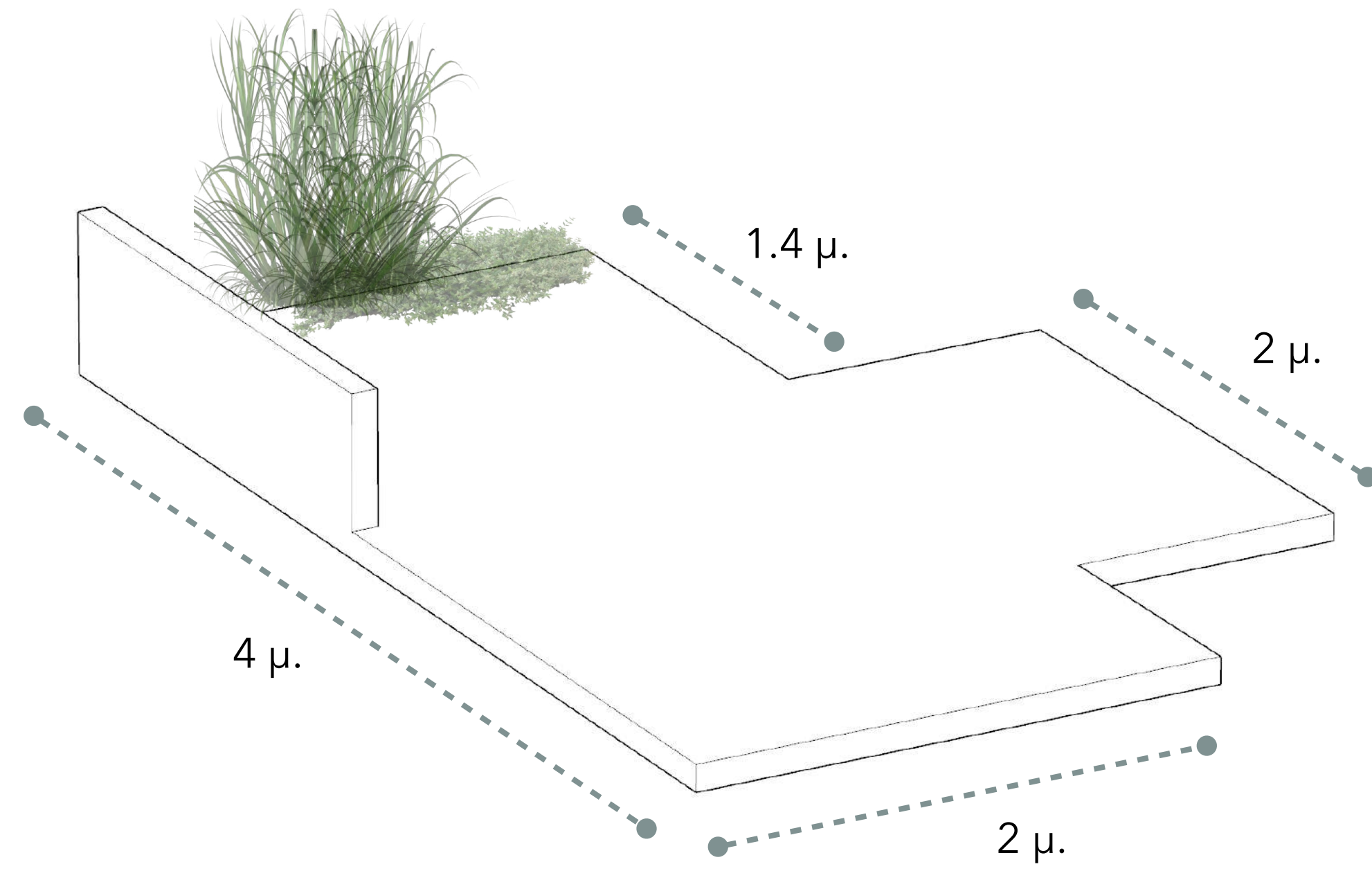
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με πληροφορίες

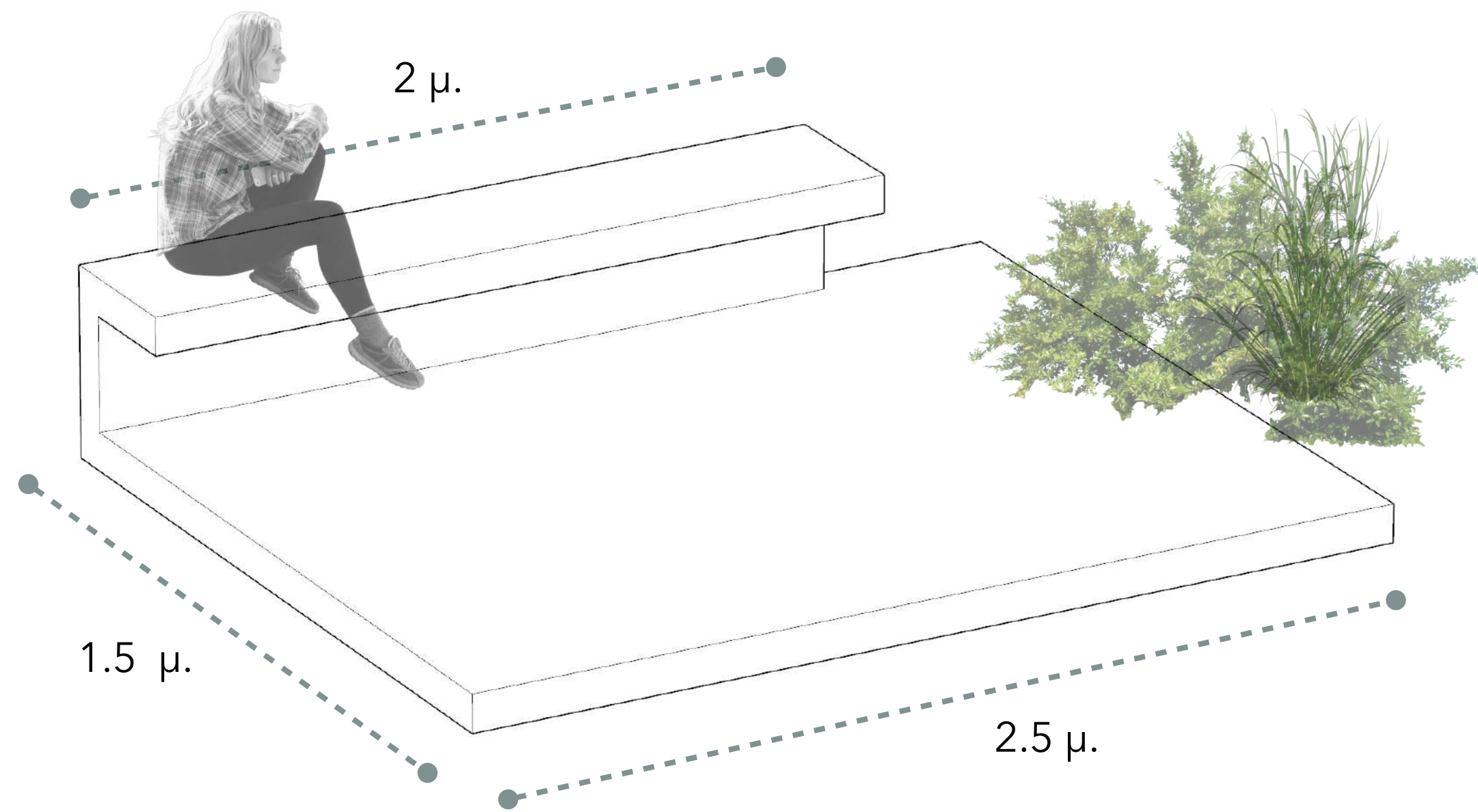
Χώρος παιχνιδιού

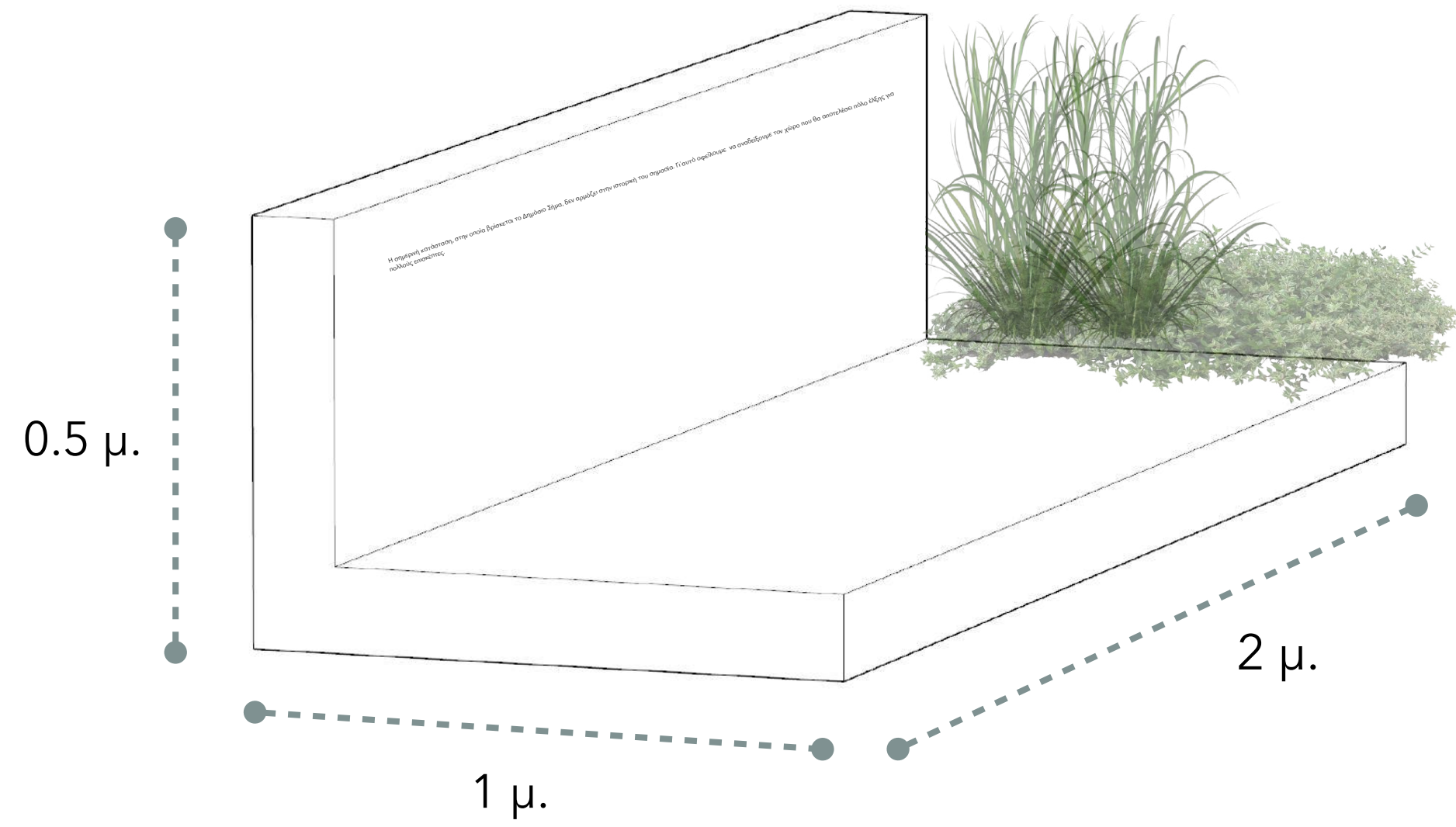
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με πληροφορίες

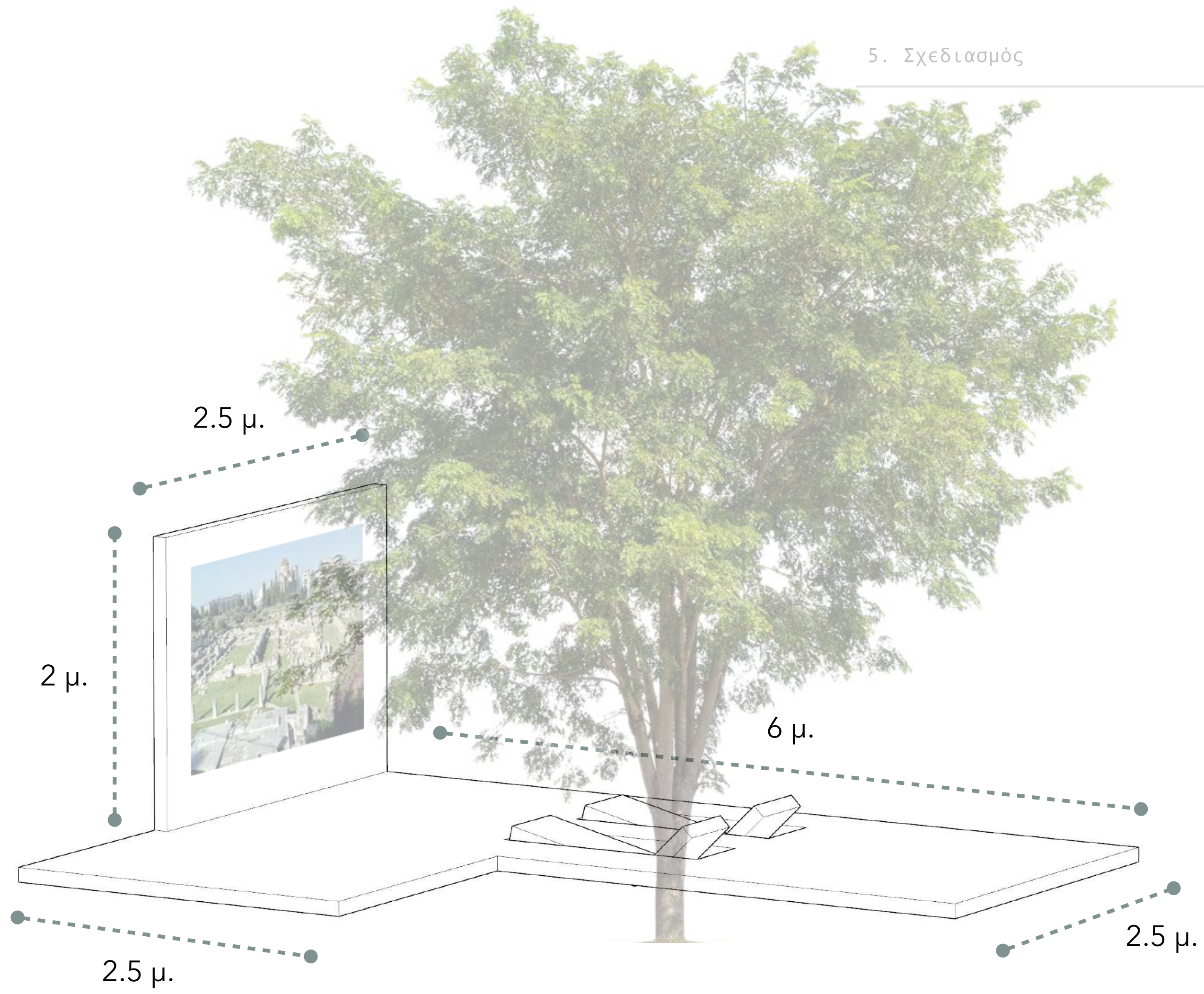
Χώρος χωρίς συγκεκριμένη χρήση και επιφάνεια με πληροφορίες

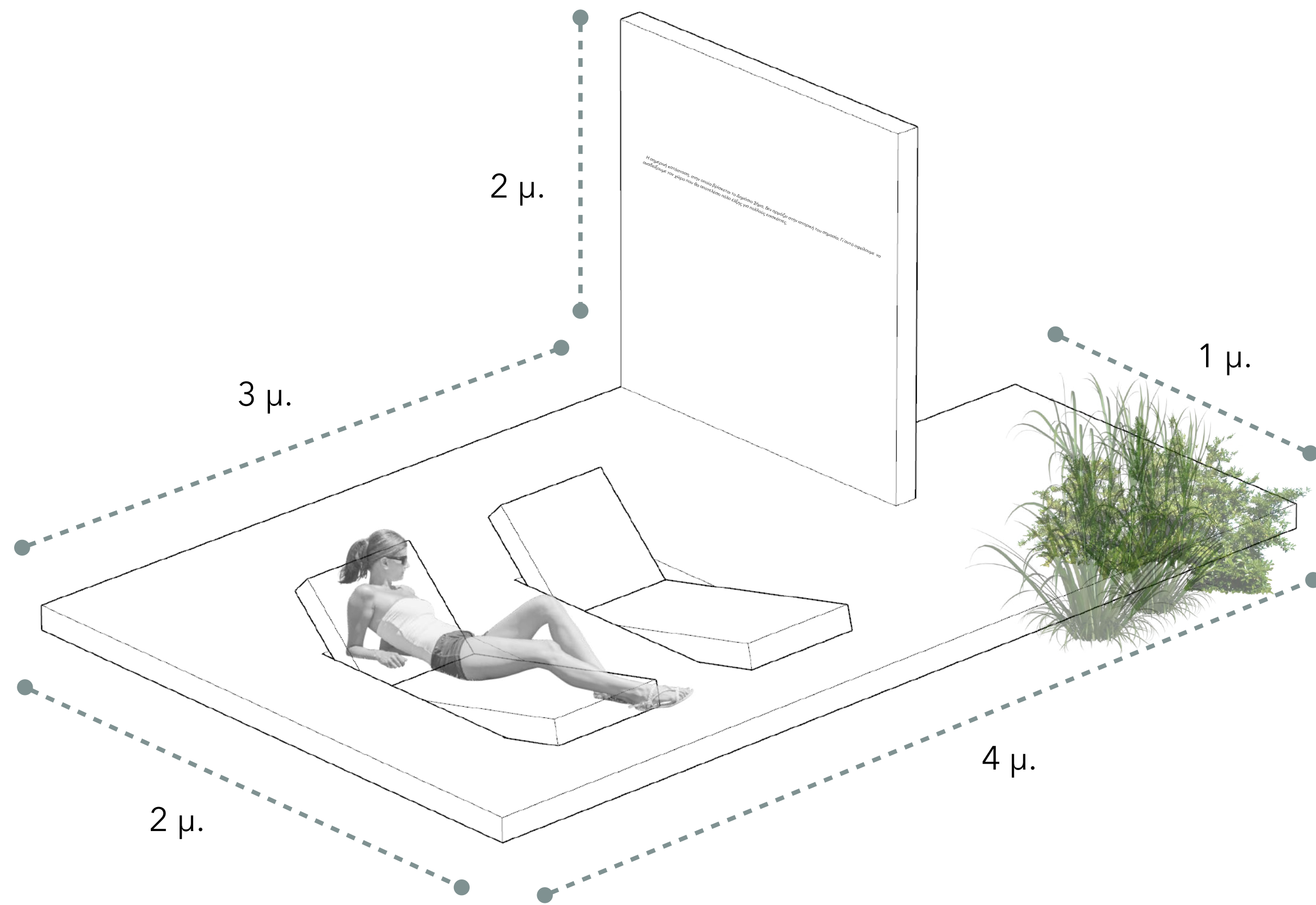
Χώρος ανάπαυσης

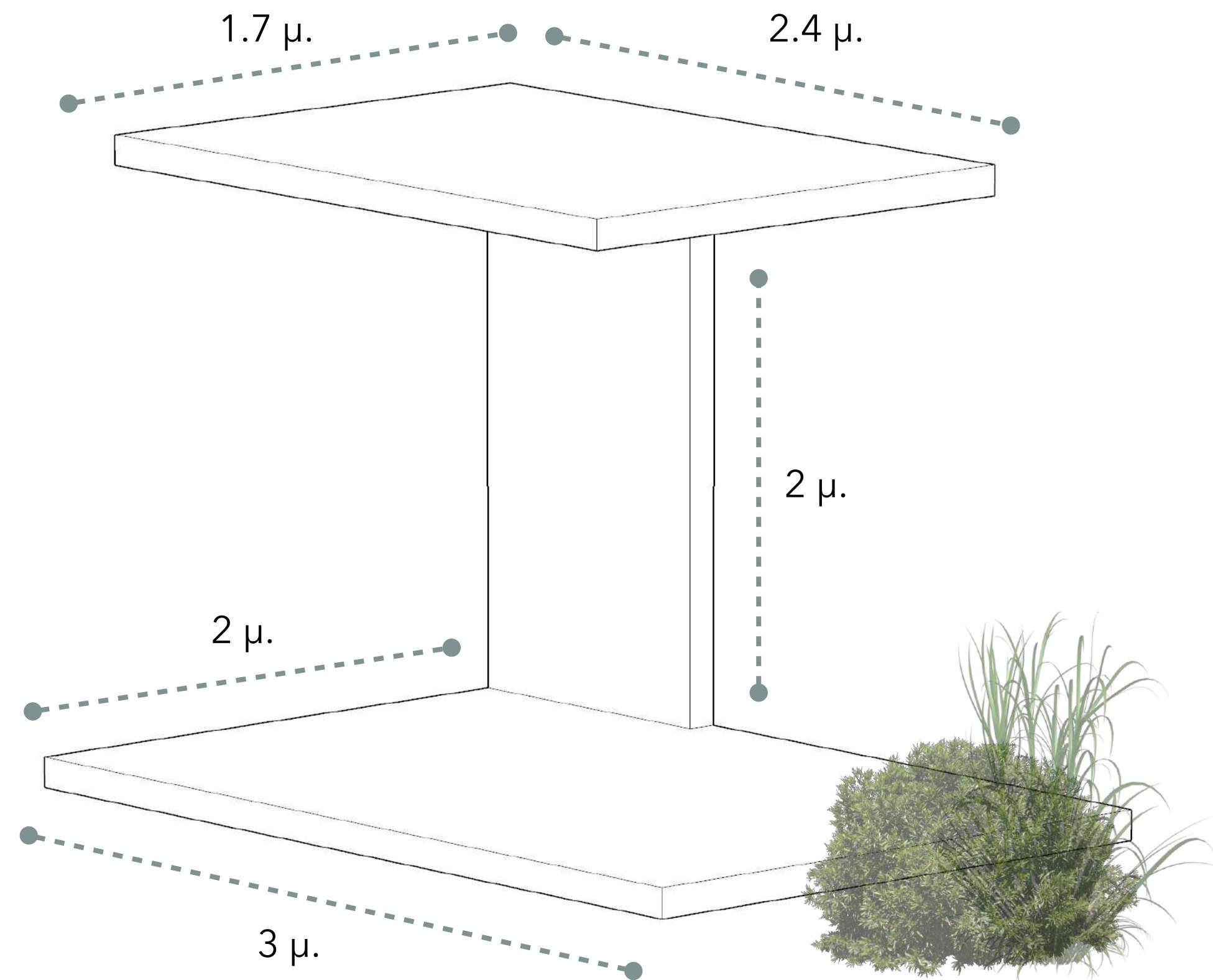
Χώρος με πληροφορίες χωρίς συγκεκριμένη χρήση

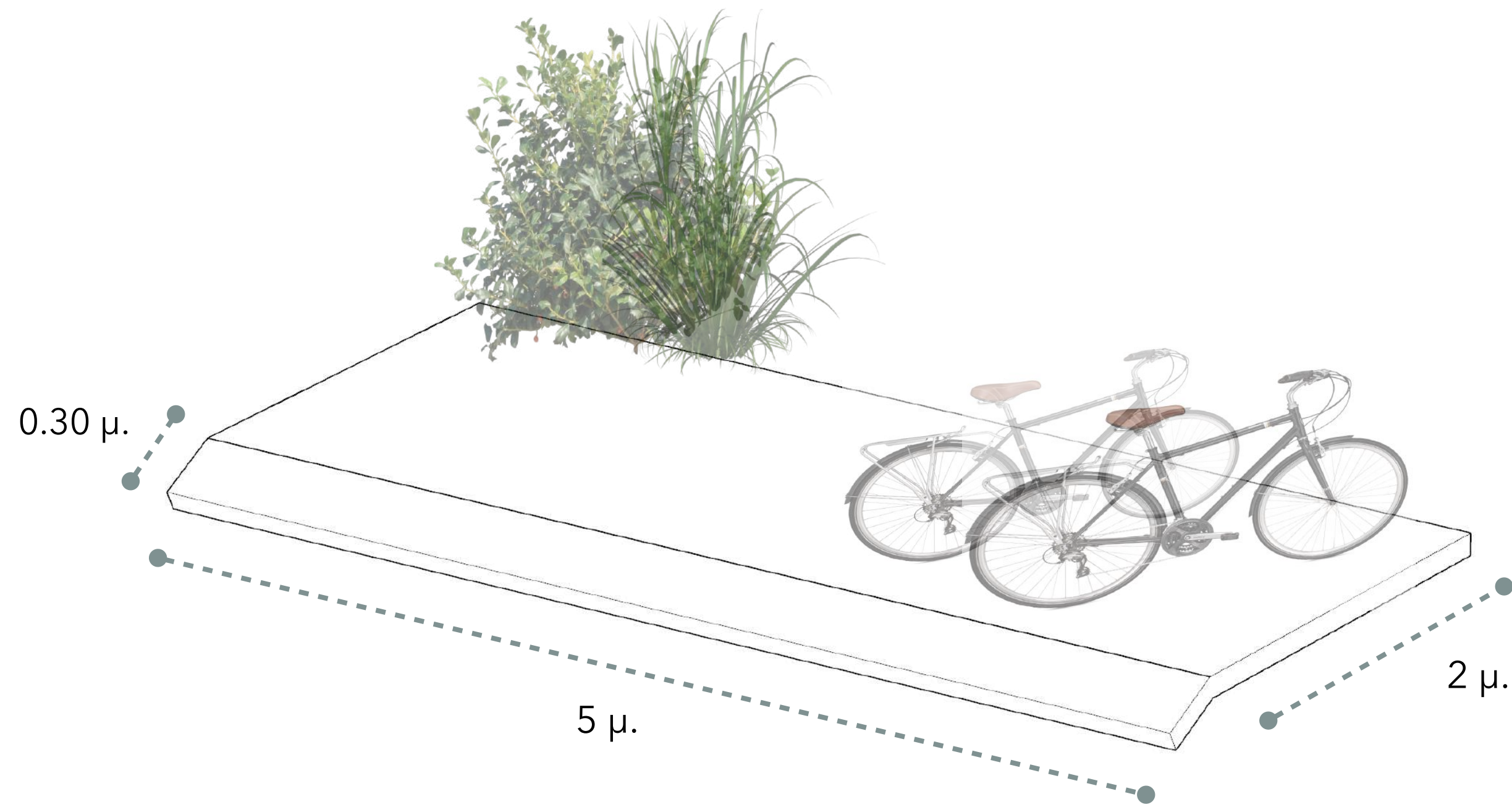
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με προβολή

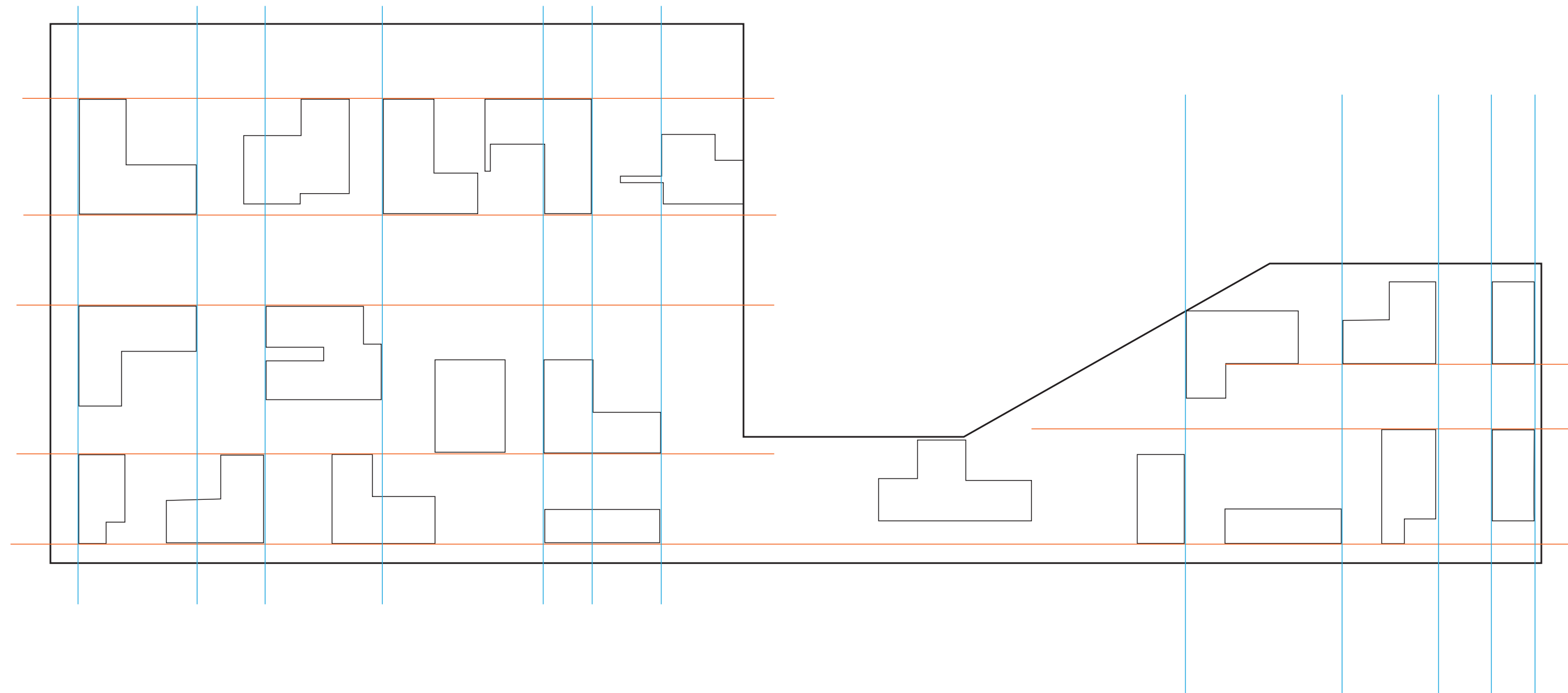
Χώρος ανάπαυσης και επιφάνεια με πληροφορίες

Χώρος χωρίς συγκεκριμένη χρήση

Χώρος στάθμευσης ποδηλάτων με ράμπα

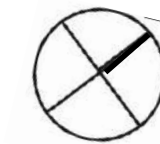

Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζεται η τοποθέτηση των γεωμετριών που αναλύθηκαν στο 5.6. Ο “κάναβος” που σημειώνεται απετέλεσε και λειτούργησε ως τον οδηγός για την σωστότερη διάταξη προκειμένου να δημιουργηθούν οι επιθυμητές διαδρομές λαμβάνοντας πάντα υπόψη την αρμονία του χώρου.

5.7 Αρχιτεκτονικά σχέδια

Κάτοψη

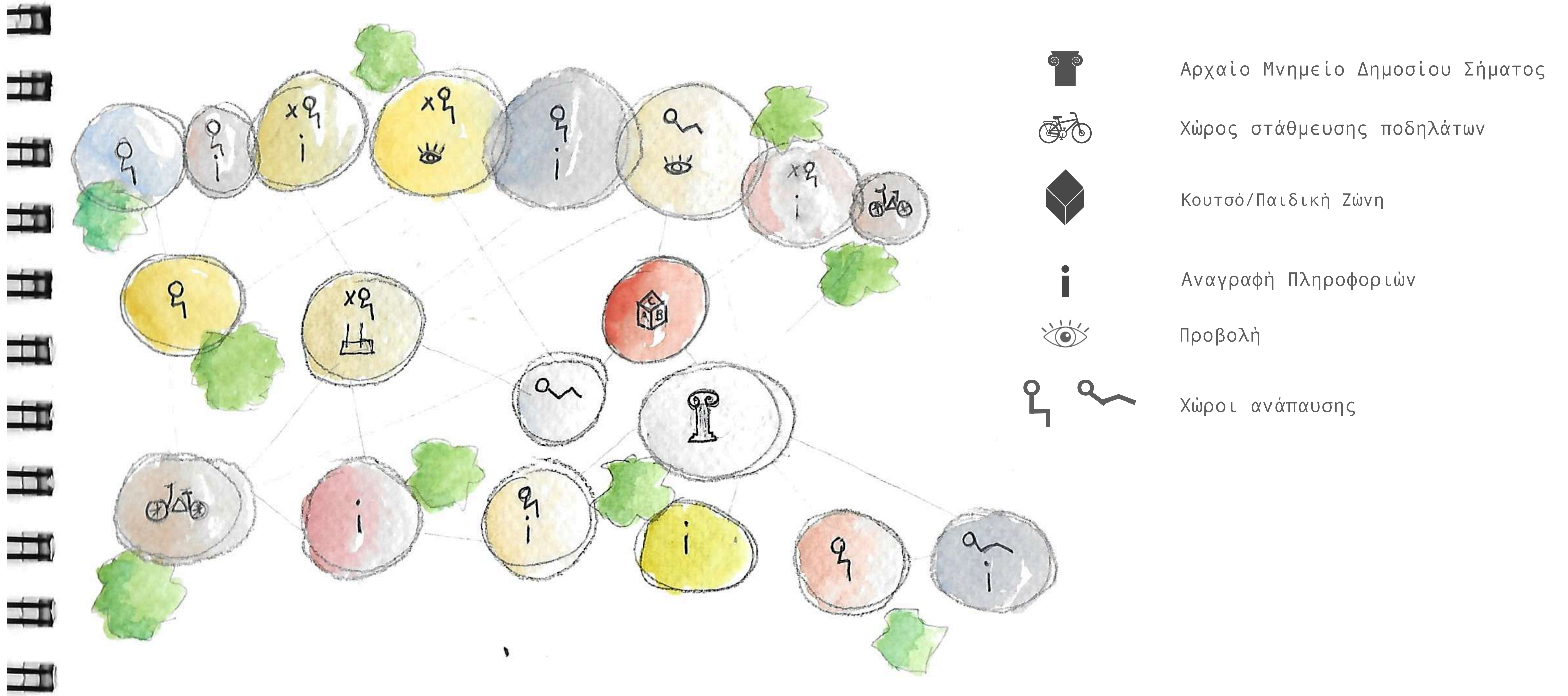

N/A Όψη

Κάτοψη τελικής ιδέας ενταγμένης στον περιβάλλοντα χώρο

5.8 Οργανόγραμμα

5.9 Υλικά

Λευκή πατητή τσιμεντοκονία
Πατητό χώμα
Συρματοπλέγμα

5.10 Φύτευση

Πυξάρι

Ελιά

Πεύκο

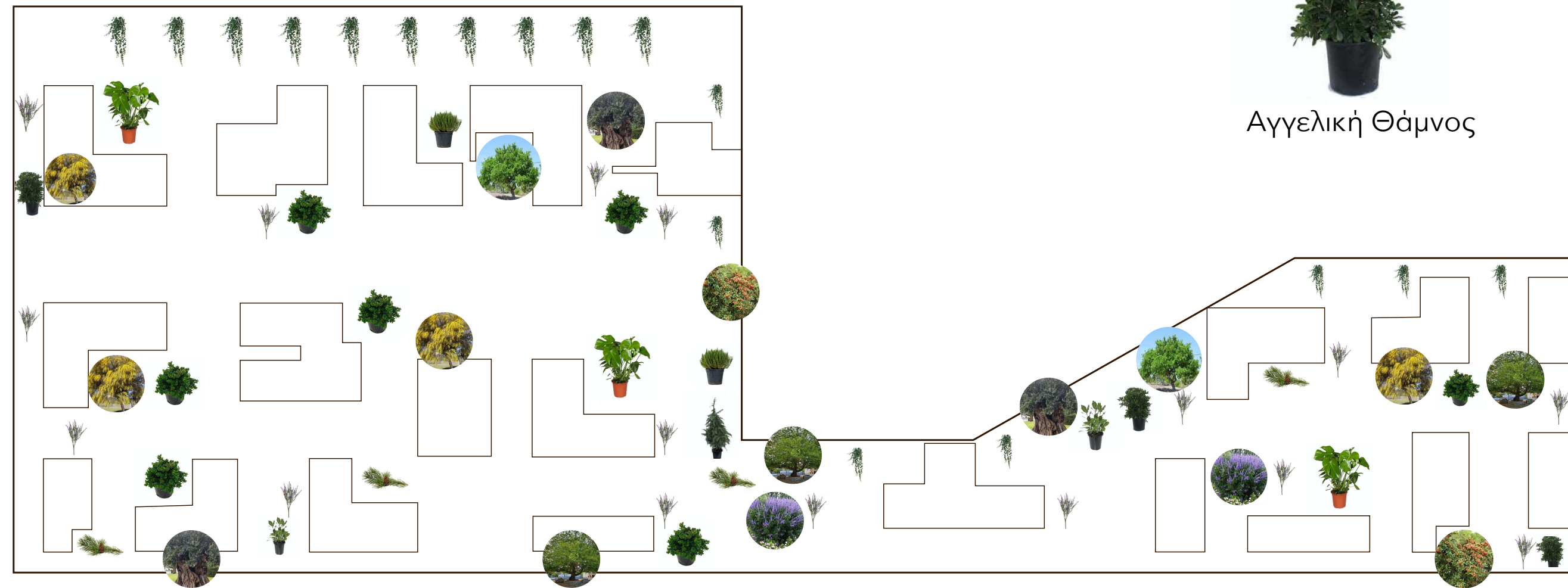
Δάφνη

Λυγαριά

Χαρουπιά

Αγγελική Θάμνος

Φιλόδεντρο

Καρίσσα Θάμνος

Κέδρος

Ακακία

Λεβάντα

Θυμαρί

Πυράκανθος

Κισσός

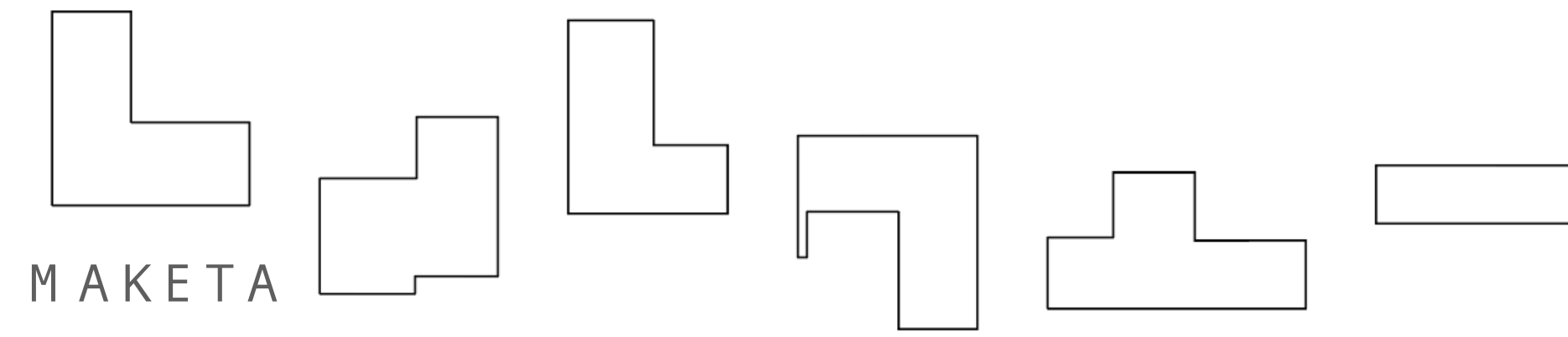
Πλάτανος

Αρκετά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τον βιοφιλικού σχεδιασμού συναντώνται και στον χώρο μελέτης:

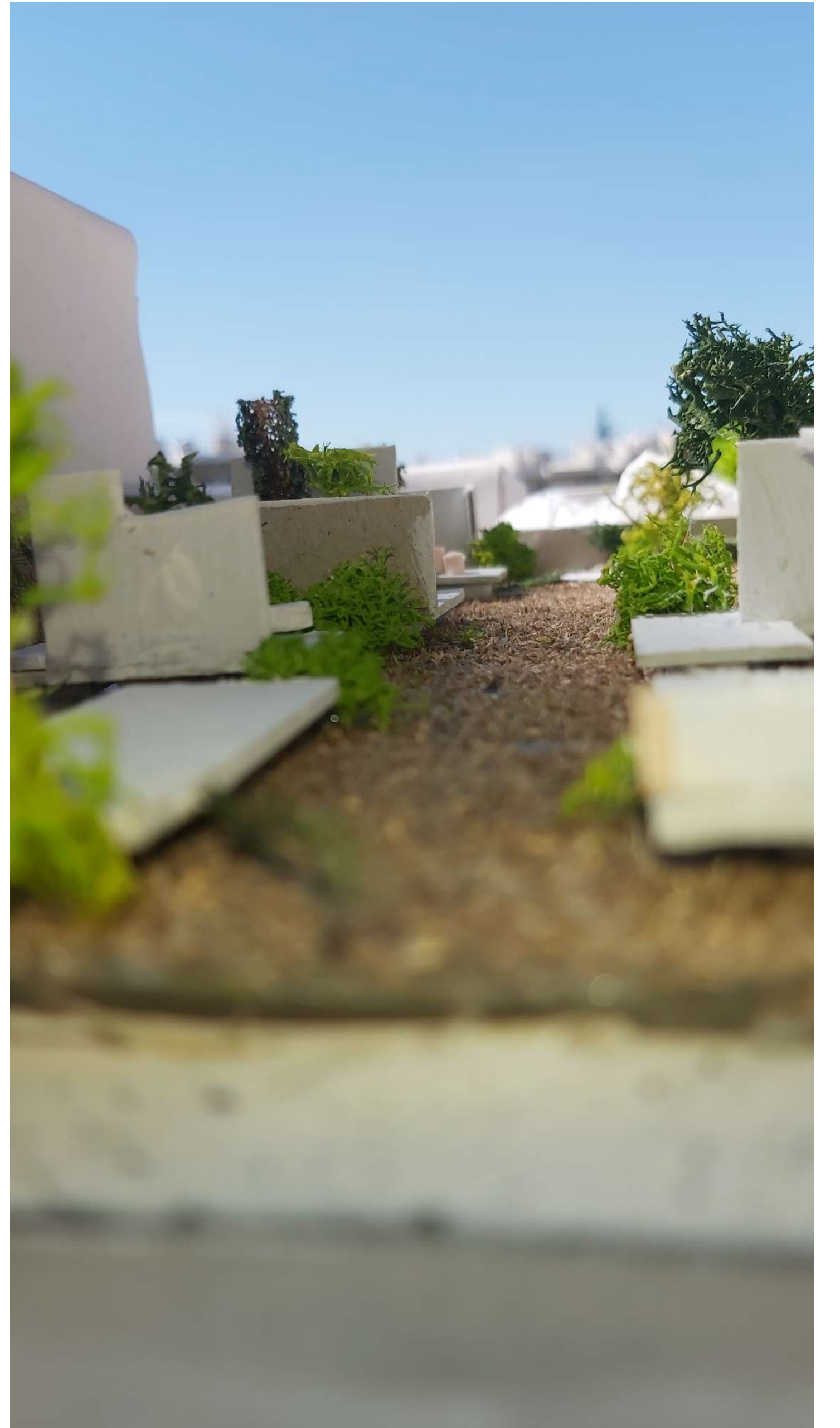
- Το μοναδικό υλικό που συναντάται στον χώρο είναι η λευκή τσιμεντοκονία, ένα υλικό κατεξοχήν φυσικό και οικολογικό. Αποτελείται από θηραϊκή γη, χαλαζιακή άμμο ή υδράσβεστο. Παρουσιάζει υψηλές αντοχές καθώς και αδιαβροχοποίηση.
- Επίσης, ο χώρος χαρακτηρίζεται από οπτική σύνδεση με τη φύση.
- Η παρουσία νερού είναι άλλο ένα στοιχείο, το οποίο ενισχύει την εμπειρία του επισκέπτη μέσω της παρατήρησης και της διάδρασης. Επιπρόσθετα, οι "λίμνες" του χώρου θα είναι αποτέλεσμα συστημάτων που θα διαχειρίζονται το βρόχινο νερό.
- Η αίσθηση μυστηρίου, ήταν ένας παράγοντας που λήφθηκε υπόψη κατά το σχεδιασμό του χώρου. Δηλαδή, η υπόσχεση προς τον επισκέπτη πως κατά την είσοδο του στο οικόπεδο πρόκειται να ανακαλύψει περισσότερες πληροφορίες και οπτικά ερεθίσματα μέσω στενών μονοπατιών και μη, τα οποία παροτρύνουν το άτομο να περιεργαστεί βαθύτερα τον περιβάλλοντα χώρο και να τον εξερευνήσει.

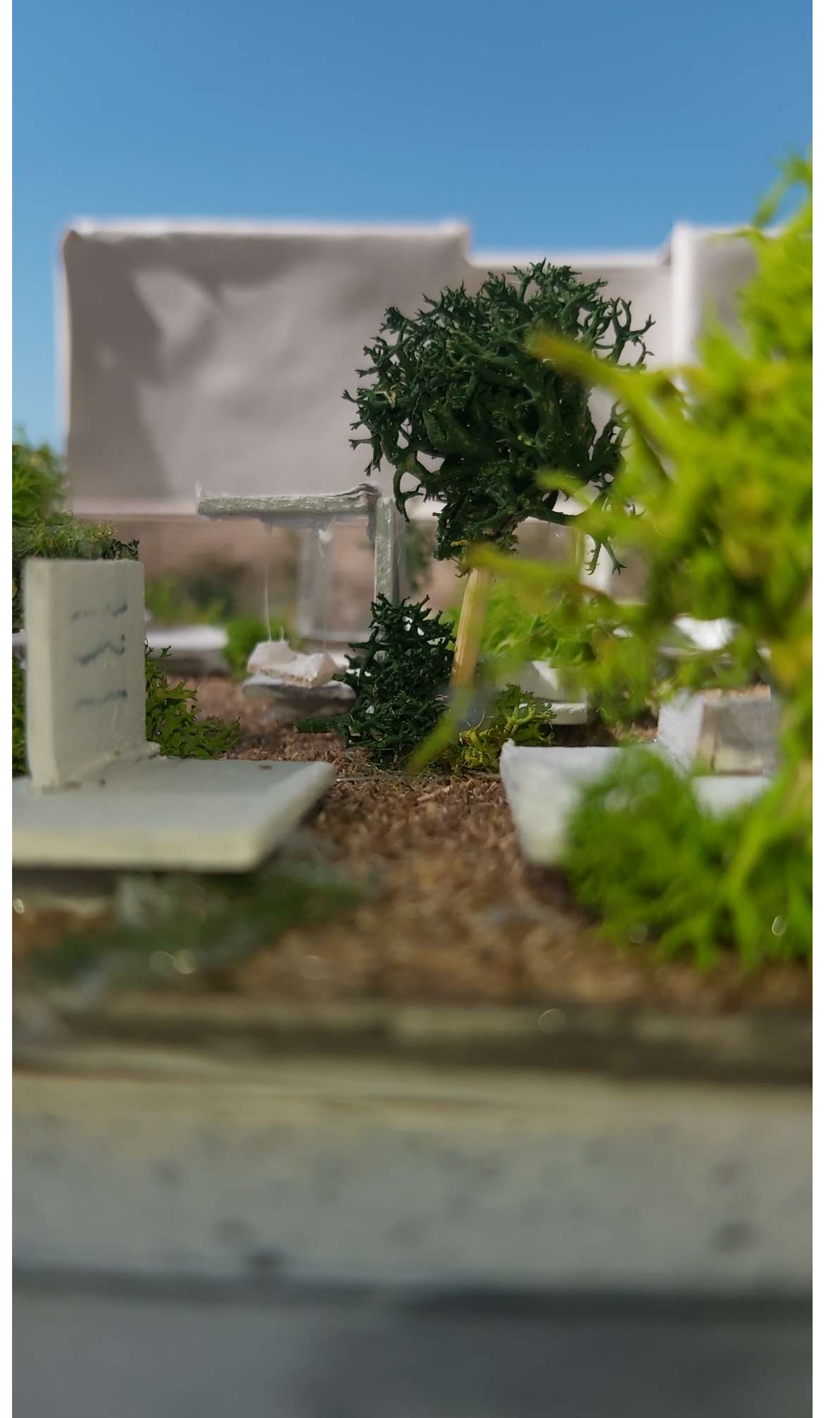
6

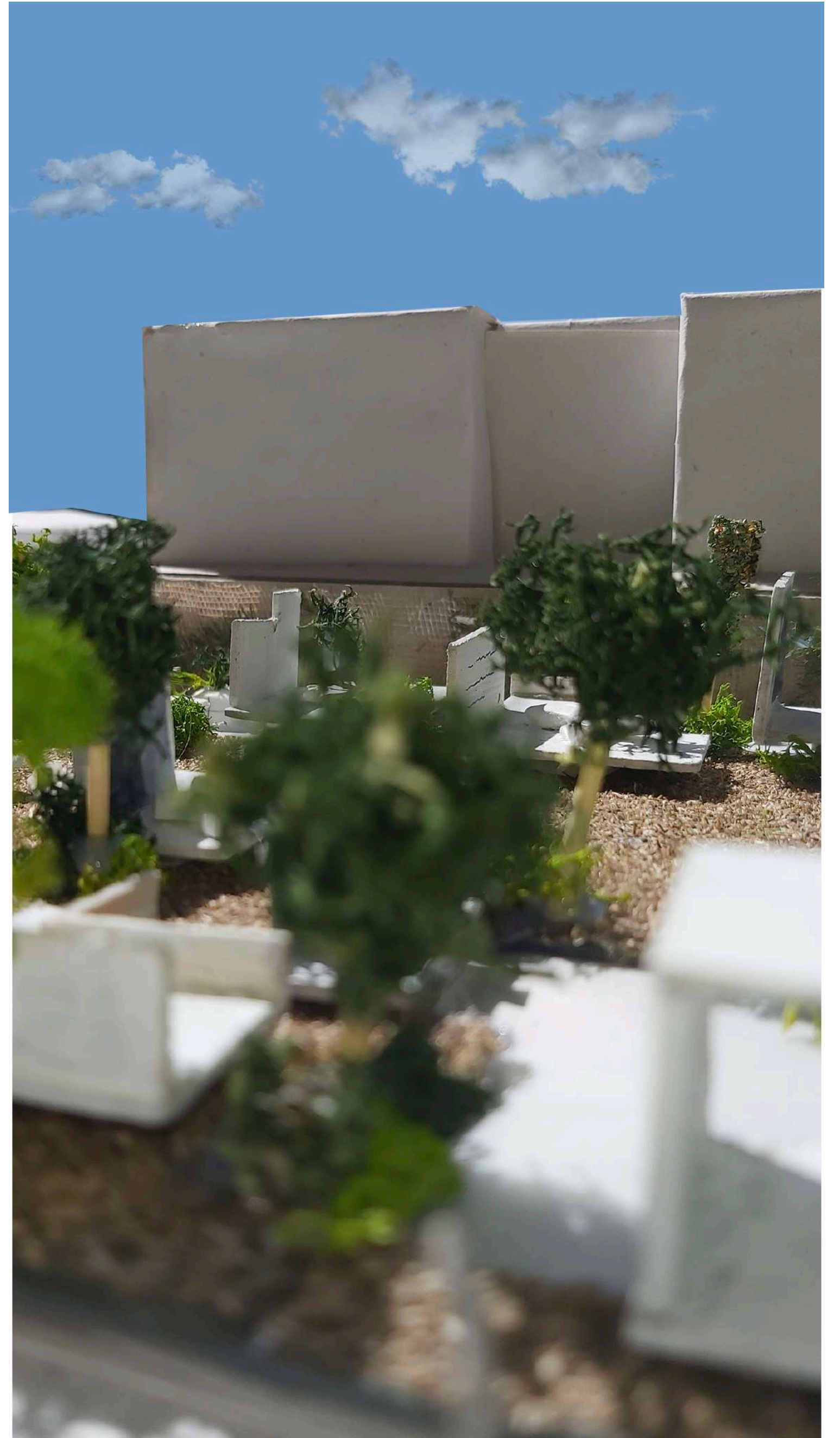

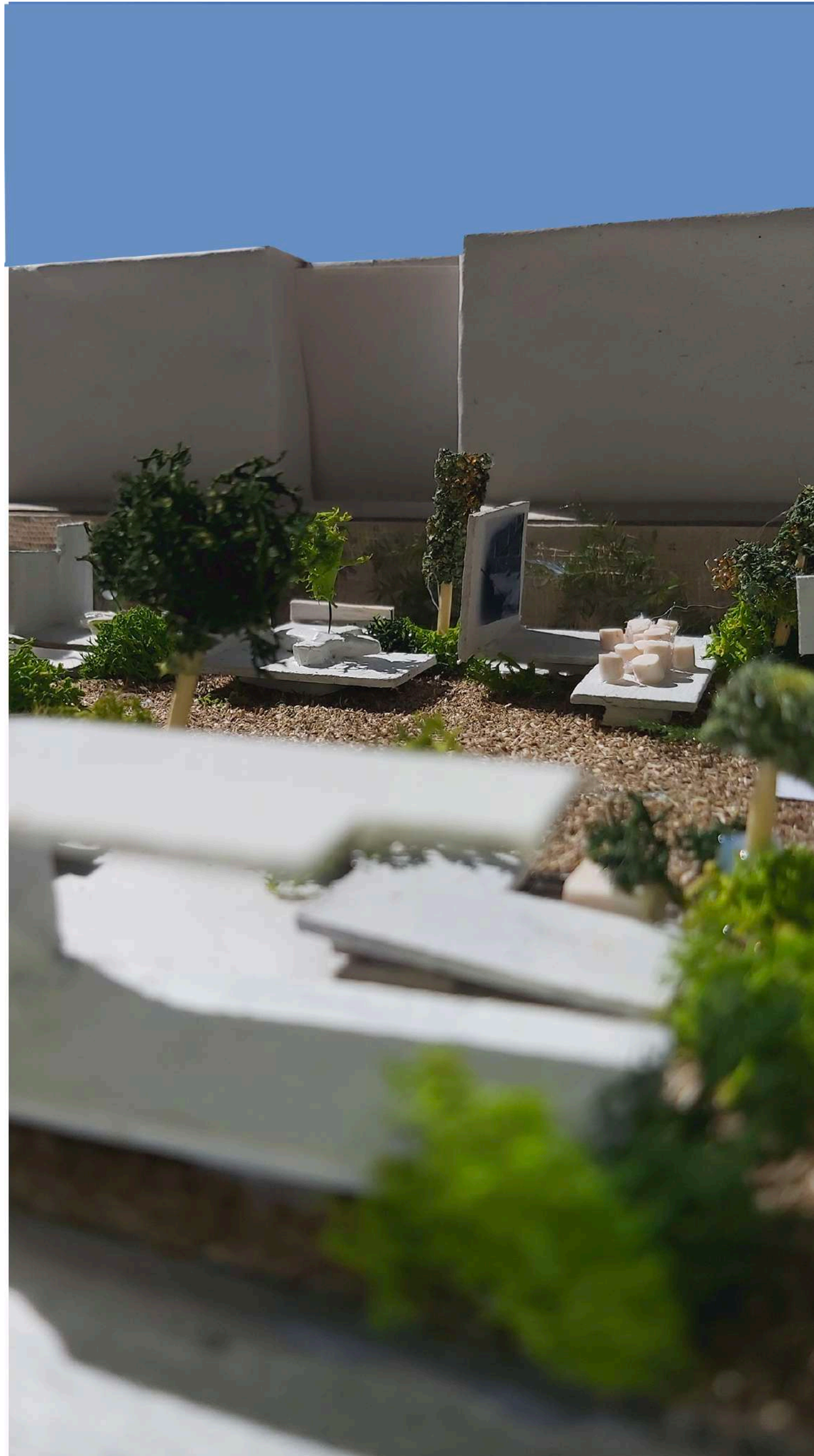
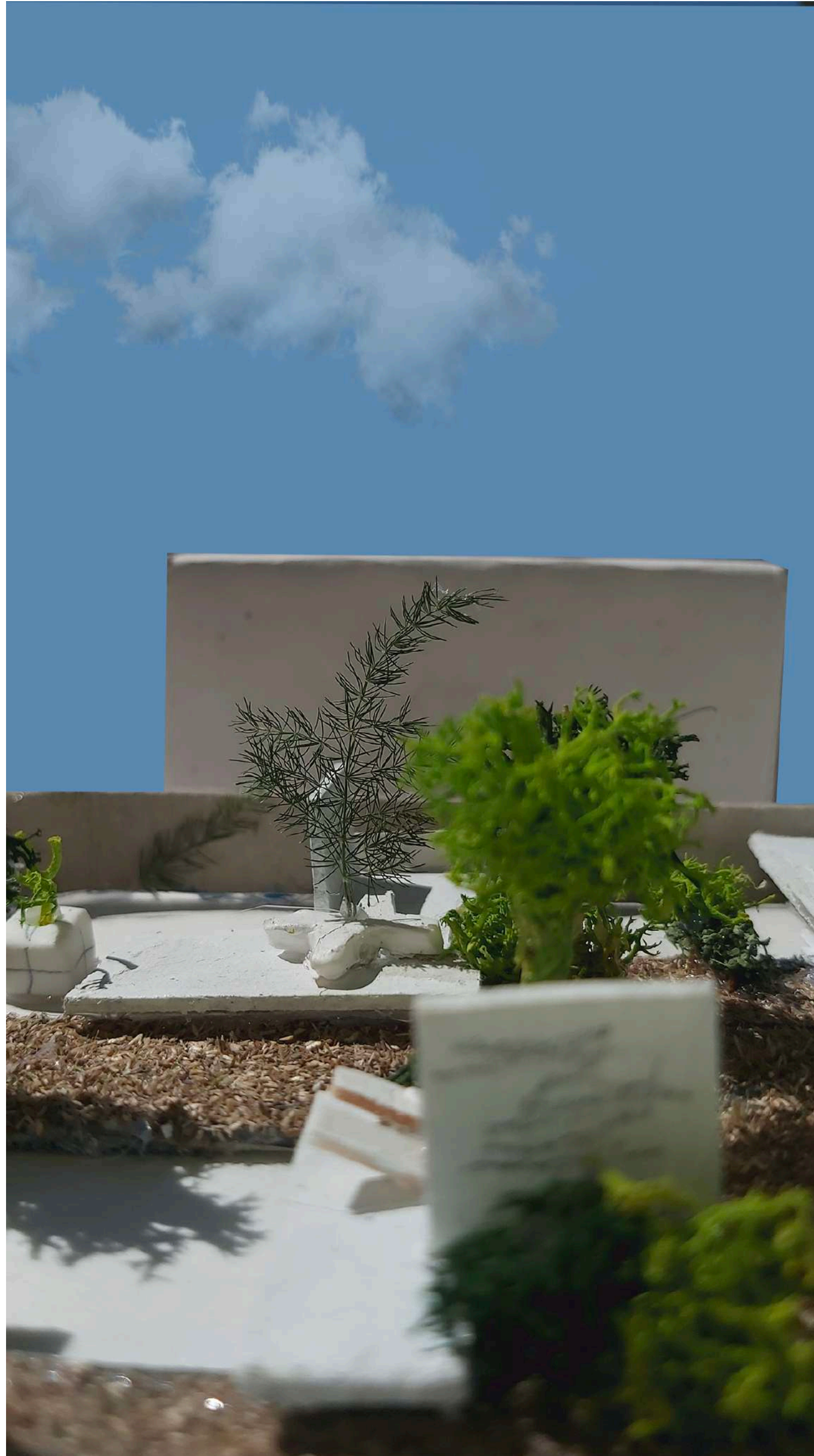

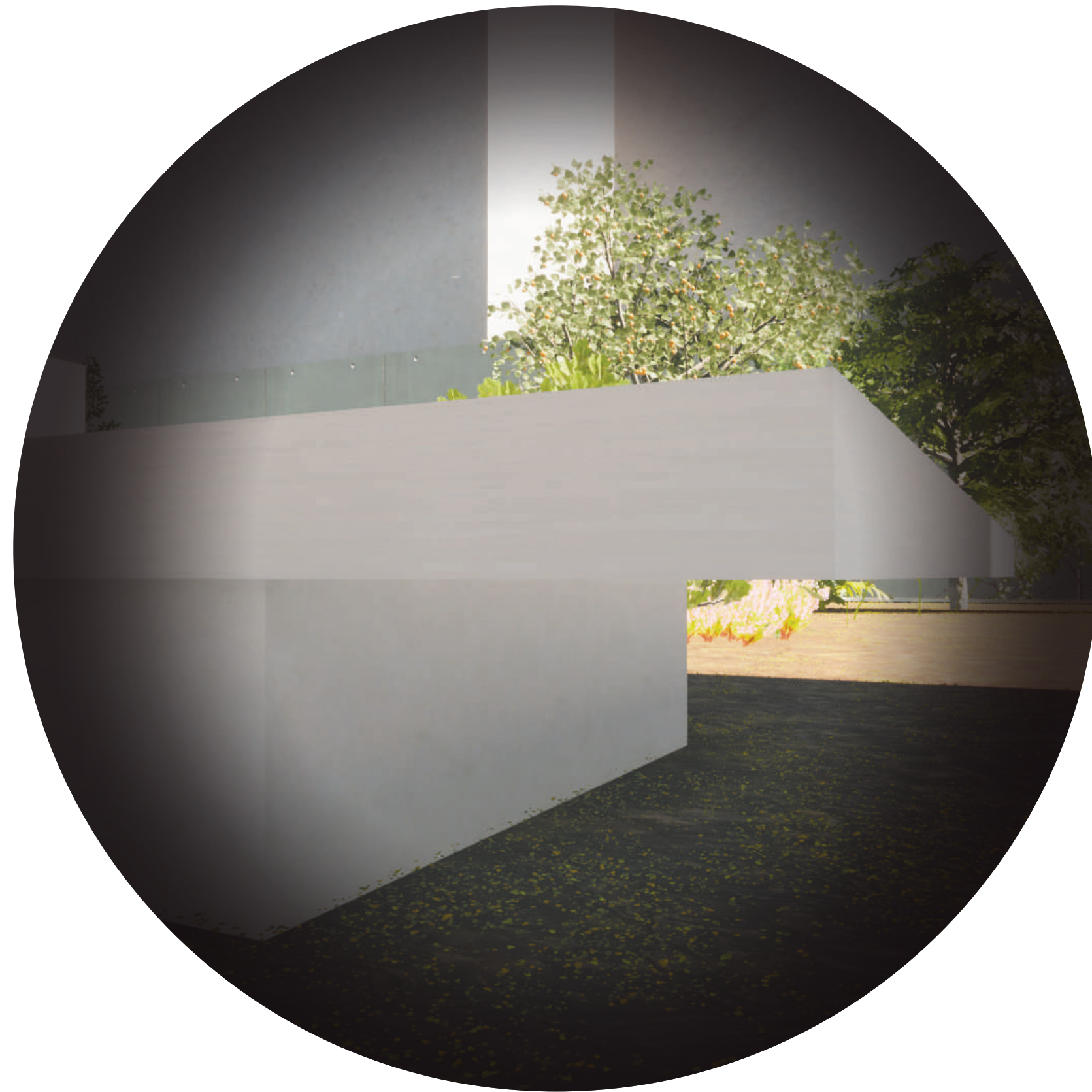

6.1 Vignettes λεπτομέρειες

Λεπτομέρεια από την κάτω πλευρά των μορφών, οι οποίες δίνουν οπτικά την αίσθηση της αιώρησης

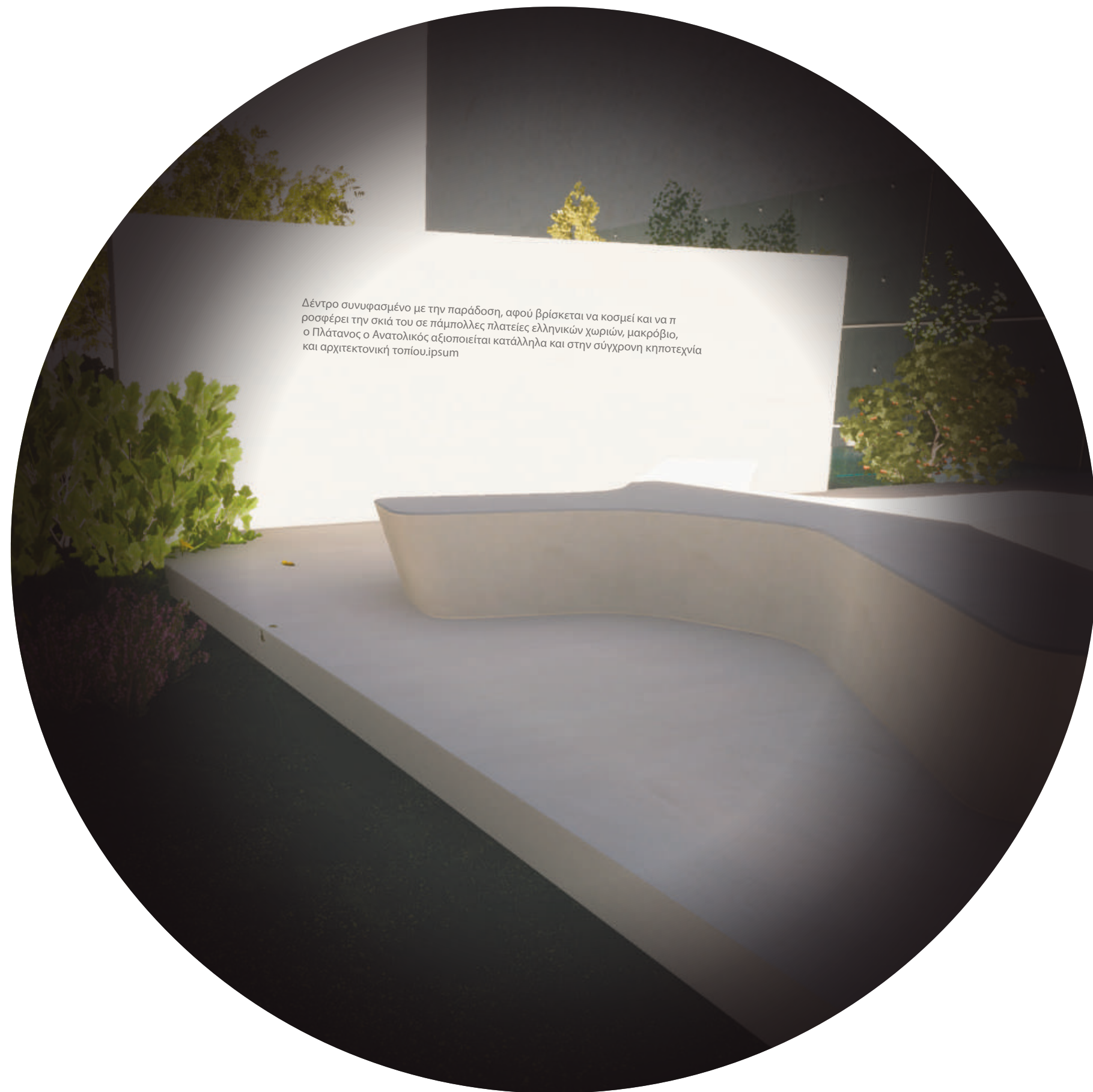
Λεπτομέρεια ράμπας, η οποία διευκολύνει τους επισκέπτες στην στάθμευση των ποδηλάτων τους

Λεπτομέρεια ενός από τα τέσσερα είδη καθίσματος, το οποίο αποτελεί προέκταση της ίδιας της επιφάνειας, διατηρώντας την αίσθηση της “συνέχειας”

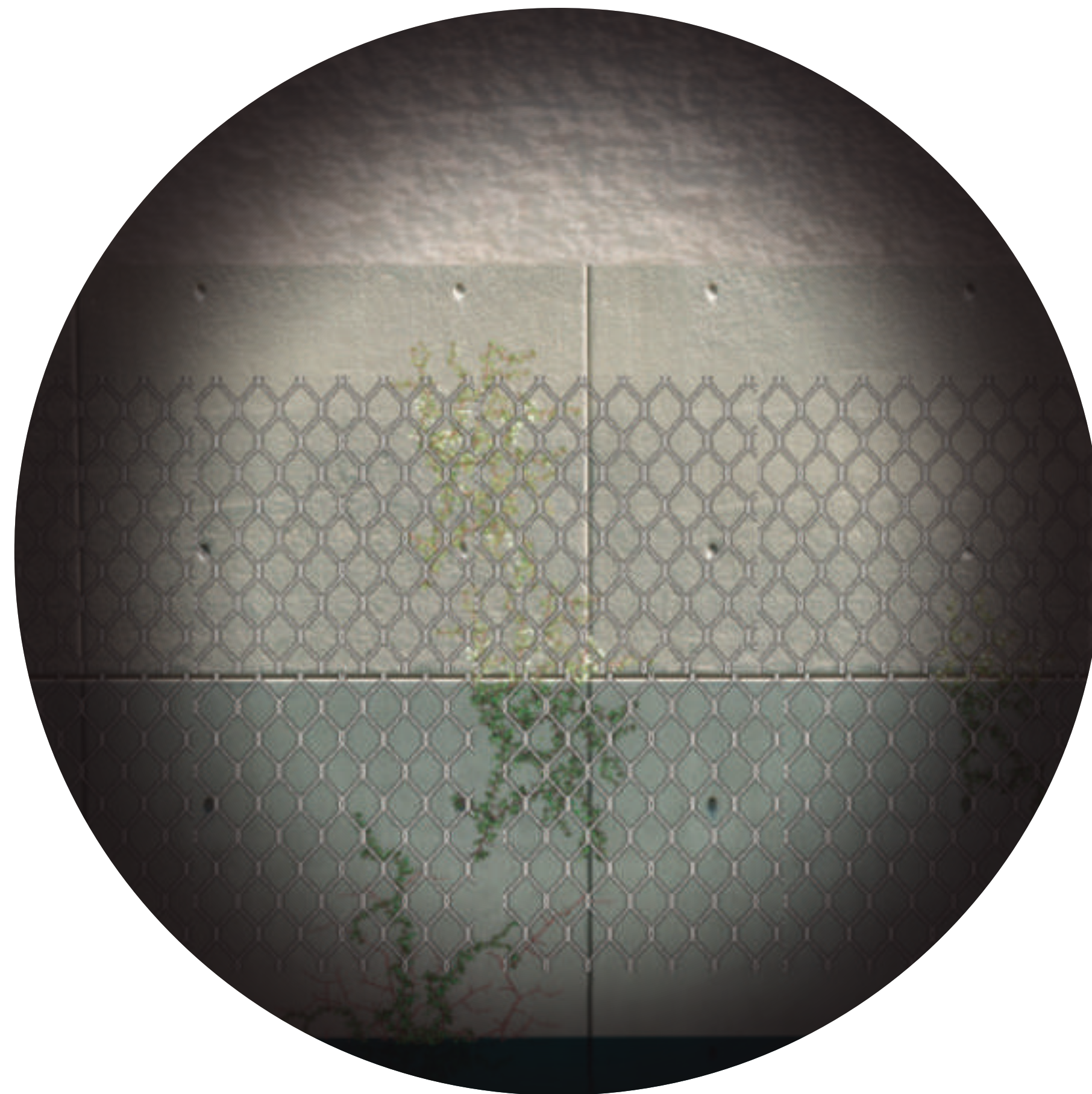

Λεπτομέρεια μιας από τις τέσσερις ζαρντινιέρες που είναι τοποθετημένες στις “λίμνες”

Δέντρο συνυφασμένο με την παράδοση, αφού βρίσκεται να κοσμεί και να προσφέρει την σκιά του σε πάμπολλες πλατείες ελληνικών χωριών, μακρόβιο, ο Πλάτανος ο Ανατολικός αξιοποιείται κατάλληλα και στην σύγχρονη κηποτεχνία και αρχιτεκτονική τοπίου. irsum

Λεπτομέρεια ενός από τα τέσσερα είδη καθίσματος και επιφάνεια με πληροφορίες για το αρχαίο μνημείο

Λεπτομέρεια λευκού μεταλλικού πλέγματος με αναρριχητικό φυτό

Λεπτομέρεια ενός από τα τέσσερα είδη καθίσματος τοποθετημένα με τέτοιο τρόπο ώστε να εξυπηρετούν στην καλύτερη κατανομή των επισκεπτών κατά τη διάρκεια της προβολής

Λεπτομέρεια ενός από τα τέσσερα καθίσματα, τα οποία αποσκοπούν στην χαλάρωση του επισκέπτη

Πλατύτερο μονοπάτι που οδηγεί απευθείας στο αρχαίο μνημείο

Δεξιά του πλατύτερου μονοπατιού-στάθμευση ποδηλάτων

Πλαϊνό και συντομότερο μονοπάτι με παρατηρητήριο που οδηγεί στο αρχαίο μνημείο

Το Μνημείο είναι ορόσημο της αρχαίας Ελλάδας, ο οποίος είναι ορόσημο της αρχαίας Ελλάδας. Η αρχαία Ελλάδα είναι ορόσημο της αρχαίας Ελλάδας. Η αρχαία Ελλάδα είναι ορόσημο της αρχαίας Ελλάδας.

Αριστερά από το πλατύ μονοπάτι- χώρος ανάπαυσης και πληροφόρησης αριστερά, παιδική ζώνη δεξιά

στην είσοδο από αυτούς τους κατα το άλλα διαφόρων ασμακούς χώρους, ο οποίος είναι το περιβαλλοντικό ενδο

στην είσοδο από αυτούς τους κατα το άλλα διαφόρων ασμακούς χώρους, ο οποίος είναι το περιβαλλοντικό ενδο

Δεξιά από το πλατύ μονοπάτι υπάρχουν κυλινδρικά καθίσματα για την προβολή

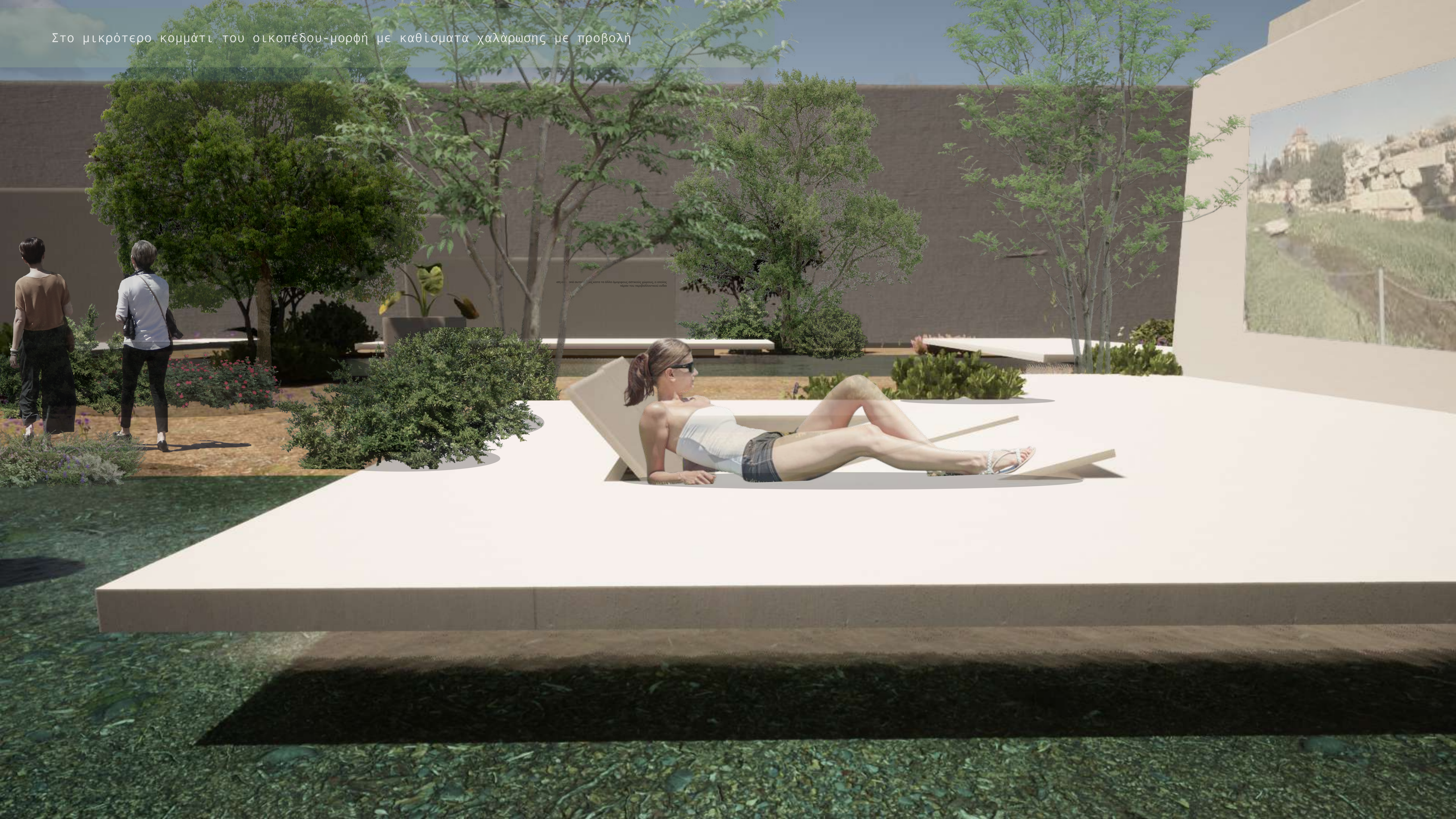
Δεξιά και κάθετα από το πλατύ μονοπάτι

Η κατάληξη στο αρχαίο μνημείο από το πλατύ μονοπάτι

Στο μικρότερο κομμάτι του οικοπέδου-μορφή με καθίσματα χαλάρωσης με προβολή

Το κεντρικό μονοπάτι από την μικρή πλευρά του οικοπέδου, στον πεζόδρομο

Η κατάληξη του κεντρικού μονοπατιού του μικρού κομματιού του οικοπέδου

Η κατάληξη του κεντρικού μονοπατιού του μικρού κομματιού του οικοπέδου-δίπλα στο παρατηρητήριο

Αριστερά του κεντρικού μονοπατιού του μικρού κομματιού του οικοπέδου

Δεξιά από το πλατύ μονοπάτι, μορφές με αναγραφόμενες πληροφορίες και καθίσματα

Εδώ έχουν ενταφιαστεί σημαντικότερες προσωπικότητες της αρχαίας Αθήνας, αλλά και οι ηεσόντες εν πολέμω

Εδώ έχουν ενταφιαστεί σημαντικότερες προσωπικότητες της αρχαίας Αθήνας, αλλά και οι ηεσόντες εν πολέμω

Πλαϊνή άποψη του μεγάλου κομματιού του οικοπέδου από την πλευρά του πλατιού μονοπατιού

στη ζωή από τις σκιές τους κατά το άλλο άκρο της σκηνής, ο οποίος
έχει την ευκαιρία να περπατήσει εύκολα

Γωνιακή άποψη από την πλευρά του μεγάλου κομματιού του οικοπέδου

Πλαϊνή άποψη του μεγάλου κομματιού του οικοπέδου

Πλαϊνή άποψη του μικρού κομματιού του οικοπέδου

Εδώ έχουν ενταφιαστεί σημαντικότες προσωπικότητες της αρχαίας Αθήνας, αλλά και οι πεσόντες εν πολέμω

Δεξιά από το πλατύ μονοπάτι, μορφή με κούνια και καθίσματα

Το κεντρικό μονοπάτι του μικρού κομματιού του οικοπέδου, ερχόμενοι από το παρατηρητήριο

Εδώ έχουν ενταφιαστεί σημαντικότες προσωπικότητες της αρχαίας Αθήνας, αλλά και οι πεσόντες εν πολέμω

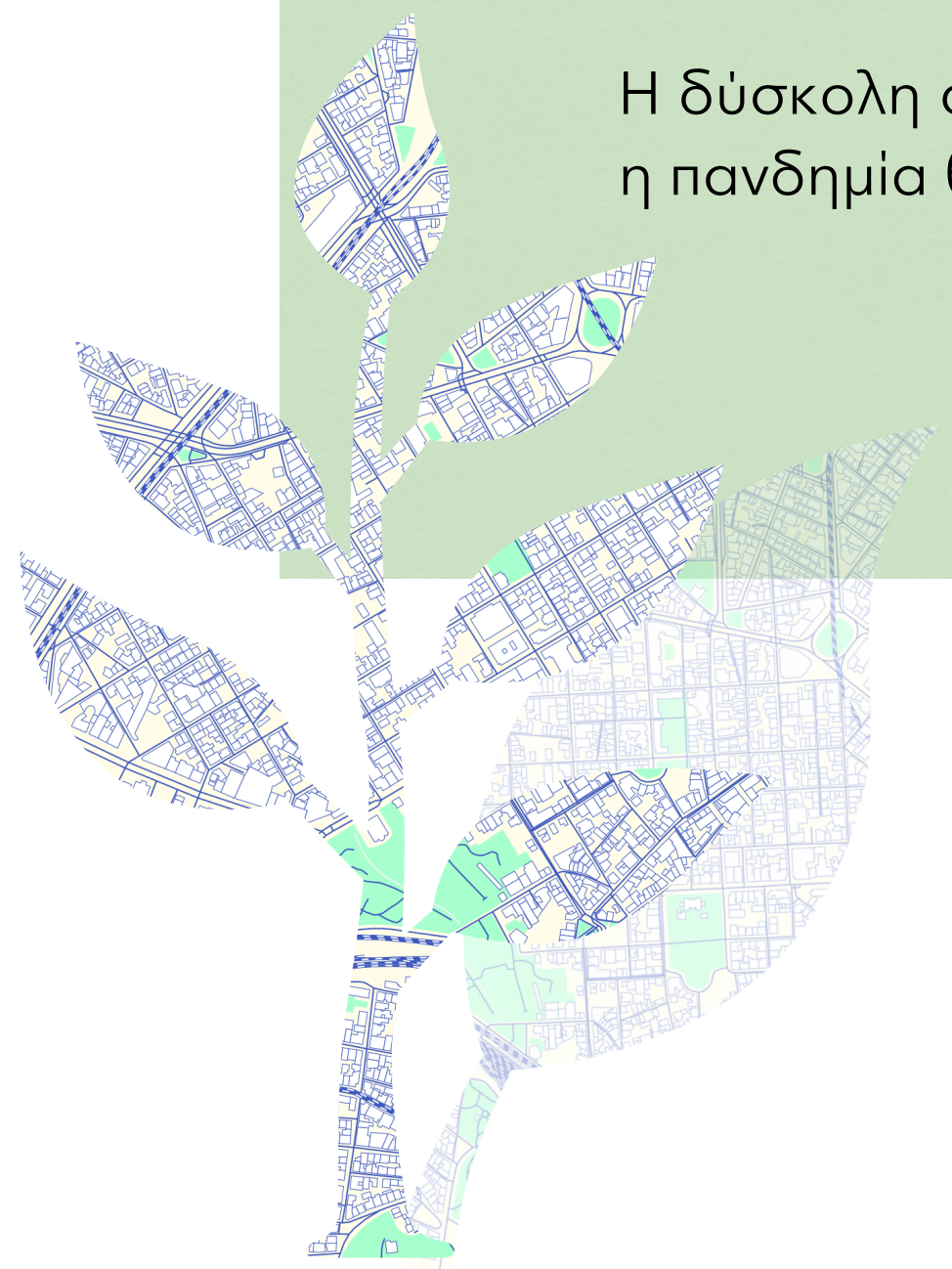
Εδώ έχουν ενταφιαστεί σημαντικότες προσωπικότητες της αρχαίας Αθήνας, αλλά και οι πεσόντες εν πολέμω

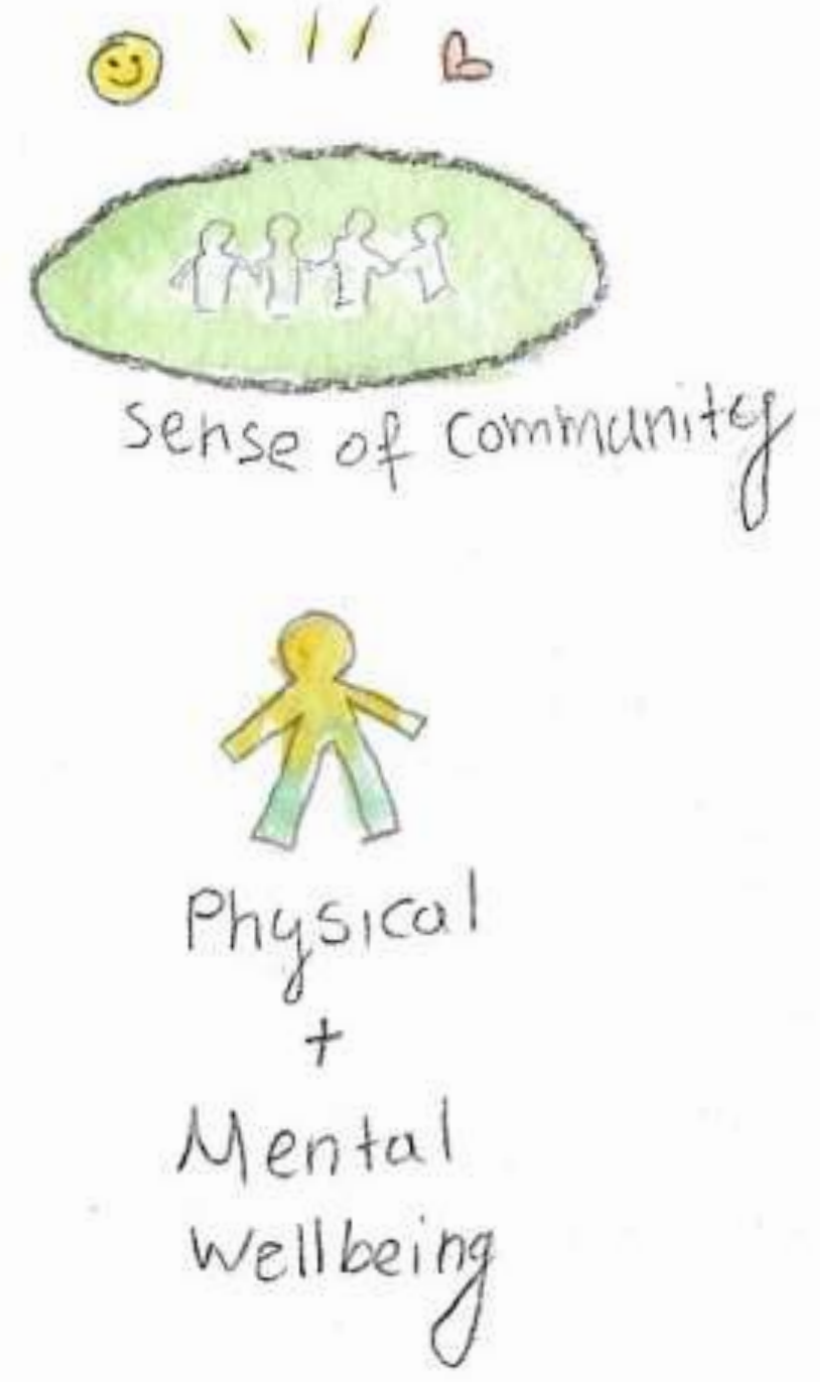
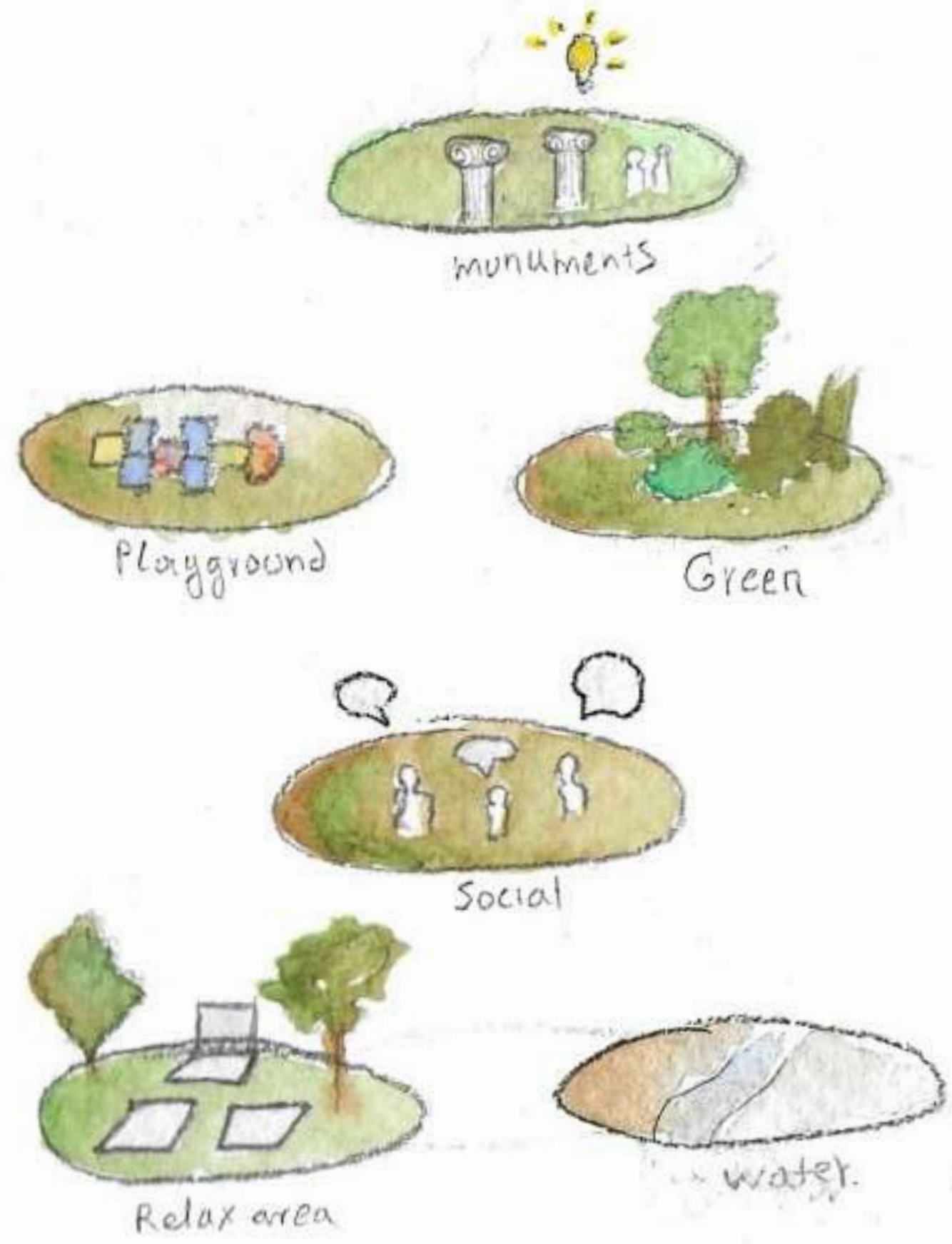

Συμπεράσματα

Τα δύο τελευταία περίπου χρόνια με την πανδημία που έπληξε ολόκληρη την ανθρωπότητα, έγινε ακόμα πιο ξεκάθαρο το πόσο τελικά έχει ο άνθρωπος την ανάγκη επαφής με τη φύση και γενικότερα με τους ανοιχτούς δημόσιους χώρους. Όλοι μας αναζητούσαμε ένα μέρος να ξεχαστούμε και να διαφύγουμε για λίγο από την πραγματικότητα και ήταν πηγαία ανάγκη. Αυτή η θέληση για επαφή με τη φύση, πυκνής ή ακόμα και μέτριας βλάστησης, μπορεί να επιδράσει σημαντικά στην ψυχική υγεία ενός ανθρώπου. Φυσικά, πέρα από τα οφέλη μιας επίσκεψης στη φύση, προκύπτουν και άλλα εξίσου σημαντικά όπως είναι η κοινωνικοποίηση, ή ακόμα και η εκπαίδευση όλων των ηλικιών. Η δημιουργία τέτοιων υπαίθριων χώρων συμβάλλει στην ενίσχυση της έννοιας της κοινότητας. Επομένως το άτομο κατα την επίσκεψη σε υπαίθριους χώρους τέτοιου χαρακτήρα, νιώθει υγιές σωματικά αλλά και ψυχικά. Το αίσθημα του να ανήκουμε σε ένα κοινωνικό σύνολο είναι έμφυτο.

Η δύσκολη αυτή περίοδος, λοιπόν, αποτέλεσε την αφετηρία της έντονης αναζήτηση αδόμητων χώρων ως μέσον διαφυγής. Φυσικά, η πανδημία θα περάσει, ωστόσο είναι ανάγκη η διαφύλαξη και η περαιτέρω ανάπτυξη τέτοιων υπαίθριων χώρων.

Το συμπέρασμα σε διάγραμμα

Βιβλιογραφία | Πηγές

Μπίρη Ι. (1933). “Τα πρώτα σχέδια των Αθηνών”. Αθήνα.

Τραυλός Ι. (1993). “Πολοδομική εξέλιξη των Αθηνών”. Αθήνα

BONI F. (2022) “Sustainable Interiors-A PRACTICAL GUIDE FOR ARCHITECTS AND DESIGNERS”. UGREEN.

LEVENT B. T., VREEKER R. & NIJKAMP P. (2009), "A Multi-Criteria Evaluation of Green Spaces in European Cities". European Urban and Regional. Amsterdam.

FREDERICK M. & MEHTA V. (2018). “101 Things I Learned in Urban Design School”. Random House USA Inc. USA.

BRUNNER D. & KAMINSKI V. (2016). “Urban Studies and Sprawl”. Academic Studio. New York.

William Browning, Catherine Ryan, Joseph Clancy-“14 PATTERNS OF BIOPHILIC DESIGN.” Improving Health & Well-Being in the Built Environment” <https://www.terrabinbrightgreen.com/reports/14-patterns/#biomorphic-forms-and-patterns>

Tüzin Baycan-Levent & Ron Vreeker & Peter Nijkamp-“A Multi-Criteria Evaluation of Green Spaces in European Cities” <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0969776408101683>

Nigel Cartlidge, Lynne Armitage, Daniel O’Hare-“Urban design guidelines for places with restorative values” https://www.researchgate.net/publication/287206322_Urban_design_guidelines_for_places_with_restorative_values

LANDEZINE LANDSCAPE ARCHITECTURAL PLATFORM <http://landezine.com/index.php/2013/04/cumberland-park-by-hargreaves-associate/>

LUCKEL M.- “Brazilian Artist Roberto Burle Marx’s Most Mesmerizing Gardens”. VOGUE <https://www.vogue.com/slideshow/roberto-burle-marx-brazil-gardens>

Cumberland Park / Hargreaves Associates <https://www.archdaily.com/228388/cumberland-park-hargreaves-associates>

Δημόσιο Σήμα: Ανάδειξη του σημαντικότερου νεκροταφείου της αρχαίας Αθήνας <https://m.naftemporiki.gr/story/1693813>

Σωζήτας Γκουντούνα "Παλιμψηστο Μνήμης" ή "Το Όριο μεταξύ Ζωής και Τέχνης" <http://linapigadioti.com/v1/el/comments-el/s-goudouna-el.html>

Curated by Paula Pintos Karen Blixens Plads Public Square / Cobe <https://www.archdaily.com/926901/karen-blixens-plads-public-square-cobe>